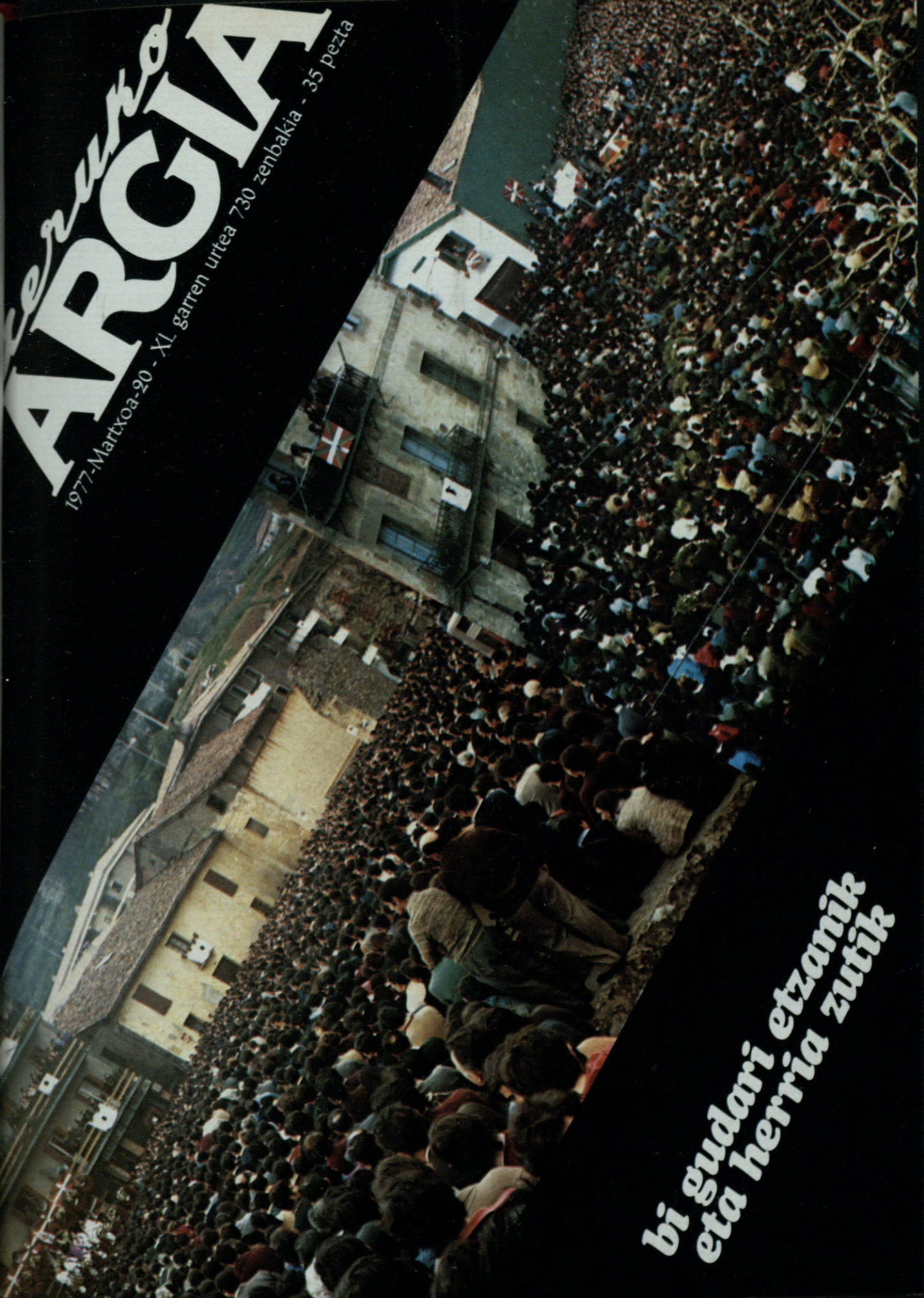

Arriaga **ARRCIA**

1977-Martxoa-20 - XI garren urtea 730 zenbakia - 35 peza

*bi gudari etzanik
eta herria zutik*

TA ASKATASUNAZ? HONA GURE HITZ EGIN ETA DEFENDATZEA.

Askatasunaren alde jarritz, Egin dezagun Egin. Prentsa askatasuna, gure herri askatasunaren lehen urratsa izan dedin.

Elkargoan saiatzeak egingo du Egin geure errealitate. Egunkari berjabe eta guztiz profesionala, Euskadiko eta Euskadirentzat nahi dugun guztiok saiatzeak.

Elkargoan eginez. Guztiok finantziatuz.

Egin dezagun geure egunkari berri eta egi-zalea.

Harpide zaitez eta partzuer-kontu bat eskura, kupoi hau bete eta ORAIN, S.A.-ri bidaliz: ORAIN, S.A.

Apartado 1567.Bilbao.

Apartado 444.Pamplona.

Apartado 1397. San Sebastián.

Apartado 420.Vitoria.

EGIN egunkariaren finantziaketan esku hartu nahi dut:

Urteko harpidetzaren bidez. ☐

(2.000 a 100 000.) _____pezetako partzuer-kontuaren bidez.

Ordaintzeko era

Giro n.º _____ Cuenta corriente n.º _____

Bankoa _____

Deitura _____

Helbidea _____ Telefonoa _____

Hiria _____ Probintzia _____

egin

HAGAMOS EGIN. EGIN DEZAGUN EGIN.

gal dez ka

non zer

Internazionalismoa	4
Ekonomi berria	10
ESEI	14
LAIA EZ	15-17
Bi gudari etzanik, Herria	
zutik	20-23
Z. Argia astekariak 14 urte ..	36-37

Otsailaren 27tik martxoaren 6ra arte Amnistiaren aldeko astea ospatu zen Euskal Herrian. "Presoak kalera" oihuak burrundara haundia hartu zuen. Gipuzkoan batipat. Orain dela urte bete Gasteizen eta Basaurin hildakoen aldeko eta Amnistiaren aldeko manifestazioek eraso gogorragoa jasan zuten beste Probintzietan.

Giro baketsua, lasaia eta itxaropentsua zuen Gipuzkoak martxoaren bigarren astean. Presoek kaleratuko zituen legearen zai zegoen. Baina bi gudariren odolak galgatan jarri du bapatean. Hiltzaileen aurka gogor oihu egin du jendeak kalean. Zaldibik eta Ibarrek inoiz ezagutu ez zuten jendetza ezagutu zuten Nikolas Mendizabal eta Sebastian Goikoetxearen hileta eta ehorzketan. Halere ezeren iskanbilarik gabe egin ziren.

Oso mugikorra jarri da gure herria. Hildako bat gertatzen den baioitzean lantegiak, dendak, tabernak eta abar berehalaxe isten dira. Manifestazio haundiak egiten dira herri gehienetan. Herria zutik ikusi dugu azkeneko gertaera hauetan ere. Amnistiaren aldeko manifestazio baketsuen orde, gerra biziko manifestazioak ezagutu ditugu. Belfast txiki bat bilakaturik zen Donostia.

Preso guztiak kaleratzeko bidea ematen duen legeak, zerbait bareturik zuen kalea larunbaterako. Etxera bidean ziren presoek ongi-etorri beroa egiteko asmoz ziren zenbait herritan. Berrero, ordea, igande goizean Arrasaten hil eta zauritu zituzten goardiazibilen odolak erabat bihurritu zuen kaleko giroa. Donostiako Belodromotik Antigua-ko komandantziara zihoan jendoldeak odolberoturik ziren harmadunen eraso jasan behar izan zuen erdibidean. Zarautzek ere inoiz ezagutu ez zuen bezalako txikizioa ezagutu zuen igande gauean.

Giro petral honetan gazte bat hil dela jakin dugu. Manifestazio bateko erasoaren ondorioz hil baldin bada, bortxakeriazko kale-borroka ez da egun batzuetan baretuko. Eta bortxakeriaren zurrumbilotan sarturik garenez gero, giroa erraz petralagotu eta itsusiagotu daiteke.

Baina bortxakeriaren zurrumbilo hau, bortxakeriaren nahas-mahas hau demokraziara garamatzen iraultza ala urkamendira garamatzen bidea da? Iraultza ala basakeria da? Iraultza harmatuaren eta basakeriaren mugak noiz jotzen dute elkar?

Ez ordenaren izenean eta ez iraultzaren izenean egin daiteke basakeriarik. Berrogei urtetako diktaduran sendotu eta ugaltu diren indar zanpatzaileen basakerian jaio eta bazkatzen da kaleko giro petral hau. Baina giroa are eta petralagoa jarri nahi duen jenderik ere badela dirudi. Kaleratzen diren guztiak nahi duten zerbait ote ala taldeskaren batek nahi duen zerbait?

Dena den jakin behar dugu iraultza egiten ala kirtenkeriatan ari garen. Zer nahi dugun eta nora goazen jakin behar dugu lehen bait lehen.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaizetana Ezeiza.

Buruzagi:

M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatito", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresora, Lefe, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenexea (Oñartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antxon Olariaga.

Argazkilarik: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak, Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Meldiztegia eta idazkola:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Karreko batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

Nik, "Zeruko Argiako" izparringian agertzea nahi dut Euskal Herriko neska-mutil guzietan ikasi dezaten.

Uste dut behintzat Euskal-Herriko neska-mutil gehienak ikasiko dutela.

Orain agur egin behar dizuet eta nere azken hitzak hauek dira:

Orain atera behar dezuten "Zeruko Argiako" izparringian irten dadila eta lehenbailehen ikas dezatela Euskal-Herriko neska-mutilek abesti hau.

Agur eta urrerogorarte

LARRAÑAGA-TAR MIRENTXU

A, lehen ahaztu egin zait esatea eta eskerrikasko aurrez.

TXIKIREN BERTSOAK

"Yon de Luisa" burubiko izenpean berea gorde nai dezun orri, Zarautzik agur!:

Z.A.'ren 728'gn aleko zure albisteak irakurri ditut.

"Txiki" aitatuz datozen berri guziak poza sortzen didaten bezela, gaur izan det, ala ere, onako naigabe au: gauzok egi osoz ez dituzulako jarri, orra!.

Agian, zuretzat itz batzuen aldaketa ez du garrantzi geiegirik izango, edota inttentzio oker batek eraginda jarduna zaitut. Eztakit. Nola nai, Paredes gaztearen azken-ordu ikara ta arrigarri aietan, ori bai, Sinismena ta Jaungoikoaren itzalik etzan geiegi somatu, ortzetatik kanpora behintzat; baiña gertakizun onek eztio iñori eskubiderik ematen ark utzi zituan azken-agurreri -kendu emendik, eta andik erantsi-sentidu berririk ezartzeko.

Torizu, bada, "Txikik" idatzitako le-
rroen argazkia, aldizkari ortan, eta oker eman zaizkion garrantzi guziakin argitara ditzazun. Jendeak konparatze izan ditzala, zuk argitara bezela, eta gudari zintzo ark bere anaitxoan Jaunartze-eguneko argazkiaren atzean bidali zizkien egitazko itzak:

No vengais a rezar por mí

Mañana me enterrarán

No vengais a rezar por mí

Yo no estaré allí

Seré VIENTO DE LIBERTAD

(Yon de Luisa)

"Verso"

Mañana cuando yo muera

No me vengáis a llorar

Nunca estaré bajo tierra

Soy viento de Libertad

A Kepa y Fernando

TXIKI (Sic)

J.L. (ZARAUZ)

"INPERNUKO SUA"

Benino Madina ri:

"Zeruko Argia" izena ta izana? tzaz idatzi dezu, nik egia esan oso garbi ez diot atera zure esan naia zure idatzari, bañan oartu naiz zure beintzat persona oso borondate oneko bat zera-la (apaizen bat?) duda egiten det, zergatik gaurko apaiz "aurrerakoiak" zerurikdanik ere ez dute aitatzen da meza ematerakoan beren ornamento (zeruko jantzia) jantzitzia ere lotza ematen diotenak badira.

Guda aurreko illeroko aldizkaritxo "Zeruko Argia" orduko kaputxino santuak ateratzen zuten ura, arekin bai zeruko aingeruak ere ikusten giñuzten bañan oraingo Jaungoikorik nai ez duen "Zeruko Argia" onekin aingeruen partez diabruak ere batzutan ikusten dirala ematen du.

Orain dela urte pare bat zerbaiteagatik norbaitek idatzi ta irakurri genduen "Zeruko Argia" k zeruko argia ren orde "inpernuko sua" zala ematen zuala.

"Inpernuko Sua" izena jarri eskeroz, gaiteak ez al luteke gustoago ta geiago irakurriko? zergatik daudan izenari eliz usaya nabaituko diote ta ori etzaiote gustatzen.;

¿Zergatik ez aldatu izena beste gauza guztiak ere aldatu badira?

¿Ain aurrerakoi gauz askotan ta onetan atzerakoi? ez det ulertzen.

Arpidedun bat

ERDERA BATUAN

Agur, Jaunak:

"Nazionalitate"... zer da ori?

Erritartasun edo Erritasuna izango da, ezta?

Baña, ez gara arrituten orregaitik, ba zuen asterokoan aspaldion idazlan asko agertuten da "erdara batuan".

Tamala da, baña egia... Ona emen, adibidez, itz batzuek: Estadua; Kapitela; Administrazioa; Empresak; Familie; Errenta; akademikoak; Produzioa; Probin-tzia; Sensibilizatu; Sobrea; Prokuratorea; Pasatu; Pagatu; Promesak; Konzeptu; Erremedi; Problema; Protesta; Programa; Industrializazioa; Posible; Presioak; Materiala; Informea; Erreportajeak; Divulga-zio; Kopia; Informazio; Kontsumo; Errefrigeratzeko; Titulua; Promozionatuz; Famatu; Telefono; Disko; Inkesta eta abar. (Ikusi 669 zenbakia (1976 Urtarri-lla 4.)

Eta olan beste Zenbakietan... Orrek itz guztiak, guztiak, euskeraz esan eta idatzi leitekez... Zergaitik orduan idatzi gure menpetzaillaren izkuntzan?

Ze uste daukazue? Ezdeustu edo eze-reztu gure euskera eder ta aberatza? Orre-tarako, orixe da biderik onena!

Ia, ba, Jaungoikok argituten ba-dau zuen gogo edo adimena "zeruko argia-gaz" eta aurrerantzean euskera garbie erabiltzen ba-dozue. Olantxe.

Ondo ibilli,

EUSKERA ZALE BAT

MARKOREN ABESTIA

Italiako kai batean
mendi baten ondoan
bizi da gure laguntxo MARKO
etxe oso polit batetan.
Oso goizo jaikitzen da
bere ama onari laguntzeko.
Bainan egun batetan
nahigabea etorri zaio
amak joan egin behar du
beste herri batetara.

Ez zaitez joan ama
ez zaitez joan arren.
Agur ama,
gogoratuko zaitutu,
ez zaitez ahaztu
hemen gaudela gu;
ez ba zera etortzen
laster joango naiz
zure billa.

Telebistan agertzen den Marko pro-gramaren abestia da hau.

Abesti hau telebistan gazteleraz abes-ten du Jose Mari izeneko mutil batek. Bainan nik pentsatu dut euskal zalea bal-din banaiz eta Euskal-Herria bihotz-biho-tzez maite baldin badut abesti hau euska-ratu egin beharko dudala.

Abestia euskaratu ondoren "Zeruko Argira" bidali behar dut. Zuek, "Zeruko Argikuok" nere eskutitza hartzen duzu-tenean Markoren abesti hau bertan ager-tzea nahi nuke.

Behar bada zuek pentsatuko duzue nere kapritxo bat dela baina ez, hori ez da egia.

herriko plaza

Kalean oihu edo garrasi bat entzun da azken egunotan: "Amnistia ez da negoziatzeko". Herriak lortuko du, beraz, burrukaren burrukaz. Ez dago ezeren zalantzarik horretan, hots, amnistia ez da negoziagai. Baina jokabide hori ez da salbuespen bat. Azken berrogei urteotako esperientziaren logikapean oinarritzen da erabat: Inperialismoak ez dio sekula Euskal Herriari bere askatasunik emango, inperialismoa desegin egin behar da, apurtu. Hori ikasi da, eta ez da gutti, batez ere orain ongi baino hobeto etorriko zaigulako, inperialismo horrekin "joku diplomatikotatik" sartu eta hemen "beren politika" ezarri nahirik dabilztan horik populu osoaren aurrean salatzeke.

Hauteskunde eta parlamentuetan herria "askatu" nahi diguten hauek, ordea, baina ez da inor harrituko, amnistia bezala Herriaren beste hainbat helburu ere, negoziatu egiten dute inperialismoarekin. Herri osoaren garrasia entzun nahi ez dutenak, badakizueenez, seikote bat da: PNV, PSOE, PSP, DCV, PCE.

Seikote hau Euskal Herriaren hainbat helburu negoziatzea joan zaigu Madrida, azken urteotako burruka zabalean herriaren eta euskal langilegoaren ordezkariak espetxez eta odolaz irabazi dituztenak zokoan utzita. Eta gainera, erreformismoari dagokion betiko gisan, "humanismoaren" izenean gure mutilak gartzelatik ateratzeko, bakea eta zorientasuna gure lur mundu honetara ekartzeko joan zaizkigula aitortuko digute. Umanismo mota horren ondorioak arras ezagunak ditugu munduan: ideologia hortantxe oinarritzen zaigu inperialismoaren muturretik abiatutik eta alemaniaz sozialdemokrazitik iraganaz egungo eurokomunismoraino datozen kontzepzioak. PNV eta PCE jarrera bat hartuaz elkarrekin ihardutea, batez ere eta funtsean, ez da, ez, konjekturazko eta ez taktikazko hauzi bat. Guztiz areago doa: kontzepzioaren mailan planteatzen da berori eta erreformismo eta errebisioismoa ororen baitan finkaturik dagoen gauza da, nahiz batzu "euskaldun fededun" izan eta besteak "eurokomunistak"

EUSKAL HERRIA ez da NEGOZIATZEN

JOXE M. ODRIOZOLA

izan. Azken momentuan hortxe bait dago inperialismoaren ideologi dominantea, gure katolikoak eta ez dakit nongo komunistak "kontzepzio bat berean" lotzeko.

Orain arte esandakoak ez luke adierazi nahi gure inguruan hauteskunde eta parlamentuen momentuak erabat gaudituta daudenik. Esan nahi luke, edozein sozialistak dakien oinarritzko gauza bat: sozialismorik ez dela batez ere burgesiaren politikagintza bidetan eraikitzen, euskal populuaren interesak ez direla funtsean negoziapidetan, hauteskunde eta parlamentuetan defendatzen. Halaz ere hain oinarritzkoa izanik ere, Uxune Retolaza bezalako batzu, ez bide dira ohartzen hortaz. Pittin bat pentsatzea aski duzueenez, hori eskatzea ez alda gehiegi eskatzea izango zuetako batzuentzat.

Euskal Herria orain amnistia erdies-teko gauza baldin bada, katemaila hori hausteko hadina baldintzak sortu direlako, biharko egun batez hauteskunde eta parlamentuaren katemaila hautsiko da politikagintzarako modu berriak eraikiaz. Zer negoziatuko da Madriden, oraingo egoeran edo geroko parlamentuan? Zein klase berrik zapalduko duen Euskal Herria, zein izango den zapalkuntza horren ordezkari berria. Burges parlamentuaren historian, egia hori, begien bistako gauza da.

Legezko ekintza politikotik ez sartzea, hartarako baldintzak dauden heinean, inork ez du ukatzen, ezkermuturreko iraultzaile "garbi" batzu kenduz behinik behin. Lehen ere esana dugu, parlamentuen momentuak oraindik gaudituta gabe daudela populuaren kontzepzioan orohar hartuz, orain eta hemen, eta ez dago bide horri uko egiteko arrazoirik besterik frogatzen ez den bitartean. Militar diktadura batetik parlamentutuko erregimen "demokratiko" batera iraganaz sozialismora doan trantsizioaz abstrazio bat egiten baldin bada bai, orduan noski. Horientzat gauditua dago parlamentuaren funtzioa. Hori utz diezaiegun, ordea, hastapenetik bertatik iraultza sozialista "garbia" burutu daitekeela uste duten haiei.●

INTERNAZIONALISMO

Gu internacionalistak gara denok. Gizonak garelako: eta badakizu estoi-koak zer esaten zuen, gizonarekiko guzia doakigula. Kristau tradizioan he-ziak garelako: eta kristatutasuna izan da internazionalismo teoria diztiranteenetako bat, "ekumene" eta "katoliko" bezalako hitzak ekarri dizkiguna mende-beralera. Internazionalista gara, nazio artean bizitzea eta ibiltzea tokatu zaigula-ko ere: eta nazio guzitan aurkitzen duzu gizona gizon. Zanpatu eta persegitu gu- zien solidaretasuna sentitzen dugulako ere, internazionalista gara: eta lotsatu egiten gara, 200 preso euskaldunek hala sofrierazten dugulako, bana 30 mila in- donesioz preokupatzeko ez dugulako astirik. Internazionalista gara, istripu ba- tetan lantegian hil zitzaigun aitari eta hemen dabilen andaluz honi, makinak ez dielako galdetzen, zein naziotatik da- tozen. Internazionalista gara, ez izatea ikaragarritzko bekatu delako ere egungo ideien mendean. Internazionalista gara, nazionalismoari higuin-higuin diogulako (eta, horra, nazionalista izan beharrean aurkitzen gara geu...). Benetan interna- zionalista gara.

Internazionalista gara eta, horregatixe, bildurra eta errezeloa diogu internazio- nalismo ideologia orori. Arrazoi askoga- tik. Baina, batik-bat, internazionalismoa ideologiak, historiak, beti inperialismoaz koinziditu duelako. Beraz, Konkista De- retxoaren kamuflaje hutsa izan delako.

Alesander Haundiak bere erara for- mulatzen zuen internazionalismo ideolo- gia: Eguzkiak gizon guzien gainean berdin irtetzen du; beraz, gizon guziak berdinak dira Eguzkiaren pean; beraz, gizon guziek bateratu egin behar dute. Gizon guziek legeria bat eta berdina beh- ar dute (Eguzkia justiziaren sinbolo zen), eta abar. Eta Alesander Haundia herriak konkistazera eta batzera dedika- tu zen: guzien Autoritate bakarra izate- ra, eta guziei lege bakarra ezartzera, eta hizkuntza bakarra irakastera. Eta mun- dua "ekumene" bat eta grekoa hizkun- tza "Koiné" bihurtu zituen. Erromak jarraitu zion.

Bigarren internazionalismo ideologia haundia kristautasuna izan da. Besteak beste, Karlomagno baliatu da ideologia honetaz. Esaten zuen: Jaungoikoak gi- zon guzien alde utzi du hiltzera bere Semea; beraz, Jaungoikoarentzat gizo- nen artean hainbeste diferentzia egitea... Eta osatzen zuen San Paulo: ez dago barbaro eta grekorik, ez dago franko eta sajoinik, euskaldun eta ez dakit zeri! Denak berdinak eta bat dira Jainkoaren aurrean. Eta Karlomagno bere bizi gu-

zian gerra egitera eta herriak konkista- tza dedikatu zen, herri guziak Jain- koaren aurrean batzeko. Purtugesek eta espainolek jarraitu zituen.

Hirugarren internazionalismo haun- dia eta inperialismo haundia Napoleo- nena da. Dakizunez, Iraultza Frantza gizon guzien berdintasunaren izenean egin zen. Beraz, Napoleon gizon guziak berdin bihurtzera dedikatu zen. Konkis- tatzen zuen herri orotan Kodigo Napo- leonikoa ezartzen zuen. Espainitik Erru- siaraino, dena okupatu zuen, gizon gu- zien berdintasunaren aitzakiaz. Eta ez zuen lortu mundu guzia berdintzea, be- ra berdin zutelako Santa Elenan. Bes- tela, Napoleonengatik, aspaldi ginen gi- zon guziak berdinak, legeria berdinez, hizkuntza bat eta bakarrez, eta abar. Goian ahaztu egin dut esatea: Karlo- magnok ere, internazionalista guziek be- zala, ez zuen hizkuntz-internazionalis- moa ahaztu. Horrela sortu zen latinaren "Errenazimendu karolino". Haren eraginez utzi zen, esate baterako, idaz- dera bisigotikoa Espainian, erromatar- karolinoa hartzeko.

Internazionalismo ideologiak, mun- dua Estatu erakunde batez, administraz- go batez, Autoritate batez, hizkuntza batez, legeria batez, kultur aparato ba- tez, pentsaera bakar batez (erlijio, ideolo- gia), uniformatzeko edeologiak izan bait dira. Beren arteko itxura diferentzia guzien azpian beti estruktura berbera duten denek.

Azkeneko internazionalismo ideolo- gia haundia proletarioa edo sobietarra da. Txekoslovakia inbaditzeko serbitu duena, eta abar. XX-gn Kongresoan de- klaratu zuena: "La piedra de toque del internacionalismo proletario es la actitud hacia la Unión Soviética". Carrillok argitzen zuena: "En la práctica este le- ma equivale al apoyo incondicional de las iniciativas de la dirección soviética". Internazionalismo ideologia honek ere mundu bat eta bakarra, klase bat eta ba- karra, hizkuntza bat eta bakarra, eta abar, esijitzen zuen. Nazio interesak uz- teko eta abar.

Konforme, internazionalismoa hori baino gehiago da. Horregatik interna- zionalista gara. Baina alderdi hori ere badago eta internazionalismo ideologiak eskeptizismo haundi bat sortzen badigu- te, oso harritzeko gauzarik apenas irudi- tzen zaigu. Idien historiako ideia polit guziak bezala, handiek handikara eta tti- pique ahalara erabili ohi dute ideia polit ere.●

JOXE AZURMENDI

HUMANISMOAREN ALDE

Elixabete Mendizabal-ek ZERUKO ARGIAren 727. zenbakian "Sexuaren ba- rrasia" izenburuaz idazten duenak badu mamirik. Hona hemen pasarte batzu:

"Beti, eta jende gehienak gainera (ni ere tartean sartua) politikaz frustratu gaude.

Pertsona eta sexual mailan arazo haundiak dauzkagu, honekin batera, prejuizio izugarritzkoak, eta hau zerga- tik? Gutxitan hontaz pentsatzen geldi- tu gara. Bete hutsune hauek bete beha- rrean, politika mailan nahañten gara, eta gure beharrak utzi egiten ditugu al- de batera.

Neretzat sexual beharrak oso garrantzi- tsuak dira, eta gainera sexual arazoa iraultza baten konponente bat da" (ai- patu alea, 2 or.).

Lehenik, bejondeiola lerro horik idatzi dituenari. Hainbeste politika merke egiten den herri honetan, gisa honetako egia arrunt eta marduala plazaratzea guztiz osasungarria da.

Izan ere, badirudi Euskal Herrian ez dagoela problema bat baizik. Eta horrela ustekabea eta borondate onenez, gizona irentzen, txikietatzen eta birrintzena ari garela uste dut. Gizakiak alderdi asko di- tu izan. Gu, ordea, ugaritasun eder hori alde batera utziz, beti puntu berean gabil- tza mailuka. Gizatasunaren zentzua apur bat duenarentzat aspergarri ere gertatzen da beti lelo berdina entzuten egon beha- rra. Areago giza pertsonaren alderdi eta arazo nagusi batzu ukitu ere egiten ez di- renean. Horixe da, dudarik gabe, gure he- rriko aldizkariaren kasua; kasu grabea eta salatu beharrekoa, noski.

Iraultza egin beharrekoa izanean da, baina ez ditzagula zentzuna eta umorea gal. Bestela, gureak egin du. Azken fi- nean, zertarako litzateke iraultza oroko- rra, bienbitartean geure burua gal bagene- za?

Marcuse-ren "Eros eta Zibilizazioa" irakurtzea ondo baino hobeto letorkigu- ke, ene ustez, Orobat Freud-en zenbait obra.

Euskal Herria herri zapaldua da, baina ez politika mailan bakarrik. Euskal Herria oso herri repirmitua delakoan nago eta se- xu mailan oso bereziki. Horregatik, hain zuzen, beldur izatekoa da politika mai- lan planteatzen diren arazo asko eta asko ez ote diren beste alderdi batzutatik begi- ratu beharrekoak.

Euskaldunok hain sanoak eta "jato- rrak" izaki, badugu hor nonbait hutsune larriren bat gizatasun mailan. Izan ere,

hain gara espezialak! Besteren lojidak ez du balio guretzat. Indoeuropearrak ez izate horrek izorratzen gaitu nonbat. Gure ingurukoak, ordea, indoeuropearrak izaki. Zenbaitetan badirudi guk ez dugula mundu honetan bizitzeko balio.

Gauzak larbur-bilduz, zera esanen nuke: herriaren alde borrokatu behar da, baina gizakiaren alde ere bai; herri balioak haintzakotzat hartu behar dira, baina giza balioak ahantzi gabe, herria aurrera atera behar da, baina herriko gizon eta emakumeak ere bai, eta areago umeak eta gazteak gogoan baditugu.

Nire betiko kezka hauxe da: zernolako gizonak egin nahi ditugu? Zernolako gizaemakumeak ere bai, eta areago umeak eta gazteak gogoan baditugu.

Nire betiko kezka hauxa da: zernolako gizonak egin nahi ditugu? Zernolako gizaemakumeak ari gara egiten eskuartean darabilgun herrigintzat?

Beti bezala, izanen dira nik hemen esanak adarretatik harutuko dituztenak. Horrelakoei zera esanen nieke: herria salatu beharrean ez dezagula gizona ahantz.

Garbi gera bedi, bestalde, ez dudala ezertxo ere ez politikaren kontra eta ez herrigintzaren kontra. Herri zapaldu batean eta gaurko tenorean bereziki bizkor jokatu beharra dago arlo horietan. Baina gizakiaren dimentsio ugariak eta funtsezkoak ez ditzagun murriztu gehiegi. Bestela, ez herri eta ez gizon gera gintezke.

Labur esateko, eta politika gutietsi gabe, humanista eta pedagogoa bezala mintzatu naiz gaurkoan.●

JOXE LIZARRALDE

EGUN EGUNGOA Mesede bat

“Penagarri izango litzateke, Kataluñaren gogoak dirakien memento hauetan, katalandar politikaren zuzendariek ez baliutze beren ekintza guziak goratuko, eskuzabaltasuna nagusi dela, norberekeria eta alderdi komenientziak oro utzirik”.

Francesc Macià, geroxeago Kataluñako Generalitat-eko Lehendakaria, 1930.

Otoi, irakurlea, letra larriz ageri dena ken eta ongi dakizuna ezar ezazu. Gero, zabal ezazu zeure inguruan.

Mila esker.

DANIEL IBARGOITI

EROSLE

EUSKALDUNEI

Euskaldun eskuzabalei dei egiten genien aurrekoan. Publizidaderik ezak ito bait ditzake euskal aldizkariak

Oraingoan erosleei egiten diegu dei. Euskal aldizkarietan publizidadea egiten duten etxeei erosteko joerarik ba ote erosleen artean ?

Zuk edaten duzun edari etxe horrek, zuk erosten dituzun mueble etxe horrek, zuk erosten duzun kotxe, kafe, sukalde tresna eta abarren etxeek zenbat publizidade egiten dute euskal aldizkarietan ?

Euskal aldizkarietan publizidadea egiten duten diruetxeak, lantegiak, dendak, tabernak eta abar konta alak dira. Aukera berdinean hori kontutan hartu beharko lukete erosleek.

Erosle euskalduna zure jokabideak publizidadea egitera behartu dezake zenbait jende.

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA – TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

RUSIAKO GAGARINEK JOKINI

AGUR KAMARADA JOKIN:

Hartu diat hirea. Nola? Mosku'tik Gipuzkora joandako Ispi Kamarada baten lana izan duk hori. Hire horrek merezi dik, bai, ni beza-lako komunista baten erantzun garratza. Hika mintzatuko natzaik, zuka hitz egitea burgeskeria haundia duk eta.

Oso Kristo interesgarria duk zuen Jainko hori. Ez bakarrik Jainkotzat hartzen duzen kristautentzat, baita Zerue-tako Erreinuan sinetsi ez eta gizon huts bezala jotzen dugunontzat ere. Badiat nik neuk ere Ebanjelioaren berri. Hiretzat Jainko eta guretzat (Marxistontzat) gizon haundi dena, iruultzaile-reboluzionario izugarria duk. Zuzengabekeriak betetako Israelgo lur hura astindu eta alderantziz bihurtu nahi izan zian Kristok. Garai hartako burges, jauntxo eta kapitalista zapal-tzaileek gurutzan hil ziaten. Herriaren alde bere bizia eman zuen Martiri haun-dia duk Kristo.

Badizkiat, ordea, puntu batzu argitu beharrekoak. Kristoren jarraitzaile eta Ikasle, zuok, kristauok zaretela diozue. Zenbateraino jarraitu izain zaizkiote Kristo horri?

Ustelduta zegokeen garai hartako Je-rusalengo Eliza; bertan sarrera haundiz-diek, apaiz, fariseotar, erreztatzaile, beren buruak santutzat zituztenek bakarrik zu-keten. Jesus noizbehinka bakarrik joan ohi huan; batean, zigorra hartuta, lapur sal-tzaileak Eliz barnetik uxatzeko. Artzairik gabeko artalde bezala, kalean zehar zebi-len jendeagana joan ohi huan Kristo. Herri arrunta eta xehearen erdian salbamen hotsa oihukatu eta zabaldu zitian Kristok. Elizako Kristo baino kaleko Kristo gehia-go izan huan.

"Kalera! Kalera presoak!" Amnistia deihadark ziharduk gure Euskal Herriak. Eliz barnean urteetan gehiegi gordeta euki duzuen Kristo horri, ez ote diozue Amnistia eman behar eta kalera gehiago atara? Zuen sinismenari begirunea zor zioat eta zuen zai zeruan zuen begira eta zai dagoela zuek esatean, hor konpon ba-koitza bere sinesteaz, esango diat. Eliz barnean preso, denbora gehitxoan, ez ote duzue zuen Kristo euki? Lurreko arazoe-tan murgildua zegoen hori, ez ote zaizue gertatu lurreko arazoan ihespede?

Badiat beste zerbait esateko, Kama-rada Jokin; kaleko eta lurreko Historia duen Kristo hori guztiz errukitsu agertzen duk gizon bakoitzaren bekatuak; horre-la Madalena, Zakeo, emakume galdu eta abarrekin. Herria zapaltzen zutenekin eta gizarteko zuzengabekeriaren errudun zire-nekin, ordea, benetan gogor; adibidez fa-riseotar, iskribau eta horrelako haundiz-kiakin. Zuek ez ote duzue jokatu zeharo bestera? Bakoitzaren bekatuak izugarriko garrantzia eman eta gizartearen aurkako ei axolarik hartu ez? Lurreko zuzengabeke

riak, gizarteko senidetza eta egitazko anaitasuna puskatu eta xehatzen dituzten injustiziak, zenbateraino salatu eta gaitze-tsi dituzue? Hor dituzue, konzentrazioko Kanpoak, polizikoen gogorkeriak, giza eskubideak ukatzea. Alegia, gure artean (Komunista Rejimen artean) badirela ho-rrelako zuzengabekeriak? Bai, zoritxa-rrez! Baina, guk, komunistok, gure beka-tuak ez dizkiagu inoren aurrean agertzen. Eta hori duk gure erru haundia. Bekatari aitortu gabe, zaila duk norbera eta insti-tuzio-erakundeak eraberritu eta hobetzea. Behar bada, geiegi azpimarratuz, zuen akatsak begien aurrean jartzen dizkizuet, inork ez baitaki, benetan zuek Kristori ja-rraituz, zer eratako gizarte zoriontsua sor daitakeen.

Zuen arteko Diplomaziari buruz nahi al duk mintzatzea? Zeruetao Erreinu-a oihukatzen zian Kristok. Ez, ordea, Di-plomazi-bidez; lurrean, gizartean, egitaz-ko zuzentasuna, eta senidetasuna sortuaz.

zitekeen zerua irabazi, Kristo sasoi ha-tako agintarien adiskide ez huan. Herri mailan beti bere solasa eta predikua; ka-le zehar ardi galduen antzera zebilen je-su dearen artzai eta adiskide.

Hori duk Kristoren jarraitzaile zarete-nen irudia? Gero eta gehiago ari zarete Estatuekin dituzuen lokera gogorrak pu-katzen. Oraindik, ordea, atzera zabilazte. Kristok bezala, utz diplomazia, eta mi-lidiz hobe duzue Profeta-gisa herri mailan apalik bizi eta haundizkien zuzengabe-riak salatzea. Hortarako, askatasuna behar ordea, eta, Estatuekin maite minduta za-biltzaten bitartean, ez zegok, kamarada Jokin, kate gogorrik izan ezik. Zergatik Komunistaren kontseilu hauek? Geroan ez diat ezertxo espero; lurrean duk baka-rrik neretzako zoriona; hortarako ahalik eta laguntzaile gehien nahi diat neure a-boan eta zuok, kristauak, onenetakoak zinakete Kristori jarraitzekotan.

Agur, Kamarada Jokin: hire Zeruko Erreinu horretan ikusi izango ote huan heriotza ondorenean? Gizonei on egina, neure bizitza badaramat, baietz diok. Hori Horrela balitz, pozgarria huke egunen ba-tean elkarri bostekoa ematea. Agur eta sekula sekulorum arte. •

Gagarin.

Oharra: Gagarin honen sudurra eta muturrak On Kosmerenak dirala igerriki-zenioten, noski. Alproja haundia!.

AROSTEGI

OIHUTXOAK

PENTSAKETAK

Martxoaren 11 gaur.

Eta aste gogorra bihar bukatzera goazena.

Joandako igandez, alde askotako euskaldunak Gasteizen sartu nahi eta harmaz atzeratuak izan ziren. Gipuz-koako kaleak ikurrinez horniturik, iku-rrin bakoitzaren bihotzean negarraren seinale beltza zutelarik. Bilbon egun berean ez nuen halakorik deus ere iku-si. Horrelakoetan Bilbon egun berean ez nuen halakorik deus ere ikusi. Ho-rrelakoetan Bilbok eman ohi duen erantzukia seriozki aztertu behar luke-te gure euskal buruzagiek.

Egun gutxitara gure Goiherrin bi gudari harmaz hil dizkigute. Ondoren gure herri osoa haserre eta atsekabez.

Martxoaren 9 eta 10, istiluz bete-tako egunak izan ditugu.

Besteak beste, gure Donostia poli-ta ere borroka leku bilakatu zen.

Gazteria aurrez aurre polizi har-madunaren aurka jokatu zen: harrika, oihuka eta Donostiako kale eta bide-gurutz nagusi guztiak nola edo hala oz-topatuz. Jende helduak ere indarkeria gabeko biolentzia franko egin zuen.

Gazte taldeek poliziari ordu asko-tan jaurti zizkieten hotsak gogorrak eta oso itxusiak ziren. Gorrotoa eta amorroa hitzetik hortzera zebiltzan.

Guziz ona izan ezin daiteken ika-saldia gure ume eta gaztetxo askok ja-so zutela, uste dut. Eta hori kezka-z kontuan hartzekoa izaki...

Martxoaren 10ean -ikusia ikusi ondoren- Donostiako eliz batean sartu naiz. Eta han Nazaretoko Jesusen Zo-rioritasunak entzun eta ausartu ditut.

Nere buruaren eta nere herriaren oraingo jokaerak aztertu ditut. Eta Je-susen aurrean, askatasunaren aldeko borroka bedeinkatu dut. Ahal izango dutan meurri guzian, zuzentasunaren alde nekatzeko asmoa hartu ere bai.

Gorrotoa, amorroa eta Donostia-ko kaleetan poliziaren aurka entzun ditudan deihadar zikin eta lotsagabe-koak, ordea, ezin ditut ontzat hartu.

Aspaldidaniko zapaltzaileek horre-taraino behartu dute gure jendea.

Baina borroka, itxusikeriarik gabe, gogor egiten ere ikasiko du laister herri honek. •

ANAIA

BIBLIA DENENTZAT

Liburu zahar baten euskeratzea

Munduan den libururik famatuena eman zaigu euskera batuan. Lan luze eta aspergarria bada itzultzailearena, honako liburu mardul hau ikusita gero gure esker ona agertu diezaiokegu Jose Antonio Aguirre itzultzaileari, eta Ediciones Vascas Argitaletxeari.

Biblia itzulpen honen estruktura

1.— Biblia eta "Historia Saindua" batean ematen zaizkigu. Hauxe esan nahi dut: Itzulpen honek ardatz bat duela: Biblia Historia Saindu bezala ematea. Beraz baditu alderdi onak eta ez hain onak. Historia Saindu lineala balitz bezala ematen zaigu Biblia, Kreaziotik hasita Apokalipsiaraino.

Bi sarrera ditu, bata motza eta bestea luzea: Lehena Kreazioko idazkia aurkezterakoan, eta bigarrena, Testamentu Berriaren hasieran, Inguru historiko kulturala ematerakoan.

2.— Hortaz gainera, pasadizo askotan, halako "gaurkotasuna" erantsi nahi zaio gaurko gizarteak eta gizonek bizi dituzten arazoak, sufrimenduak eta ezin eramanak, argazkiak eta estadistikak agertuz testuaren inguruan. Idazteun zaharra "gaur" eta "gaurtik" irakurri nahi da, eta horretarako tresna laguntzaileak ematen zaizkigu. Argazkiak benetan oso onak dira.

3.— Kritika

a.— Biblia ez da Historia lineala, baizik eta Tradizioen bilduma eta berrinterpretazioa (tradizio historikoena eta besteena). Beraz nere iritziz, Bibliaren edozein itzulpen egiterakoan tradizioen presentazioa eta bere ingurumaria agertu behar da. Bestela akritiko eta umeentzat egin dela pentsatu behar da.

b.— Testamentu berriko arazoa ere hor dago. Testamentu berria "Evangelios Concordados"en antzera emana zaigu. Ebangelari bakoitzaren lana eta ikuspegi berezia batere errespetatu gabe. Dena dela, Biblia osoaren erdia Testamentu Berriari eskainirik dago (Biblia osoak 483 orr. ditu. Testamentu Berriak 283-483).

c.— Ene iritziz, eta oker banago zuzendu nazala norbaitek, Biblia honen itzulpenean Biblian jakitun den gutxi da. Hori nabarmena dela uste dut. Gaur egun biblia itzultzerakoan zer den, nola osaturik dagoen eta textuinguruak argi eman behar dira. Eta hori egitea ez da zaila. Horrelakorik egiten ez bada, oso motza da itzulpen hori.

Azkenik

Ediciones Vascas-i agertzen diogure esker ona lan hori beregain hartu duelako. Hurrengo edizioetan ahal baldin badute zuzendu ditzatela "oker" horiek. Hemendik aurrera badu euskaldun fededunak eta federik ez duenak munduan den libururik famatuena irakurtzeko erraztasuna.●

J.J GOENAGA

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta
Airez	2.500 pta
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

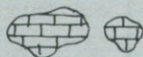
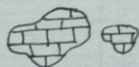
Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

★ ★ ★

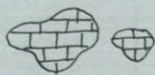
BIBLIA
denentzat

hormasprayko

PLAF

SU GAB⁵

SU GABERIK
EZ DA KERIK

OLRAGAK

EUROPAKO NEKAZARI GAZTEAK

Europako nekazari gazteek elkar hartzen dakite, noski. Joan den urtarilaren 28tik otsailaren 3a bitarteko astean, Berlinen bildu dira Merkatu Batuan sarturik dauden estaduetako nekazari gazteen ordezkariak.

Han hartu ziren erabakien berri eman nahi nizueke; izan ere, egin dituzten eskabideak, guk geurok ere egiten ditugunak dira batzuek eta beste zenbait egingo genituzkeenak, amesten ditugunak esango nuke.

Europar, Bataz beste, ehuneko 9 langile ari omen dira nekazaritzan; baiña hauek sortzen duten ondasuna ez da ehuneko 5 besterik; beraz Europar ere nekazariak, beste lengileek baiña gutxiago irabazten dute, noski.

Bestalde nekazari enpresarik gehienak, familia baten baserriak dira, gure artean bezala, eta enpresa txikiegiak gertatzen dira gaur; baiña aldaketak egiteko zailtasunak sortzen zaizkie hortatik.

Baserriaren egitura hobetzeko eta nekazaria diruz eta bizimoduz besteen mailara jasotzeko, honoko puntu hau proposatzen dituzte nekazari gazteok:

Baserriaren gutxieneko neurri bat langite eta hazkuntza bakoitzarentzat.

-Kredituak eman baiña interesak subentzionatuz.

- "Leialtasunaren saria" ezarri, baserria utzita aldegiten ez duten gazteentzat.

-Gizartearen onerako behar direlata, lurrak espropiatzen direnean, balio duten hainbeste paga daitezela.

- Laguntza bereizi batzuek jarri, nekazari gazteek baserriak monta ditzaten.

- Baserriak eraberritzeko eta gaur behar den bezala jartzeko dauden laguntzak gehitu.

- Sakabanatuta dauzkaten lur sailak bateratu.

-Nekazari zaharrek, beren lurrak edo baserriak gazteei utzi eta erretiratzeagatik dauzkaten laguntzak ugaltu.

- Bazter lurretan, mendi aldapatsuen, eta abar, ari direnei, laguntzak gehitu.

- Ordutartetan nekazaritzan ari direnek, nekazaritzatik bizi direnentzat sortzen duten arriskua, salatzen dute. (Fabrikan dabilztan baserritarrek) Batetik baserriaren egitura eta zabaleroa aldatzea galerazten dute; bestetik, jenero baten salmentako prezioari eustea zailagotzen, beraiek merkeago emanda ere, bizi baititezke. Baserriar hoi, ematen zaizkien laguntzak kendu egin behar zaizkiela proposatzen dute eta baserritik bakarrik bizi den hau-

JOSE ALKIZA

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paula VI - 7
Urrutikila, 81 14 31
Andia 7, 1.º
Urrutikila, 65 16 33

AZPEITIA

TOLOSA

doxka batean erabiltzeko segurantzia izan dezan eta errenta haundiegiak kobra ez daitezen.

-Batek bakarrik lur asko eskuratu ez dezan kontrola jarri, batez ere pertsona hori nekazaritzatik bizi ez bada.

- Herri txikietan bizitzeko erosotasunak jarri.

- Baserri elkarteak sortu eta indartu, elkartuta lan egin nahi duten nekazari-entzatzat lege berriak eginez.

- Salgai ateratzen diren lurak erosiko dituen soziedade bat sortu lurralde bakoitzean; gero soziedade horrek errentan utziko lizkeke lurroek nekazari gazteei.

- Etxean, bere familiako baserrian, lanean ari den gazteak, ze eskubide dituen erabaki eta zainduko dituen legea ontzat eman.

- Espainia, Grezia eta Portugal merkatu batuan sartzeko, hango nekazari-entzatzat ekar litzakeen ondorioak, aurrez ikusi behar direla.

- Europako nekazari-ahal duten jenero guztia sortzen utzi behar zaie, beste zenbait tokitan jendea goseak bizi den bitartean.

- Nekazarien gizarte bizimodua hobetu behar da: seguru osatuagoak, ofizioa ikasteko bideak, lanik gabe gertatzen denarentzat segurutik jorjala, laneo arriskuak gutxitu, eta abar.

- Nekazari gazteek beste nazioetako baserrietan egonaldia egiteko gaur dauzkaten moduak, Europako nazio guztietara zabaltu behar dira.

- Lurraldeen ordenamendua egin, nekazari-entzatzatik hutsetik bizi diren lurraldetan industria ere sartzeko; eta fabrikaz josita dauden beste zenbait tokitatik batzuek ateratzeko.

- Komunikabideetan nekazariaren irudia edertu, gizarte osoak nekazaritza aintzat har dezan.

Horra hor Europako nekazari gazteen eskabideak. Esan beharra dago gauza hoietako asko, dagoeneko ere lortuta ditzutela zenbait naziotan; ez, ordea, denak denetan, eta, elkarrengana bildu direnean horixe eskatu dute.

Gazteak etorkizunari begiratzen dio, ez lehenari. Harentzat alferrik da, lehen baiña askoz arinago eta errezago egiten ditugula baserriko lanak esatea. Ez du horrek asetzen eta nora hara salta egiten da. Gure artean baserritar gazterik ez da ia gelditzen; baiña hor aipatu diren eskabide hoiek eskura emango bagenizkie, ez ote lirateke geratuko? batzuek bederen? behar hainbat?

Halaz eta guztiz, petrolioa produkzitzen duten estatu hauk ez daude prest beren petrolio prezioak jaixteko, baizik alderantziz, prezio hauk goraka ari dira. Egoera defizitario honek, Mendebaleko dirua ahuldu egiten du, inflazioa handitzen duelarik. Beste aldetik, petrolioaren restriktzioak ezartzea ez da egokia, zeren produkzio industrialak jota bait litzateke.

Ordainketen balantzea ikusten badugu, Ipar ameriketarrek izan ziren igazko munduko ekonomiari lagundu ziotenak; horregatik, beren defizit korrientea handitu egin zen, 1975eko superabita defizitatu bihurtu zelarik; aurten defizita handitu egingo da. Alemaniakoak, berriz, aurten ere superabitarioa izango da. Beste Mendebaleko estatuetan, berriz ere, defizitak izango dira.

Beraz, egoera hontatik irteteko, produkzio sistema berriak pentsatu beharko dira. Horretarako lehen urratsa, produkzioaren helburuak aldatzea izan beharko da eta hortarako jendearen pentsamoldeak aldatu egin behar dira. Produkzioa herriaren zerbitzutan ezarri behar da, ez irabaziak ahal diren handienak izateko. Entrepresen zuzendaritza herriak hartu beharko du, hobeki esan, langileak.

Plan hau errealista eta posiblea izanik, oztoporekin topatuko da, orain arte topatu den bezala. Adibidez, etsairik handienak egungo sistemaren eustailak izango dira: kapitalistak eta sindikatoak. Historian, era hontako zenbait esperientzia izan da, baina erakunde hauekin arkitu dira. Gogora gaitetzen Italiako langile kontseiluez eta Parisko maiatzaz.

Denbora berriak, ideia berriak eta kulturgintza berriak ekartzen ditu, beraz, mundu igorokor honek bere egunak kontatuak dauzka. Horren froga egungo ekonomiaren krisisaren irten ezina dateke.

B. BAKAIKOA

Mainteminduen egunean eta amen egunean, egokia da aitarentzat leku bat egitea, bait badira, nahiz ez aitatu.

Harrigarria bada ere, aita izatea garrrantzi haundikoa da; are gehiago, askotan seme alabek bain aitarik gabe gelditzen den amarentzat. Baina gutxienez, seme-alabarik duten aita hoiek badute bere eguna seme alaben opariak hartzeko, beren familiarentzat zenbat lan egiten duten pentsatzeko. Egun hartan, bere emazteak, ez duen dirutik apur bat gastatuko du eta seme alabek (seme-alaba gizarajokak!) asmorik onenez beterik, beren itsulapikoak hautsiko dituzte eta eztabaida luze baten ondoren, gorbata bat eskaintzea erabakiko dute.

Erosi, opariak egin, gastatu, badirudigurre kontsumo gizarteari axola zaion gauza bakarra hori dela.

Baina ez dezagun, hain gaizki pentsa! Aitaren egunak bere alde onak ere badi-tu.

Egun horretan, haurrak beste egune-tan baino zoriontsuagoak izango dira, beste egunetan baino marru gehiago egin ahal izango dute, beren aita ez bait die ezer esango. Ama ere, pozik egongo da, bere senarra etxean dagoelako, igandea balitz bezala, eta partidurik gabe.

Ziur aski, egun zoriontsua izango da denontzat.

AITAREN EGUNA

Eta behar bada, egun horretan, aita ospatu horri, familiako giro baketsuaz inguratutik... bere seme-alabek "Mi mono Amelio y yo" abesten entzunaz eta bere emaztea ontziak garbitzen sukaldean ikusirik, hau bururatuko zaio: horrelako egunak egunero bizi beharko nituzke; beren seme-alabak, berak ekartzen duen dirua hainbat berak eskaini diezaiokeen maitasuna behar dutela, gizarteak ez diola aita izaten uzten, behar bada berak ere ez dakiela zer den aita on bat izatea...

Zeren, zer da aita izatea?

Emakumeek ez dute galdera hori egiteko posibilitaterik ere. Diotenez, amata-sunaren "sena" du. Beste gauzaren artean, bere besoen artean haurra hartzea erakusten dio, pixa eginda daudenean, aldatzera erakusten dio, seshaska mugi arazten dio. Seme alabeen irria, negarra eta ametsak nabaitzen ere sena horrek irakasten dio instintoak.

Gizonak ez al du ba, aitatasunaren senarik?

Bere istintioa, lanean ordu extraordinarioak sartzea, eta noiz edo noiz, bere seme alabei errita egitea besterik, zergatik ez dio erakutsi?

Egun horretaz aitari pentsatzea bururatzeta bazaio...

M.A. LANDA ETXEBESTE

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

Euskadiko entresarierekin ALEMANIAKO KRISTAU DEMOKRAZIAREN BISITA

Berriki izan ditugu gure artean Schröter eta Pieroth jaunak, bata zein bestea Alemaniako Kristau Demokrasi Alderdikoak, eta Sozial Merkaturako Ekonomi Mugimendua deritzan erakundeko ordezkariak.

Espainiako estatuan barruan kristau demokratik ideologia indartu nahirik etorri den enbajada baten partaideak dira, eta Madrilen egon ondok Euskal Herrian geratu nahi izan dute, zeren berek esan bezala: "Demokratik hastapen eta mugimenduak betidanik sortu izan baitira lurralde honetan".

Schröter eta Pieroth jaunak EKOR inguruko berrogeitaka entresarierekin bildu ziren martxoaren 11an. Bilerak pare bat ordu iraun zuen, itzultzaile baten laguntzaz. Ekonomi eta sindikal gaiak aipatu ziren batipat, Alemaniako entresaren barnegituraz eta bestez.

Kristau Demokrasiaren hildoa

Aleman ordezkariak adierazi zuten, Kristau Demokrasi oposizioan dago gaur egun, liberalek eta sozial-demokratek osatzen duten gobernuaren kontra, baina, hiru urte barru gobernuaz jabetuko dela sinetsirik dago.

Alemaniko Kristau Demokrasiak, entresariaren iniziatiba potentziatzen du eta, "Soldaten burrukaren autonomiaren" alde dago, sindikato eta entresari elkarteak (sindikato izenekoak langileek bakarrik dira Alemanian) arteko jo-ko eraginez.

Kristau Demokrasiaren iritziz, Herri batetan demokrasiak luzaro irautean ahal du honako bi baldintza hau konplizten direnean: batetik, federakuntza sistema nagusitzen denean, biztanle bakoitzak bere nortasun bereziaz herrigintzan parte

hartzen duelarik; bestetik langileak ekonomian inplikaturik daudenean.

Schröter eta Pieroth jaunak esan bezala, formaren aldetik, demokrasiak hiru betekizun behar ditu, hots, hauteskunde libreak, giza-eskubideen errespetoa eta eskubidezko estatua. Zentzu honetaz ezarri zuten, entresari librerik ez dagoen sistiman, ez dagoela langile librerik ere. Behin eta berriz, erabateko pluralismoaren alde mintzatu ziren.

Langilearen parte hartzea

Pluralismoa honetan ez dago goitik behera jarritako entresara mota modelurik. Denetarikoa dira zilegi. Dena den, Kristau Demokrasiak "kogestio" deritzan sistema bat eragin du, eta dagoeneko 3.000 entresara dira Alemanian horretaz baliatzen direnak.

Sistema horren arauera, langileek

Erdian, Pieroth eta Schröter jaunak. Ezker-eskuinez, Salazar eta Estankona, EKOR-eko Sekretari eta Lehendakaria.

Administrazio Kontseilueta dituzte beren partaideak, eta entresaren irabazien ehuneko berrogeita hamarren jabe dira. Irabaziak, hiru puntu hautan banatzen dira: 1- Soldatak (merkatu libreak eta langileen presioaren arauera zehaztuak), 2- Kapitalari, bankuek eskaintzen duten interes baina ehuneko hiru gehiago ematen zaio. 3- Geratzen dena, lana eta kapitalaren artean erdibana banatzen da.

Lehenengo bost urteetan langileen prestamo gisa jasotzen du partizipazioa. Seigarren urtean akzio bihurtzen da.

Sindikatoek ez omen dute ondo ikusten langileak akzioen jabe izatea, burruka indarra ahuldu egiten delako edo. Haatik, sindikatoek berek, erakunde bezala, hainbat entresatako akzionista dira, eta Alemaniako laugarren banketxea sindikato batena da. Sindikatoetan afiliatuen dauden langileen portzentaia, bestalde, hiru bat da.

Despido librea

Despidoa libre da zenbait kasutan, greba egitea den bezalaxe. Ekonomi merkatuaren arauera, entresara batek ez dezake une bakoitzean behar duen baino langile gehiago eduki. Krisia denboran edota plantilla regularizapenetan, beraz, entresarak ez du legez despidorik egiteko eragozpenik, bere egoera frogatzen ahal duen artean. Langile despedituari, bestalde, egiazko soldataren ehuneko 58tik ehuneko 85era ordaintzen zaio, batez gertatzen gabe.

"Interklasista" alderdia

Galderantzunetan, euskal entresari batek Euskadiko problematika azaldu zuen, hau da, zenbait alderdik nazio askatasuna klase burrukarekin identifikatu duela, eta hainbatentzat Euskal Herriaren askatasuna sistema sozialista batez bakarrik litzatekeela posible, klaseen arteko enfrontamendu batetan oinarrituz bati pat.

Alemanek erantzun zuten, "aleman miraria" delakoa, alderdi "interklasista" batez lortu dela hain zuzen, eta are beharrezkoago nazio askatasunaren aldeko burrukan, non, nahita-ez, sektore guztiek a-berriaren alde ahalegindu beharko dute, baldin benetan askatasuna lortuko bada.

ERREDAKZIOAREN OHARRA. Zail da, no-ki, Alemaniako Kristau Demokrasiaren pro-gramari buruz euskal entresariaren jarrera oro-rra laburtzea. Dena den, EKOR-eko partaideen artean (txiki eta erdi mailako euskal entresari-aren sektore esanguratsu bat, beraz), federakun- tzaren proposamena "irriparrez" hartua izan zen, gorakoagorik ere beharrezko bailitzen. Ira- bazien banatzeari buruz, berriz, batek baino ge- hiegok batere lotsarik gabe aitortu zuten: "hori, oraintxe bertan firmatuko nuke nik".

EUSKAL POLITIK INDAR GUZTIEN BIGARREN BILERA

Martxoaren 11an eratu zen Bergarako Udaletxean euskal politik indar guztien bigarren bilera. Aurreko astean bildu ziren EHAS, LAIA ES, MCE, PCU, ORT, PTE, EIA, LAB, ANV, ESB, ESEI, EKA, ELKI, EK, LC eta OIC izenekoek gainera, OCBR (Organización Comunista Bandera Roja), LAK eta DVC izenekoak ere parte hartu zuten bigarren honetan. Bertara bilduak ziren Euskadiko Amnistiaren aldeko Gestio Batzordeak ere, eta Bergarako sokako zenbait alkate, obserbatzaile gisa.

Kazetariak sartzerik izan ez zuteneko biltzarrearen ondotik, MCE-ko Iturriozek Aberri Egunari buruzko prentsa agiria irakurri zuen, eta geroztik ordu laurden inguruko kazetaurre informal bat gertatu zen.

Ez baina bai

PNV eta LC alderdiek ezezik, gainerako guztiek prentsa agiria zinatu zuten. PNV-k hiru puntuekiko onespina azaldu zuen, baina bere ustetan ez zen beharrezko gainerako alderdi guztien deia zinatzeari, EAJ-k alde zuzenetik bere konbokatoria egina zenez gero.

LC-k berriz, ez zuen deia zinatu, hirugarren puntua onartu ez zenez gero. LC-ren ustetan, Autonomi Estatutoak Madrilgo Gobernuarekin lotura edo menpetasun bat suposatzen du. LC, Euskal Herriaren autodeterminazioaren alde dago, eta "Asamblea Constituyente" delako bat proposatzen du. Z. ARGIA-ri esan bezala: Pretendíamos que el tercer punto dijera "Libertad Nacional" y no "Estatuto de Autonomía".

Euskal komunistak

Kazetaurrean zehar jakinerazi zenez, EK (Euskal Komunistak) ere Euskal Erakunde Herriarraren barruan integratu da azken asteotan. Ez zen argitu, bere burua "euskal komunistak" tzat duen alderdi bat (EIA) erakunde barruan dagoelarik, nola daitekeen izen horrekin beste bat sartzea. EIA-ko partaiderik ez zen une haretan, eta EK-koek adierazi zuten, berek PCE-ren banatze batetik sortuak dira, erakunde bezala EIA-rengandik arras bereziak.

Jakinerazi zenez ere, ez da oraindik erabaki, ELKI eta OIC ere Erakunde Herriarraren barruan sartuko ote diren.

Autonomi Estatutoa

Hirugarren puntuan aipatzen den autonomi estatuto horretaz ez zen zehaztasun handirik eman. KIMU BERRIAREN aurreproiektuaz gainera, MCE-ko kamardak badute besteren bat erdi burutua, eta beste zenbait aukera ere ba omen da.

Dena den, estatuto mota batek edo besteak aurrera jarraituko badu, konsen-

so orokor bat lortu beharko da, taldeen arteko "hurbiltze-politika" bat praktikatuz. Guzti hau, bilera askoko prozedura omen. Zentzu honetan, alderdi guztiek martxoaren 26an toki berean biltzeko geratu ziren.

Azkenik, Itxasoko gertakariak buruz, ETA-M eta ETA-PM-ren prentsa agiri luze samar bat zabaldu zen.

Beste zenbait kontaktu

Kazetaurrekoaz aperte, Z. ARGIAK zenbait iritzi jaso izan du, han-hemenka, hainbat mugimenduren inguruan.

Itxura denez, "euskal indar eta mugimendu guztiek nork bere ikur eta sinboloekin" azaltzea, PNVren ondotikako erreakzio bezala erabili da, alderdi guztiok Ikurrinapean bakarrik biltzea engainagarri gerta zitekeenaren beldur.

Bestalde, baina hildo berean, badirudi ESB-k Aberri Eguna Iruinean egiteko proposamena aurkeztu zuela. Iruinean egiteak, alderdien ikur eta sinbolo bereizirik batere gabe eratzea erakarriko luke, alderdikarien gainetik nazio planteamendu orokor bat eskainiz. Hala ere, azkenik bistan denez, ESB-k Gasteizko deia zinatu du.

ABERRI EGUNA

dela eta EUSKAL HERRIARI DEIA

Gaur, martxoaren 11an, Bergarako Udaletxean bildu garen euskal indar politikoei, Euskal Herri guztiari dei egiten diogu, aurretiko Aberri Eguna Gasteizen ospatzeko.

Gasteizko Aberri Egun hau, erabateko herri mobilizapenez eratu nahi genuke, Herriaren nazio sinbolo den ikurrinpean, eta euskal indar eta mugimendu guztiek nork bere ikur eta sinboloak azaltzeko askatasun guztiaz.

Aberri Eguna 77 Gasteizen, honako hiru puntu hauen arauera:

- 1) Amnistia Osoaren alde.
- 2) Demokratik askatasunen alde (batzarrak, iritzi, elkartzak eta manifestazio eskubideak), alderdi politiko eta demokratik zein langile erakunde guztien legeztasunaren alde, batipat.
- 3) Autonomi Estatutoaren alde. Bergaran, 1977. martxoaren 3an. EEH (EHAS, LAIA, ES, MCE, PCU, ORT, PTE, EIA, EK, DCV, PCE, PSOE, ESEI, ESB, ELKI, OIC, EKA, ANV, OCBR, LAK, LAB eta Euskadiko Amnistiaren Aldeko Gestio Batzordeak.

ESEI-ren ohar irekia

"ERAKUNDE HERRITARRA" OSATZEN DUTEN TALDEEI ZUZENDUA

Erakunde horrek osatutako aukera politikoa bere ez egitea eta ondorio bezala Erakundearen barnean partaide ez izatea erabaki dute ESEIren Nazio Biltzarrean bildutakoek.

Biltzarre berean ezker abertzale indarren arteko ordezkarien gehiengo baten oniritziarekin osatuko den Hauteskunde mailako Elkartzak bat bereziki aurrera eramatea erabaki da.

Elkarte honen helburua orainarteko Euskal Borrokaren garaitzapenak eta gatastak jasoz, egungo egoerari lotuko zaion aukera politiko bat Euskadiko langilego eta herriari eskaintzea da, hauen asmoak zuzentzeko zalantzarik gabeko adierazpen politikoa izan dadin.

Otsailaren 18an plazaratu zen Iruinean ESEI (Euskadiko Sozialistak Elkartze Indarra). Euskadiko langilego eta herriari egin agerpena besterik ez genuen argitara eman otsailaren 27ko Zeruko Argian.

ESEI zeintzuk osatzen duten eta ESB eta KASi buruz zer iritzi duen jakin asmoz hurbildu gaitzaio sozialista talde honi.

– Zer da ESEI.

– Manifestuan azaltzen dugunez, Hego Euskal herrian ari den erakunde abertzale eta sozialista bat da.

– Zer jendeak osatzen du ESEI.

– Politiko arloari lotzen bagatzaizkio, Euskadiren azkatasunerako burruka talde konkretu batzuen barnean eraman duten jendeak osatzen du, baita independente mailan jokatu

Sozio-ekonomiko arloari lotzen bagatzaizkio, denak dira interes sozialistak dituzten sektoreetatik etorritakoak. ESEI osatzen dutenen artean ehuneko 60 langileak dira, ehuneko 15 ikasleak eta ehuneko 25 abokatuak, irakasleak, ekonomistak etab.

– Batzuen eritziz, ESEI talde kulturalista bat da.

– Lehen eman ditugun portzentaia horiei berriz begirada bat ematen badiegu, garbi esan dezakegu ezetz. Gertatu izan dena zera da, publikoki, mahai inguruetan etab. kultura mailan lan egiten duen jendea azaldu izan dela eta horregatik batzuek fundamenturik ez duen txartel bat ezarri diote ESEI-ri. Dena den, hontaz zerbait gehiago esan dezakegu. Ezin ahan-tzi dezakeguna da, gaurregun produkzio mailan zientziak hartu duen garrantzia. Bestalde azpimarkatzekoa da, batzuek hain erraz kritikatzuten dituzten sektore

horik, Espainia barnean ari diren ezkertiar talde indartsuenak interes handirekin kultibatzen dituztela. Ez al dute sektore horiek euskal ezkerren barnean bere lekurik edukiko?

– Zenbatek osatzen dute ESEI.

– Honetan hasi baino lehen, hauxe da kontuan eduki behar duguna, jendeak ez duela gaur numerotan sinesten edo numeroak azaltzen direnean jendeak dudaz begiratzen dituela. Horregatik ez gara numerotan sartuko eta Euskal Ezkerreko edozein talde abertzalek beste badituela esan dezakegu.

– Zer diozu ESB-az.

– ESB-az hitz egiteko ez dugu aski datorik. Bere agerpenak gutti izan dira eta ez hain garbiak. Talde politiko bezala sozialdemokraten laguntzarekin ikusi izan dira. GALEUSCA hori ere talde sozialdemokratek osatua da.

Uste dugu, hontaz, heuren partetik argitasun gehiago behar, genukeela. Hau hola balitz baliteke gaur egun sozialdemokratak PNV barnean lekua izatea. Horrela euskal ezkerrek mesede.

Bestalde, legalizatzekoan Alderdi Sozialista bezala egiteari marrajokeria deritzogu, euskal ezker osoarena den izen bat leporatu dutelako.

– Baina zuek ez ala zarete ESBtik irtenda-ko talde bat.

– Ez. Gaur ESB den konbergentzia hori argitara irten baino lehen, talde batzuen elkarhizketak izan ziren konbergentzia hori aurrera ateratzeko. Eztabaida batzuen ostean ESB bere bideari jarraitu zitzaion eta besteok beste bide bati. Guk ez dugu hortik irten, hortik alde egin dugu baizik.

– Nola ikusten duzue KAS.

– Guk ondo ikusten dugu KAS. KAS-i ezartzen diogun akatsa hontan datza: bere alternatiba ruptura ikuspegi batetik egin dagoela eta erreforma aurrera ateratzen dena oraindik alternatiba hori ez dela aldatu. Estatu barneko hiru alternatiba ezberdin erre dituzte, eta gure ustetan euskal ezkerrek ere alternatibak erabili egin behar dituzte eta ez alternatibagatik harapatua lotuta gelditu. Bestalde, aipatu beharra dugu, KASen politikazko benefizioak ez direla gaur egun barnean diren taldeagatik proposionalki aprobetxatuak. Dena den KASek hauxe erakutsi du: euskal ezkerre elkar ulertzera hel daitekeela eta hortarako pauso jator eta balio handi-ko esperientzia da.

– Fronte autonomiko ala fronte abertzale?

– Gure ustetan autonomi prozesu batetan, Hego Euskadi lurrez eta soziologikoki elkartze eta batzea izango da problemarik gogorrean. Fronte abertzale edo fronte autonomiko, bata hartzea bestearen aurka bada, gu fronte autonomiko baten alde gaude, Hego Euskadi politikoki elkartu eta batzeko fronte abertzale bat aski ez delako.

Nafarroa, barnean sartu nahi bada, indar abertzaleei estatualista talde batzuk batu beharko zaizkie. Fronte abertzale baten ez du hortarako behar litzatekeen adina indar.

Fronte abertzale bat bakarrik, Hego Euskadira zerbait beldurgarri litzateke talde gogor bi sortzera joko bait luke. Nork daki zer gertatuko litzatekeen hemen alde batetik fronte abertzale eta bestetik fronte estatal bat sortuko balira? Interesatzen al zaigu gaur politika mailan gerrarik? Zer bide ireki behar dugu, PC, PSOE eta bestek autonomiari buruz egingdako deklarazioak gure onetara ekartzeko?

Honek ez du esan nahi abertzaleen batasuna beharrezkoa ez denik, baina gaur egungo egoerari lotzen bagatzaizkio abertzaleen batasun hori, fronte autonomiko baten barnean errazago eman liteke. Abertzaleek abertzaleen puntuak gogor defendatzean, orduan bertan eman liteke nolabait fronte abertzale hori.

LAIA EZ

Hona iragan astean lekuri ezaz kanpora gelditu zen LAIA EZen lana. Aurreko astean esan genuenez, LAIA BAI eta LAIA EZ joan zen udan eginiko II Batzarrean bereizi ziren, Lehenak KASen alternatiba taktikoa onartzean eta bigarrenak ez, gobernu probisionalaren puntua zelarik eztabaidatuen.

LAIAren historia

E.T.A. REKIN HAUSTURA

Gure erakundea 1974eko udan sortu zen, ETArekin Langile Fronteko zati inportante batek ETArekin estrategia, egitura, taktika eta praktikari egin kritika heldutasun batera iristean. Hau da, ETAk euskal langile alderdi iraultzaile bilakatzeko zuen ezintasuna agertzean. Ezintasun hau Langile Fronteak garbi ikusi zuen ETArekin borroka praktikotik marjinalatua ikuste.

Kontuan izan behar da garai hartan burgesia ez zegoela egungo indar erlazioan; klase zapalduak —eta bereziki langileria— borrokaren prozesuan gora zihoazen; langileria Euskadiren independentziaren aldeko borroka bere gain hartzen eta zuzentzen hasia zen; guzti honekin batera, batipat ezker abertzalearen gain ezartzen zen errepresioa zegoen. Gainera, ez deza-kegu ahanzi, erakunde estatualisten politika geroz eta oportunistagoa zela nazional arazoaren aurrean. Guzti honen aurrean ETAk bideak, konsignak eta programa estrategikoak aurkezteko kapazitatetik ez zuen.

Euskal langile alderdi iraultzaile baten beharra premiazkoa zen. LAIA egotera honetan eta helburu honetarako sortu zen. Klase organizazio bat garenez gero, langileria eta herri langilearen autoorganizazioaren alde saiatzen gara. Era honetan klase zapalduen independentzia estategiko eta taktikoaren alde borrokatzen gara.

Gure sorrerak eta gure lehen desarroi- loan zegoen borroka egoerak gure erakunde mugatu eta biziari egin zuten. Gure bitarteko eskasek eta ETArekin puskatzeak zekarren segurtate ezak LAIA euskal langileriaren barrenean behar bezala ez kokatzea erakarri zuten. Kanporantzeko inpotentzia hau barruko bizioez batera eta hoiek eraginda— azaltzen zen. Internazionalist ikuspegiz independentzia eta sozialismoaren aldeko borroka tinkotzea oso gogorra zela ohartu ginen; hau inguru problematikoa batean egin behar zen gainera, beste erakunde batzuetan ordurarte eman ez ziren haustura eta postura hartzeak zekartzalarik, honela estrategia finkatzeak denbora luze bat eskatuz. Horren ondorioz, estrategia tinko baten jabe ez izateak, gure interbentzioa klase borrokan mugatu egin du eta bure barne egituran ere zerikusirik izan du.

Honela, denok gogoratzen ditugu estatist erakunde batzuen ahaleginak Euskadiko Herriko Batzarra eraikitzeak, eta nola "ezker abertzaleko" indar batzuek ere hori izenpetu zuten. LAIAk ezezko borobila eman zuen. Oraindik bereizi gabe zeuden gero banatuko ziren bi tendentziak; uste dugu, orduan erakundea batzuek jarraitu bazen, klase borroka oraindik burgesiaren alde horrenbeste ez zegoelako izan zela eta alderdi erreformistek iraultzaile itxura gordetzen zutelako. Era berdinean, erakunde abertzaleak ez zeuden oraindik egungo egoera etsi eta derrotistan.

Gerora, burgesia politikoki zuzpertz eta zuzendaritza bere eskuetan harturik kondizioak jartzen hasten denean, benetan iraultzaile ez ziren alderdiak kondizio hoiek piskanaka onartuz joan dira; gure artean hau garbi ikusi zen batzuek KASen estrategik puntua onartzen dituzten alderdi batzuen taktik alternatiba onartu baino lehentxoago.

K.A.S. EN ALTERNATIBARI EZ

Azkeneko uda honetan, 1976koa, Batzar Nagusi batean ETA(pm)k eta EHASEk proposatutako Alternatibari buruz eztabaidatu ginen. Gure ustetan, LAIA EZ garenon ustez alegia, Alternatiba horren punturik nagusia eta funtsezkoena Gobernu Probisionalarena zen batipat. Ez da batere erraza lau lerrotan zer den, zertan datzan, eta zer eginkizun beteko duen G.P. horrek adieraztea. Bainan, laburki esan genezakeena hau izango litzateke:

Egun, burgesia egunetik egunera indartzen ari da burjes demokrazia ezartzeko asmoz eta beraz kapitalist sistemari eman nahi dio posibilitate gehiago bere menperatzaile egiturak egokitzeko eta hobetzeko. Eta hau klase eta nazional aldetik ikusirik, gero aztertuko dugun bezala. Eta burgesia saiatuko da G.P. hortan sartzea, alderdi erreformist eta negoziatzaileen laguntzaz.

Bestalde, Gobernu Probisional hori ezartzea ez zaigu etorriko boterearen rupturaren bitartez, negoziaketa baten bitartez baizik. Burjesiari eta erreformismoari interesatzen zaiena "baketsu eta anaiezko prozesu bat" dela inork ezin du ukatu une honetan. Langileriak eta Herri Langileak behar duen rupturaz da gertatuko hildo hortatik sartzen bagara.

Neurri hortan Gobernu Probisional hori probisional baino gehiago gobernu izango da. Azkeneko Euskal Herriko Batzarren agiriaren garbi ikusten dugu nola hizki haundiak jartzen dizkioten Euskal Gobernuari, eta txikiak demokratikoari, probisionalari, representatiboari. Eta noski, Gobernu hortan eseriko direnak, ez dira izango langileriaren ordezkariak, herri langilearen ordezkariak, alderdiaren baizik, eta honek adierazten du eseritzeko prest dauden dirijismoa eta sustituismoa.

Hau dela eta, ikus dezagun G.P.aren eginkizuan edo-ta funtsa: Lehen esaten genuen bezala, burjesiari eta oligarkiarik —oligarkia burjesiaren motarik garrantzitsuenetakoa izanik— gehien eta bakarrik interesatzen zaiena heuren boterea hobeki ezartzea, burjes demokratiko aldaketa eta

Euskal langile alderdi iraultzaile baten beharra premiazko zen. LAIA egoera honetan eta helburu horretarako sortu zen. Klase organizazio bat garenez gero, langileria eta herri langilearen autoorganizazioaren alde saiatzen gara. Era honetan klase zapalduen independentzia estrategiko eta taktikoaren alde borrokatzen gara.

bihurketaren bitartez. Zentzu honetan, gaur jasaten dugun ekonomiko krisaldia —kapitalist sistemak eragindakoa— gaingintzeko G.P. horrek emanen dituen irtenbideak, beti bezala azalezkoak izanen dira, sakonezko irtenbideak beraien aurka jotakotako bait lirateke, eta hori ezin dute inolaz ere zilegi. Hasieran uholdeen (masen) mugimendua kontrolatzea izango da. Horra hor sindikal zentralak ezartzeko asmoa, azkenean azalezko neurri horiek langileria eta herri langilearen beharrak osatu eta bete egingo ez dituztenean, orduan iraultzaile borroka reprimututa eta zapalduta izango dela, demokratiko ordenaren indarrez.

Eta hau guztiau ez dezagun pentsa klase problematikari bereiziki dagokionik nazional arazoari ere —klase problematikaren ondorio bereizi bat izanik— badagokio. Herrikoi Batzarrean erabaki dena hau izan da: autodeterminatzeko eskubidea soil-soilik eta tradizional konzeptio batez jantzirik.

Baina programa taktiko hori onartzean eztabaidatzen dena firma soil bat baino askoz gehiago da. Edozein taktika —eta ere gehiago klase borroka azeleratzen denean —eusten dion estrategiaren ispilu garbia da. Horregatik, LAIAren barruko ezisioa ez dataktika desberdinak erabiltzearen ondorioa eta besterik ez, baizik eta taktikak banatzea estrategia desberdinak izatearen produkto da. Eta estrategia hauek ez daitezke elkartu klase organizazio bakar baten barruan; beste gauza izango litzateke mugimendu interklasista bat balitz.

Gure organizazioaren sektore batek eraman duen prozesoa gure helburuen oinarri ahaztea izan da. Hau izkutatuta gelditzen da oinarri hoiek gutxi desarrolatu direlako; honek LAIAren linea klasikoaren eta alternatiba taktikoa onartu ondorengoaren arteko haustura hain garbi ez azaltzea dakar, baina desberdintasunak sakonak dira, aurrerago ikusiko den bezala.

EGOERA POLITIKOAREN ANALISA

Duela urtebete oso gutxi onartzen zuten burgesiaren dominazioa frankismotik —“proceso democratizador” baten bitartez— burges demokrazi parlamentarioa (diktadura maskaratua) bilaka zitekeenik. Hau pentsatzen zuen organizazioetako bat gurea zen, eta denborak arrazoi eman digu.

Klase dominatzaileak egoera politiko eta ideologikoa —ekonomikoa ez, hau txartuz joan bait da— kontrolatzeko duen kapazitateak alderdi eta organizazio gehien alternatiba eta programak gaingintu egin ditu. Hau beren printzipio, kondizio eta helburuak jeistea behartu ditu, beren politika “realista” rekin, hau da, herri langilearen intresak burgesia “demokratika” ren interesen azpian jarriaz; burgesia “demokratika” horri estatuen aparatuan duen kontrola gehitzea besterik ez zaio interesatzen. “Coordinación Democrática” k ongi bete du bere funtzioa, alegia klase borroka frenatzea eta burgesiari hura firmatu zuten alderdi eta erakundean contenido iraultzailerik ez dagoela erakustea. Egun klase dominatzaileak —alderdi askok errepresentatua— inposatzen ditu “demokratik aldaketarako” kondizioak eta erreformista eta errebisionistek ez dezakete agindu hoiei —beraiek esaten dute “negoziatua” dela— baiezkoa ematea edo ta burgesiaren aurka garbi azaltzea —hau beraientzat ezinezkoa— baiezkoa ematea besterik egin.

Hego Euskal Herrian prozesu honek badu bereiztasunik. Alde batetik burgesia autonomista kapitalist egitura zapaltzaileei eustekoaren aldekoa da, honela independentzia posibilitate guztiak baztertuz. Bestetik, orain arte “ezker abertzalea” zeritzanaren direkzioen segurtate falta eta klandikazioa baseko borrokari abertzale iraultzaile askoren artean zalan-tza eta nahasmena sortzen ari da. Guzti honek klase borrokan eragin ditzakeen eta eragiten dituen ondorioak ikaragarriak dira. Ez da egun erreformista eta bihar erreakzionario izango den burgesia horren “momentuko traizioa”, burges demokraziatik aurrera pasatzea eragozten dioten bere klase interesen aldarrikatzea baizik.

Abertzaleei dagokionez, egungo inkapazitatea beren izaera interklasistaren ondorio besterik ez da. Hau da, historian zehar ez dute kontutan hartu ukaezinezkoa den klase borrokaren esistentzia Euskadin, euskal gizartean; ez dute ia batere kontuan izan alde batetik klaseak eta herri langileak eta bestetik euskal burgesiak daramaten borrokaren ezinbesteko zorroztzea. Aipatu ikuspegi horren eta langile iraultzaile helburu eta kontenidoen faltak Euskadiko langileriari euskal burgesia —internazional burgesia dena— deuseztatze beharrezko den iraultzaile hildoa ez ematea dakar. Eta hau ezinbesteko baldintza da Euskadi independente eta sozialista izango bada.

Erakunde hoiek klase ikuspeirik ez dutela ikusteko frogatuko bat haxe dateke: nazional zapalketaren arteko hautsi ezinezko lokarria ez ulertzea.

“Abangoardiakoak” deitu erakundeon inpotentziaren aurrean, Euskadiko klase zapalduak izugarriko iraultzaile kapazitatea ari dira desarrolatzen. Langile eta herrikoi borrokak burgesiak ezartzen dition mugak —eta politik eta sindikal erakunde erreformistek inposatzen dituenak— gaingintu egiten dituzte. Langile batzarreak piztu eta itzali egiten dira, eta hau neurri haundi batetan sindikal zentral erreformistek, bere “guraso” diren alderdien aginduei eta interesei jarraituz, langile eta herrikoi borroka edonola frenatzen ahalegintzen direlako. Burgesia erreformismo blokearen tinkotzeak —lehenengoaren nagusitasun osoaz— erreformistek hain “arriskutsu” diren langile borrokak indar guztiz kontrolatzea esijitzen die. Honela, eta gainera kontuan izanik “abangoardiako” erakundeon —bai abertzale eta bai estatualisten— desorientazioa, Euskadiko langileek direkzioz gabe, aurrkitzen dira. Eta denok dakigun bezala, iraultzaile zuzendaritza gabe iraultzaile prozesoa ezin daiteke aurrera joan.

Burges demokrazi oro aurkako klase arekiko diktadurari, arerio hoiengain ezartzen den errepresio berezi eta selektiboari gogorki lotua dagokio, erakunde erreformista eta errebisionistek kolaboratzen uzten zaielarik.

Klase zapalduak borrokan dauden blokeak bereizi ahal izaten dituzten neurrian eta burges eta erreformist dominaziotik askatzen diren neurrian, zapalketa eta esplotazio sistemaren tinkotzea langile borrokari lotua geldituko zaio; bestaldera gertatzen bada berriz, langile klasea burgesiaren politik eta ideologik dominaziopean geldituko da eta burges parlamentarismoa segurtatua geldituko, soilki kapitalist interesen defentsarako den sistema klase zapalduak kolaboratuko dutelako.

Duela urte batzuek borrokarako kondizioek ETArengatik Langile Frentea zenari euskal langile iraultzaile alderdian bilakatzea planteatu bazioten, egungo kondizioek are gehiago eskatzen dute Euskadiko abangoardien batasuna estrategia iraultzaile bat, maila guztietan borroka eta klase independentziatzeko estrategia aurkeztu eta defendatzeko kapaz izango den blokearen tinkotzeko. Ekonomik krisiaren iraupen eta zorrozte zalan-tzan jartzen du klase borrokaren “lokartzearen” posibilitatean oinarritzen den edozein alternatiba. Egun

Klase dominatzaileak egoera politiko eta ideologikoa —ekonomikoa ez, hau txartuz joan bait da— kontrolatzeko duen kapazitateak alderdi eta organizazio gehien programak gaingintu egin ditu.

burgesiak duen indarra zalantzan jarriko da zapalduen klase horren eta erreformist programen inpotentzia ikustean eta zuzenki beren klase behar eta interesen alde borrokatzen hastean. Orduan abangoardia iraultzailearen eta langile eta herriko boterearen enbrioi falta gogor sentituko da langileriaren gain.

Faltsoa izango litzateke ahaztea Euskadik duen abangoardia krisia ez dela berdin azaltzen estatuko beste tokietan. Are gehiago, gure aberrian borroka gogortzea eragin duten kondizioak ez dira berdin ematen beste tokietan, eta horregatik, beren borroka erritmoak ez dira gureak bezalakoa, eta hala ere berdin gertatzen dira iraultzaile abangoardiarik gabe. Berdin esan daiteke Europako kapitalist erresuma gehienek dagokienez.

L.A.I.A. EZ-en alternatiba

Aurretik esandako guztia kontuan izanik, LAIAren alternatiba momentu honetan bi mailatan banatu ezin direnak, baina honela espresatzen direnak zentratuta azaltzen da. Alde batetik klase zapalduen autoorganizazioko organo guztiak lantegi, hauzo, herri eta abarretako batzarre sistemak potentziatu, desaroilatu, koordinatu, e.a. Langile demokrazi zuzeneko basko herriko boterearen enbrioiak osatzea egun posibilitate bakarra da Langile Mugimendua burgesiaren interesei menpera ez dakien; klase zapalduen borrokatu eta irabazteko oinarriak jartzeko modu bakarra da. Gainera hau da LAIAren alternatibaren beste alderdia: iraultzaile independenteen, alderdirik gabeko borrokalarien batasun kritikoa, hau da, "abangoardiako" deitu organizazio gehienek inkapazitateaz nazkatutik dauden borrokalarien organizazioa. Ez da askotan esan den "alderdia sortu behar dugu" esatea, horretarako lehen urratsak eta oinarriak jartzea baizik, errealitatetik hasiaz eta ez subjektiborekeria eskusibista eta partidistetatik.

Premiazko oinarriok betetzea lortzeko, LAIA sorrerako bere estrategia sakontzen jarraitu da; KASen indar batzuen alternatiba taktikoaren deuseztatzea eragin duen estrategia. Ez da posible abangoardia borrokalarien batasunerako oinarriak estrategia pakto eta programa ambiguo eta erreformistetara loturik baldin

badago. Ikusi denez, KASen alternatiba taktikoa klase borrokaren eboluzioak erabat gainditu eta zaharkitua utzi du.

Gero jentsiz eta aldatuz joan da, Euskadin dagoen "oposizioaren" zati haundi batek onartu eta firmatzeko modukoa bilakatu arte. KASen puntu estrategikoen eta alternatiba taktikoaren artean egin den hausturua, alternatiba taktiko hori onartu zuten organizazioen praktika klandikantean bukatu behar zen, zeren estrategia eta taktikaren artean erlaziorik ez izatean, alderdi eta organizazio hauek politika paktistaren bide errazetik joan dira, eta hau alternatiba taktikoaren zuztar zen gobernu probisionalaren puntuak markatuta zegoen. Alde batetik kapitalismoak inolaz ere onar ez ditzakeen puntuak defendatzen ziren bitartean -KASen helburu estrategikoak-, bestetik zalantza, pakto eta negoziaketako politika praktikoak eramaten zen. Kontraesana garbia da eta horrek eragiten du geroz eta borrokalari abertzale gehiago horrekin ados ez egotea, baina organizazio hoi buruzagiak beren miopi eta burokratismoarekin jarraitzen dira.

"Organismo unitario" delakoaren sortzeak, alternatiba taktikoaren paktista potenzialidade ororen burutzea suposatzen du. Burgesiaren politik independentezia gordetzeko kapaz ez diren organizazio guztiak organismo horren inguruan dabilta. Beren artean hartzeko puntuak jeitsi egiten dituzte. Ez dute borrokarako alternatibarik ezta ezker iraultzaile bat -komunista abertzaleen batasuna- tinkotzeko alternatibarik ere aurkeztzen. Burgesiaren indarraren aurrean atzeraka jotzen dute; berak jarritako kondizioak onartu egiten dituzte, eta, gehienaz,

beren artean batzearen alde jokatzeko dute.

Hau garbi ikusten da elektzioen aurrean. Ziurtasun osoz erreformista eta errebisionista direnak alde batera utziaz, beste guztiak ere elektzioen alde jartzen dira, ohizko zalantza eta eztabaidekin izan arren. Klase borrokaren ikuspegi sakonik ez izatean, ezin dira garbi jarri burges elektzioen aurka.

Baina agian aurreko guzti hori baino garrantzitsuagoa "ezker abertzaleko" alderdi hoiak KAS nola erabiltzen duten da. Hoienez KAS egitura burokratiko bat da; organizazio hoi buruzagien kontaktotatik, KASen izen ona erabiliaz es-

Burges demokrazi oro aurkako klasearekiko diktadurari, arerio hoiak gain ezartzen den errepresio bereizi eta selektiboari gogorki lotua dagokio, erakunde erreformista eta errebisionistei kolaboratzen uzten zaielarik.

trategi eskemak emandako izen ona Euskadiko klase zapalduen, Herriari beren programak goitik behera ezartzeko.

Ez dute nahi KAS baseko batzarreen boterea izan dadin, independentzia, sozialismoa, birbateratasuna eta birreuskalduntzean oinarritutako langile eta herriko batzarreen koordinaketa. Batzarreen boterea ukatu egin dute, hori beren alderdien barruko burokratismo eta dirigismoarekin, langileriari eta Herriari batzarre bakoitzean kontu eman beharri dioten bildurarekin elkartu ezinezkoa delako.

Beren buruak Herriaren ordezkari egin nahiagatik, Herriak bere burua errepresentatzeko duen kapazitatea ukatu egin behar izan dute.

LAIArentzat euskal komunista abangoardiaren batzea batzarreen benetako praktikaren barruan bakarrik egin daiteke. Burgesiaren eta erreformismoaren zapalduen klase borrokako bitartekoak jasotzea eragotzi egiten dute eta geroz eta gehiago eragotziko dute; langileen hitzean eta ekintzan oinarrituta ez dagoen euskal komunisten batasunik ez da posible, iraultza langileek egingo bait dute, edo inork ere ez.

Langile eta herriko izaerarik ez duen gobernu probisional batean oinarritutako edozein alternatibak langileen klase eta nazional independentzia frenatu egiten du, eta honela baita Euskadin dauden abangoardia iraultzaileen batasun kritikoa ere. Oso garbi izan behar dugu Alderdi Komunista Abertzalea eraikitzeke lehen urratsak burgesia eta erreformismoarekiko independentzian sartuta baldin badaude bakarrik dutela izateko arrazoiak eta indarra. LAIAk badaki Euskadiko iraultzaile kapazitatea batu eta gehituko duen programa estrategikoa oraindik burgesiaren tranpan erori ez diren indarren batasun kritikoa, analisi sakonek eta elkarlanerik lortuko dela. Alderdi protagonismoa alde batera utzi eta klase protagonismoa iritsi behar dugu abangoardia iraultzaileen batasunaren bitartez.

LAIArentzat euskal komunista abangoardiaren batzea batzarreen benetako praktikaren barruan bakarrik egin daiteke. Burgesiaren eta erreformismoaren zapalduen klase borrokako bitartekoak jasotzea eragotzi egiten dute eta geroz eta gehiago eragotziko dute; langileen hitzean eta ekintzan oinarrituta ez dagoen euskal komunisten batasunik ez da posible, iraultza langileek egingo bait dute, edo inork ere ez.

bi gudari etzanik eta herria zutik

Inoiz ez bezalako oihartzuna izan du Gipuzkoan ETako bi militanteren hilketak eta baten zauritzeak. Jendea lehen momentutik altxa zen, greba orokorra eta hainbat manifestazio eginaz. Gobernuaren "demokrazia" itxurak apurtuak gelditu dira, hain gogorra izan da poliziaren jokabidea. Horren ondorioz beste hildako bat ere badugu. Azken orduan "ezezagunak" ere agertu dira.

Astearte arratsaldean jakin zen Itxason ETako bi militante hilak eta beste bat zauritua gertatu zirela. Lehenengo informazio ofizialak "en un enfrentamiento" zioen. Horrela izan edo ez izan, Gipuzkoako herria laster altxatu zen bere haserreaz. Iluntza hortan, aurreko astean esan genuenez, manifestazio bat egin zen Donostiako Parte Zaharrean.

Hurrengo egunean, astezkenean, Goiherrian eta Tolosaldean greba orokorra izan zen. Baita manifestazioak ere Beasainen, Zaldibin, Tolosan, Donostian...

Hemen, aurreko asteko giroarekin hautsiz, poliziek gogor eraso zieten manifestatzaileei. Eta ez bakarrik beraiek; Loiola kaleko etxe bateko atezaina —goardiibil erretiratua izan behar du— pistolaz zuten zen atarian sartu zirenen atzetik.

Egun hortan bertan Donostiako Residentziako langileek Antiguako kuartelera-ino ibilaldi bat egin zuten, han bait zeuden astearte gaue-
tik deteniturik beren bi lankide: Maritxi de la Hoz eta Pili del Moral. Komixio batek ikusiala izan zituen bi hauek.

Asteazken arratsaldean huelga Gipuzkoara hedatuz joan zen, eta ostegunean ia erabatekoa izan zen: lantegi, ikastetxe, denda, taberna... Gobernadoreak, arratsaldeko kazetarekin 85.000 gelditu zirela esan zuen; hoiez gain denda eta diru-etxetakoak kontatu behar dira; UNIDAD ez zen arratsalde horretan kaleratu eta hurrengo egunean beste bi egunkariak ere ez.

Zaldibin goizetik eta Ibarra, arratsaldetik, elizkizunak.

Eguerdian Errenteriatik abiatu zen manifestazio haundi bat (batzuek 20.000 lagun izango zirela zioten), goardiabilak gogor sakabanatu zuten MAMUT deritzan azoka berri horren inguruan. Donostian berriz ia egun guztian izan ziren manifestazioak eta poliziarekin borrokak. Residentziko langileek gobernu zibileraino joan ziren egun honetan eta gobernadorearekin mintzatu zen komixio bat. Zai zeudenak ia-ia jipoitu zituzten grisek.

Grosen eta Egian izan ziren borrokarik gogorrenetakoak. Trenak ere gelditurik egon behar izan zuten, trenbidean hormigonera bat jarri zelako.

Donostian ezik, Gipuzkoako beste herri haundietan ere izan zen iskanbilarik.

Arrasaten, mezaren ondoren, gaueko bederatzietan, hasi zen iskanbila, eta hama-bietan oraindik tiro hotsak entzuten ziren: "Centro Asistencial" delakora berrogei lagun baino gehiago eraman zituzten zauriturik; batzu Bergararik ekarriak, han ere izan bait zen jipoiturik.

Errenterian iluntzeko manifestazioa goardiabilen kuarteleruntz abiatu zen. Bidean ke-bonbaz, gomazko balaz, eta abarrez sakabanatu zuten jendea. Eibarren, Elgoibarren, Irunen eta abarretan ere izan zen manifestaziorik.

Ostiralean huelga gutxituz joan bazen ere, kaleko iskanbilak— Donostian behintzat— jarraitu eta areagotu egin ziren. Batipat Buen Pastor-eko mezaren ondoren izan zen borroka gogorra; Urbietako kalean ordu erdiz gutxienez iraun zuen jende mordo batek polizien aurrean. Gero Sancho el Sabio kaleraino iritsi ziren. Gaueko 10etan ez zen ia jenderik ikusten kaleetan; munizipalek kamio erdian jarritako oztupoak kentzen zebiltzan.

Egun honetan Residentziakoek Juzgadura joan ziren, Pili Moral askatua izango zelakoan (beste laguna kanpoan zen iadanik). Zain zeudela grisek bapatean agertu eta ondo egurtu zituzten: 40 era-

man behar izan zituzten "urgencias" era.

Larunbatean giroa lasaia goa zen arren gauean manifestazio bat egin zen erdialdean. Orduan zauritu zuten hain zuten astelehenen hilko zen Jose Luis Ariztizabal.

Hurrengo egunerako, iganderako, Anoetan konzentrazio bat egiteko deia zegoen. 6.000 inguru lagun bildu ziren pistari eta Atletismo txapelketako probak atzeratzea lortu zuten, euskaraz, espainolez, ingelesez eta alemanez ekintza-
ren berri han bildutako guztiei emanaz.

Eztabaida batzuren ondoren, handik irtetea erabaki zen, baina grisak zain zeuden. Orduan txapelketako internazional komitekoek beren buruak eskaini zituzten manifestazioaren aurretik Amararen haseraraino joateko, eta grisak handik aldentzea ere lortu zen. Manifestazioa —azkenean 10.000 inguru lagun izango zirela kalkulatu da— erdi alde guztian ibili zen, aurretik eta atzetik munizipalak zihoazela. Antiguako kuartelera-ino joateko asmoa zen, detentuen berri izateko. Baina Zubietako kalea itxirik zuten grisek. Beraiekin hitzegin zuen komixioari aurreko gauean Arrasaten hildakoarengatik ea zer esaten zuten galdetu zioten... Komixio-koek megafonoa eskatu zieten jendea aurrera ez zitekeela jarraitu edo esateko; ez zieten megafonorik utzi, buru egiten zuenak "porque no puedo dejar lo que no es mío" aitzakitza jarriaz. Eta beste-
rik gabe hasi ziren jendea egurtzen. Erdialdean barrikadak eta egin ziren, aurreko egunetan bezala.

Gauerdian "ezezagunek" azaldu ziren, "Goia" eta "Big Ben" kafetegietara. Bertan zeudenak ondo egurtu eta "Viva el rey" eta horrelakoak esanaz amaitu zituzten beren ekintzak.

Astelehenean berriz, hilaren 14ean, Arrasate aldean ibili zen horrelako talde haundi bat —hirurogei edo gehiago— eskapareteak apurtzen kantatzen... jendea izutzen...

Egun honetan ez zen trolebusik ibili Donostian, enpresak esan zuenez errebixio bat behar zutelako.

Egerudiko 12etan hil zen Donostiako Residentzian Jose Luis Ariztizabal Lasa 20 urtekoa, ESTEKO ikasle eta IPESen euskara ikasten zuena. Ikastetxe honetako batzarreak eginiko agirian dioenez, larunbat arratsaldeko 7etan, Hernani kalean

Gobernadorearen explikazioak

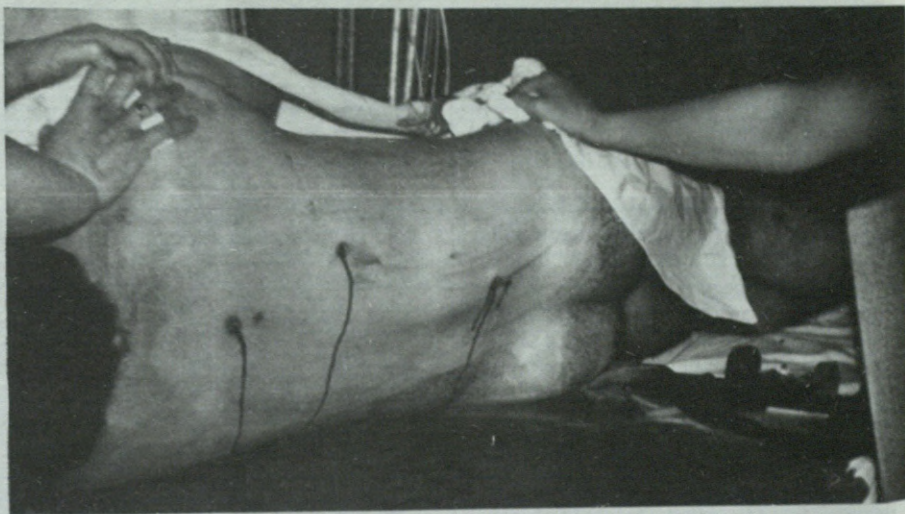
Jakina denez, Gipuzkoako gobernadore den Belloch jaunak kazetaurreko bat eman zuen iragan ostegunean, hilaren 10ean, Itxasoko gertakariari buruzko bertsio ofizialaren berri emateko. Gobernadorearekin batera bere idazkaria, Gipuzkoako goardiazibilen teniente-koronela eta "Información y Turismo"ko ordezkaria azaldu ziren. Komunikabideak berriz, Donostian dauden gehienak irratia eta prentsa- eta baita Madrilgo batzuen korresponsalak ere. Z.Argia honek lehen aldiz jaso zuen horrelako prentsaurreko bate-rako deia.

Hasteko gobernadoreak bertsio ofiziala irakurri eta komentatu zuen. Ondoren teniente koronela puntu "teknikoak" zehaztu zituen, krokis baten gainean kontrolaren posizioa e.a. esplikatuz; autoaren argazkiak ere erakutsi zituen, balen zuloak ikusten zirelarik. Bertsio ofizial honek egunkarietan irratian eta telebixtan behar adinako zabalkundea izan duenez gero, interesgarriago dateke elkarrizketan agertu ziren puntuak azaltzea.

Lehen argitu behar dena hauxe da: bertsio ofiziala egiteko ez dela lekukoen laguntzarik erabili; ez dakite nortzu gertatu ziren orduan han, goardiazibilek iladan zeuden autoen matrikularik eta hartu ez zutelako, orduan inportanteena zaurituak gaixotxetara eramatea zelakoan. Honela, lekukoren bat baldin badago, agintariengana jo dezala eskatu zuten.

ETAren agiriari buruz -zati bat beste-rik ez zitzairen irakurri- erabat deuseztatzen zutela esan zuten, baina puntu guztiak aztertu gabe.

Agiri hori eta gobernadoreak berak haseran aipaturiko "versiones peregrinas"

hoiek hain funtsgabeak baldin badira, ea Gipuzkoako herriak emandako erantzuna -greba orokorra, manifestazioak... nola ulertzen zituen galdetu zitzaion. Honi buruz, logikoa iruditzen zitzaiola erreakzioa esan zuen, eman diren bertsioak emanez gero, eta gainera gertakizuna gogorra delako.

Aurreko astean eta beste honetan "ordenazaintzaileak" erabilitako jokabide desberdinei buruz berriz, hau ere logikoa eta koerentea zela esan zuen. Aurreko astean manifestazioen helburua "altruista" zela, bazegoela organizazio bat erantzunle egiten zena eta, txikikeriren bat salbu, dena ordena haundian egin zela. Baina Itxason gertatutakoaren ondorengo ekintzak, "Ordenazaintzaileak" iraindu eta beren deuseztatzea eskatzen zenez gero "algaradas" zirela esan zuen, eta ez direla helburu nobleterako erabiltzen, subversiboetarako baizik.

Bestalde, kazetari batek herriak "ordenazaintzaileen" jokabidea "opresiva y represiva" kontsideratzen zuela esan zionean, berak "absolutamente satisfecho de la actuación de las fuerzas del orden público" zegoela esan zuen. "Ordena zaintzeko" zein neurri hartu diren, polizia gehiago ekarri ote den... galderari ez zion erantzun nahi izan, kazetaurrekoa "para hablar de los hechos de Itxaso" bakarrik zelako.

Kontroletan horrenbeste ez behar gertatzen denez gero ea neurriren batzu hartu ote diren galdetu zion kazetari batek. Honi buruz esan zuen "que mientras haya gente con armas" horrela jokatu beharko dela.

"Ondarruren" deklarazioak berriz, esan zuen "secreto de sumario" direla eta bere osasun egoera berdin. Momentu hartan Donostiako Komandantzia aurkitzen Aldanondo.

"Euskadiren arazoa" konpontzeko "ordenazaintzaileak" ez direla nahikoa aitortu zuen gobernadoreak, eta etorkizuna optimismo osoz ikusten duela ere esan zuen. Komunikabideei, askatasun osoz, herria baketzeko bersionik onena emateko eskatu zien. ●

Elkarrizketa guztia giro "demokratikoan" edo izan zen arren, gobernadoreak zerizkionean moztan zituen kazetarien galderak. Esan daiteke gehienek ez zirela oso konbenziturik atera bertsio ofizialarekin.

Inbestigazioko Komisioen mahain inguruan

Tolosan, ostegunean gaueko 9etan, mahai inguru bat antolaturik zegoen. Zaldibi eta Ibarrako Inbestigazioko Komisioek, Tolosa eta Beasaingo Amnistiaren Aldeko Jestorek, Goiherriko Lan-tegiarteko Komisioak eta hildakoen senideek parte hartzen zutelarik, Euskadi- eta espainol estatuko aldizkari eta eguneroko gehienak elkartzuz.

"Ezin gintezke inolaz ere eguneroko, telebista eta irratiek eman dituzten berriekin konformatu. Nahiko garbi azaldu da gezurrez beteta eman digutela informazioa, eta Jestora hau -Tolosa-koa- berri garbia jasotzen ahaleginduko da"

Tolosako Amnistiaren Aldeko Jessorarekin bat eginez, Inbestigazioko Komisio guztiak, lekukoen bersionak jasorik, puntu hauk eman zizkigun:

1 - Guttienez hiru minutu egon zela kamio bazterrean kotxea geldituta. Denbora hortan, barrukoak eta guardia-zibilak elkarrekin hitzeginen ikusi zituzten.

2- Lekuan zegoen jendeak metrailetaren tiroen hotsa besterik ez zuen entzun, eta horrenbeste aipatua izan den pistola ez zuen ikusi.

3- Kanposantuan zeuden guardia-zibilek pistola honen kontua senideei ukatu egin zieten. Kuartelean, berriz, ikusi zutela zioten.

4— Berrauriko Sebastian Goikoe-
txearen tailerreko miaketa. Lekuko ba-
tzuk haxe diote:

— Gauerdian; guardiazibil talde bat
lantokian sartzen ikusi zutela, atea be-
hartuz.

— Goizeko 2etan maiaketaren leku-
koak izateko deituak izan zirela, hoieta-
ko bi eta ikusi zutela guardiazibilek ia
ezer ez zutela begiratzeko, lantegiko gela
batera bere pauso guztiak jarritz. Han,
kajoi batean pistola bat eta zenbait bala
aurkitu zituzten. Lekukoaren aurrean bi
zielorraso ba zeudezela adierazi zuten,
bainan, begiratu gabe (lekukoak pentsa-
tzen dute berak primeran zekizkitela ba-
rruko goraberak).

5— Nikolas Mendizabali buruz,
"Clinica San Miguel"eko sendagile batek
irakurri zuen idaztia:

"1977ko martxoaren 8an, arratxal-
deko 4,30ak aldera, Zumarragako Orbe-
gozo klinikatik hotsegin zuten telefo-
noz, zentro honetara balaz abdomene-
an zauritutako bat, oso grabe, bidaltzen
zutela anbulantziak, Goardia Zibilak
lagundua. Handik 20-25 minutura S. Mi-
gel klinikara anbulantzi bat iritsi zen,
zauritua, txoferra, monja bat eta goardi-
azibil bat bertan zirela.

Gaixoa berehala kirofanora eraman
zen. Gizopezko bat zen, 30en bat urte-
koa, gorputza; zentzurik gabe zegoen,
pultsu eta tensio arterialik igartzen ez
zitaiola, betseinak oso gutxi erreakzio-
natzen zutela".

Hortik aurrera zaurien berri ematen
du medikuaren informea: balaz eginiko
lau zulo bizkarrean; beste bat, beharba-
da irteerakoa, zilbor gainean. Eskubiko
hankan berriz 10 zentrmetro inguruko
zauri bat eta beste lau zulo balaz egini-
koak.

Momentu hartan ahal zena egin bide
zen, baina bostak eta hamarrean bihotza
gelditu egin zitzaion.

6— Zumarragako sendagileak berriz,
Goikoetxeari buruz berriz, tiro guztiak
aurretik zituela esan zuen, bat sarrera-
koa, eta gero eskubiko izarrean bi eta
ezkerrekoan hiru, sarrera eta irteera-
koak.

Astelehenena, martxoaren 14ean,
Inbestigazioko komixioaren partaide ba-
tek honoko hau azaldu zigen:

"Komixio hauek jaso dituzten leku-
koen bersioak erabat deuseztatzen di-
tuzte gertatuari buruzko deklarazio ofi-
zialak. Hoietakoa batzuk aurreko egune-
an agertu genituen, eta gainera, bersio
ofizialen artean sineskaitz bihurtzen di-
tuzten kontraesanak azaltzen dira.

Kasoa Jurisdizio Militarren esku gel-
ditu denez gero —eta Militarrek Guardi-
azibiliak beren laguntzat dauzkatenez
gero— eta Jurisdizio Militar horrek par-
tikular salaketa eragozten duelarik, In-
bestigazioko Komisioek dato guztiak
gordetzea erabaki dute, garai egokiagora
arte".●

ZARAUTZ dardarraz

Otsoa ikusi duen artaldea bezala
abiatzen zen batzarrean zegoen jen-
dea goardiazibilen errainua izan zi-
tekeen zerbait sumatu ordurako, as-
telehen gauean. Igandean ikusi eta
jasandakoak hezurretarainoko bel-
durra eta zukurutza sartu zien zara-
uztarrei. Izan ere herio larria zen
hura.

Goardiazibilek ez zeuden berri-
ketarako: "Herri guztia garbituko
dugu", "hiru lagun garbitu dizkigu-
te eta gu ere edozein amaren seme
garbitzeko prest gaude". "Jo, jo,
hor zijoak euskaldun bat eta", eta
abar entzuten zitzaizkien.

Zauritu mordoska izan zen Zarautzen
igande gauean: Juan Santos Ibarra balaz
gerriondoa; Grijalba buruko derramea-
ren beldurrez Residentziara eraman zen;
beste bat entzumen galtzeko arriskuan
gomazko balabatek belarria zauritu ziola-
ko; gazte asko saiheskiak kulataz hautsi-

ta; musikalaria bat begibista laburturik;
eta abar eta abar eta abar.

Taberna eta kafetegietan ere kalte
haundiak egin zituzten:

KULIXKAN: Bi luna hautsi, gomaz
bata, balaz bestea; ontziak txikitu.

BERAETXEN: ontziak txikitu.

FANNYN: argi-letreroa gomaz eta
balaz.

KUPELAN: kristalak eta kanpoko
hornak.

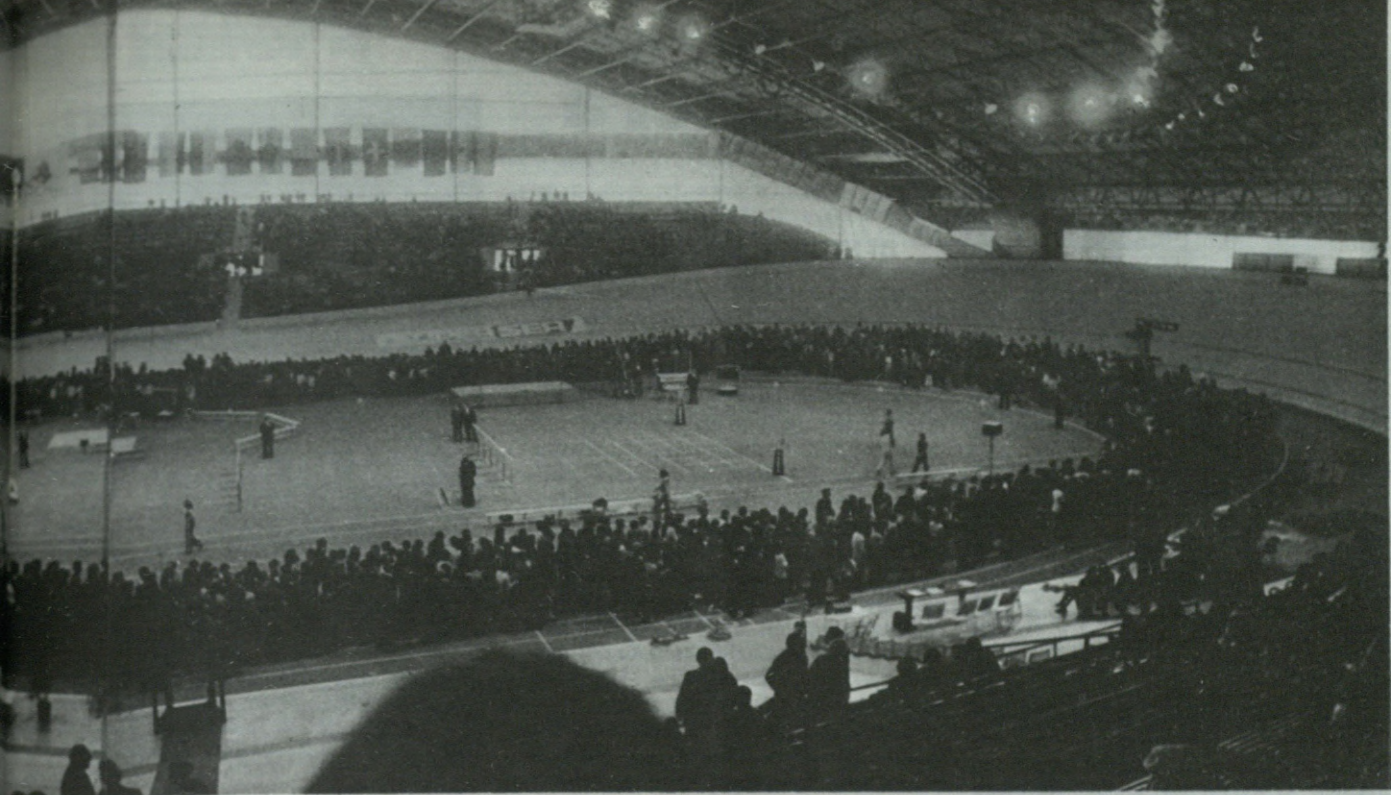
MONDRAGONESEN: aurreko kris-
talak gomaz.

ARANDAN: ateko luna.

ALAIAN: kanpoko kristalak kezko
potez.

ROYALTYN: ontziak, hiru luna, sa-
rrerako atek kulataz; lunarik haun-

diena pelotaz.

TXOKON: sarrerako ateetako bi lunak eta ontziak.

JOSE MARIN: Ateko kristalak hautsi eta gomazko pelotak tira barruan.

MARINA TXIKIN: bi kristal, kezko bi pote, zauritu bat buruan kulataz, terrazatik behera eroritako mutil bat eritegian.

LURRAN: ateko kristalak eta kezko poteak barrura.

MUTIOZABALEN: metralleta rafagak, lunak hautsi, bala bat barrura, botikak hondatu.

ITXASON: kezko poteak eta erasoak.

Etxe batera kezko potea bota eta sutan jarri etxea.●

ZARAUTZKO Herria Euskadiri

Herri asanbladak, sail guztiak bildurik, atzo Guardia Zibiletako indar errepresiboen jokaera salatu nahi du gogor eta garbi.

1.- Joan deneko astean, Itxasoko hilketak zirela eta, Euskadiko zenbait alderdik bezala, Zarautzek ere parte hartu zuen, grebak, asanbladak eta manifestazioak eginaz.

2.- Une berean, gainera, hiru zarautzar espetxeratu zituzten eta borrokan jarraitu genuen denok bat, geldierak eta manifestazioak egiten jarraituz.

3.- Ekintza hauek ez zuten Guardia Zibilengandik erantzunik jaso, baina beste zenbait herritako erantzun gogorrek ezagunak ditugu.

4.- Arrasaten gertatutako Guardi Zibil baten hilketaren ondoren, Zarautzko herria larunbatean ere geratu zenez, amenazoka agertu, ziren Guardia Zibilak eta beste zenbait holako igande goizetik, luto eguna zela eta hersteke esanaz. Gauean, eta aipatutako arrazoitatik kanpo besterik ikusten ez dugularik, ikaragarritzko eraso egin zioten Zarautzko herriari, tabernak, dendak eta zenbait etxe txikituz, jendea kulataz eta gomazko eta metralleta balaz jo eta zaurituz, herri guztian itxuragabeko beldur sikoa sortuz.

Guzti honen aurrean, honako hauek pentsatzen ditugu:

1.- Gobernuaren Erreformak nahi dituen askatasun demokratikoak ez dira benetakoak, fazismoaren jarraipen zital eta iraunkorra lortu nahi asmoz osatutako askatasun faltsoak baizik.

2.- Bestez, Euskadi mailan badu Gobernuaren jokabideak zer esanik franko: Nazio eta klase zapalketa etengabea somatzen dugu nonnahitik eta gogorki. Herri osoa da zapaldua, eta langileria bereiziki, Euskadik daraman askatasunaren borrokan.

3.- Honen aurrean, Zarautz osoak gelditzea erabaki du. Langileriaren jokabidea zuzentzat jotzen dugu, huelga eta geldiera bait dira gure une honetako harma bakarrak. Honekin batera, ekonomiaren beherakadaren responsabilitatea langileriaren gain dagoela esaten dutenen jokabidea salatzen dugu. Langileria zapaltzen dutenen gain dago responsabilitate osoa.

Honen aurrean, zerak esijitzen ditugu:

1.- Gertakizun hiltzaile hauei buruzko responsabilitate osa eta azkarra.

2.- Indar errepresibo osoaren deusezte, herria eta indar hauek erabat aurka bait daude, eta gure askatasunak erabat urruti ikusten bait ditugu.

3.- Eskubide demokratiko eta nazionalak, amnistia orokorra oinarritzko pauso hazala harturik.●

ZARAUTZ, 1.977ko martxoak 14.

presoak kalera

(18. orrialdetik dator)

gelditutako auto batean aurkitzen zela, gertutik gomazko bala bat bota zioten, burua joaz.

Gertaera honen ondorioz, zenbait ikastetxe eta lantoki batzuetan ere huelga egin zen asteartean, eta baita sentada bat ere eguerdian, Avenidan.

Astean zehar detenituak ere izan dira; ostegunean gobernadoreak zortziren bat zirela orduan esan zuen, baina lauzpabost bakarrik gelditzen zitela oraindik barruan. Gerora, gehiago ere eraman zituzten Erreteriarik, Zarauztik, Zestuatik...

"Ondarru" berriz Martuteneko gartzelara eraman zuten astelehenean. Abo-gaduak ikusi ahal izan du. Bere egoera nahiko nolabaitekoa izan behar du, komandantziatik pasa ondoren.

Beraz, Itxasoko hilketen erantzunak hildako bat, zauritu mordoska, detenituak... erakarri ditu. Prezio garestia jartzen diote benetan justiziari.

Bizkian eta Nafarroan ere izan da ekintzarik Itxasoko hilketen ondoren. Bizkaian AURRERAKO langileekiko solidaritate ekintzekin batera gehienbat. Irui-
nean berriz, manifestazio gogorrak izan dira Parte Zaharrean.

MUGIMENDUA NOLA MAMITU DEN

Toki gehienetako informazioek diotenez, huelga eta manifestazioak egiteko erabakiak lantegi, ikastetxe eta herri edo hauzo mailan hartu dira, batzarreetan. Manifestazioak, utzi dutenean, baketsuak izan dira noski. Aurreko asteko manifestazioetan "ahaztuxerik" edo ibili ziren oihuak —"ordenazaintzailei" dagozkienak hain zuzen— jaso ditugun agiri guztietan lehen mailan auzalten ziren eta manifestazioetan berdin. Hauek, utzi dutenean, baketsuak izan dira noski. Baina polizia erasotzen hasten zenean, gogor erantzun izan zaio, barrikada eta abarrez. Jendeak kalea berea egin zuen aurreko astean, eta oraingoan ez zuen horri uko egiteko asmorik, izan ere, hori baita oraingoz herriak bere haserre eta nahia azaltzeko duen tokirik egokiena. Kaletako iskanbilak gogorrak izan dira, baina zeren ondorioz?

Zenbait alderdik herriari bakeatzea eskatu dio, eta "ordenazaintzailei"?

Eta hoiengandik agintariei?

Eta kontuan izan dezagun "métodos antidisturbios"ek ere jendea hil egiten dutela. Nola ez guzti honi erantzun?

Bestalde, salatu beharrezkoa da komunikabide ofizialen jokabidea; ahalik eta informazio gutxien eman dute, Kasu bat: Donostiako Herri Irratiaren bitartez Jose Luis Aritizabalen heriotzaren berri jakin ondoren, "Radio Nacional"ak ez zuen aipatu ere egin.

BI HILETA DESBERDIN

Bi hileta eta bi ehorzketa izan genituen martxoaren 10ean. Nikolas Mendizabalen alde Zaldibin goizeko 11etan. Sebastian Goikoetxearen alde Ibarra, arratsaldeko 6etan. Halako betekarik ez zuten ezagutuko sekulan Zaldibik eta Ibarrak: 15.000 lagun gutxi gorabehera.

Errespeto haundiz egin ziren bi elizkizunak. Gudari baten hiletak izan ziren Zaldibin. Goiherriko bertsolarien bertsolari "Egun da santimamiña, benetan egun samiña, goiko zeruak gorde dezala Mendizabalen anima" erantzuten zion herriak. Irakurgaien ondotik taldeka eta batzarretan egin azterketen ondorioak agertu zituen sermolariak. Herriaren abotsaren oihartzun izan zen. Mezetako eskariak, otoitzak eta kanona borrokari lotuak izan ziren. Meza ondoan batzuen eta besteen agiriak eta mitinak irakurri ziren.

Sermolariak taldetan eta batzarretan aztertutakoa hotsegin zuenez gero mezaren luzagarri bilakatu ziren azkene-ko mitintxoak. Garai bateko mixiolari-
en antzera jendea eskolatu nahi duen jenderik bazela iruditu zitzaigun. Oportune eta importune, gainera. Zenbaitek gurasoen, senideen eta lagunen mina erraz ahazten ote duen susmoa hartzen dugu.

Zaldibiko hiletak batzarre politiko ala batzarre erlijiosoa ziren bereizten oso zaila da. Batzarrean bertan Jaunartzeko aukerarik ez baldin bada batipat. Manifestazio politikoak egiteko askatasun osorik ez den bitartean ez da erraza galgan eusten honelako elizkizunei.

Ibarraoak elizkizun itxura gehiago izan zuen. Hildako baten hiletak izan ziren. Baina meza betiko moldeei lotuegia gertatu zen. Horretan ez zuen Zaldibik egin zuen ahaleginik egin. Meza-
ren moldeak gehiago haustea eskatzen zuen egoera hark.

Hori bai, Ibarra familiaren minari dolumenaz erantzuten saiatu ziren. Politikazko manifestazioa Tolosarako utzi

zen. Egia esan, neurri egokia iruditu zitzaigun. Gauzak bereizteak eta beste asmo batzutarako bildurik den jendodeaz beste helburu batzutarako ez baliatzeak luzarora on besterik ez digu egingo.

ETA (pm) Arrasatekoaren erantzule

ETA (pm), martxoaren 14ean eginitako agiri batean, Arrasaten igandeko goizaldean eginitako atentaduaren erresponsable egiten da. Jakina denez, atentadu horren ondorena goardiazibil baten heriotza eta beste baten zauritzea izan da.

Ekintza hau "Zarra" eta Goikoetxearen hilketei, "Ondarru" eta bere lagunei komandantian eman dien tratu txarrari eta egun hauetan poliziek herriaren gain ezarri duten errepresioari — Jose Luis Aritizabalen heriotza erakarri duen errepresioa — erantzun bat dela, diote.

Aurreko agirian zioten bezala, herria jasaten ari den biolentzia estatudik, errepresiozko indarregandik eta agintariengandik datorrela eta horren erresponsable bakarra gobernu dela esaten dute. Arrasateko atentadua lehen erantzun bat eta gainera abixu bat dela. Baita ez dutela biolentziarik nahi, baina hori erabiltzera behartuak aurkitzen direla, Euskal Herriak jasaten duen errepresioa erantzunik gabe gera ez dadin. Amnistia orokorra ematen badute, erantzun hau berehala moztu egingo dela —lehen esan izan duten bezala— diote. Baina hori ematen ez bada, ekintzak egiten jarraituko direla. Preso guztiak berehala kaleratzeak bakarrik izkuta arazi dezakeela biolentzia Euskadin esate dute.

Iñaki Egaña

VALENCIA-KO
GARTZELATIK

Ni Iñaki Egaña naiz. Itziarkoa, eta iragan urteko apirilcan erori nintzen. Komisartegian hamar egun egon nintzen eta hasiera batetik egurra ematen hasi ziren eta tortura... torturak ziren lau edo bost zakur alde guztietatik makilaz, bizkarrean, arpegian eta alde guztietan egurra ematen... oraindik ez nago juzgatutik... oraindik prebentibo naiz.

Teruelen lau hilabete egon nintzen, oso egoera txarrean. Alde batetik, bakarrik nengoen, eta ez zidaten uzten beste presoekin egoten. Beste presoek komunak ziren, komunak deituak behintzat; ni politiko bakarra izanez, ez zidaten uzten hizketan edo edozein erlaiziorik izaten; beste aldetik edozer kazeta edo aldizkaririk ez zidaten uzten pasatzen. Aldiz kariak pasatzen dira, baina, interesgarrikerik zerbait dagoenean, zera, hemengo erregimenari ez zaionean interesatzen, moztu egiten dute artikulua asko, eta beste asko debekaturik ez da pasatzen, ez Teruelen eta ez "Valencia"n. Komunikazioak ere amarekin oso gogorrek izaten dira, izan ere amak ez baitaki erdaraz, eta ezin dut euskaraz egon.

Goizean -Teruelen-eskolan egoten ginen; joaten ginen elkarrekin hamarren bat preso komun eta ni, baina eskolan bertan oso bazterturik nengoen; bost minutu edo hola hitz batzuk baino ezer gehiago ez zidaten uzten hizketan. Preso batzuekin amistade pixka bat egin nuen eta, orduan, arratsaldean ikusi elkarrekin, neri ezer kastigurik eman gabe, komuneei ematen zieten. Honek nirekin hizketan egiteko beste presoek beldurra zekarren, eta orduan, denbora gutxi barru, inork ez zuen nahi nirekin hitzegon. Eta hau guztiau hirurogeita hamar bat geundelarik. Espetxe batetik bestetara desberdintasunik ote dagoen? Bai badago desberdintasunik. Gartzela batean egotea oso gogorra

da. Baina badago diferentziarik, zeren orain lagun batzuekin, nago eta baita preso komunekin ere... ondo konpontzen gara komunekin, familiak edo gizarteak baztertuak dituenak asko baitira. Komunek fama ekartzen dute kaletik, esanez "escoria de la sociedad" direla, baina, egia esateko, nere ustez faszismoak berrogei urtean ekarritako problema da. Hala ere estudiantu beharra da. Nere ustez ere, gaur eguneko "regimen de prisiones" deritzen dena oso atzeratuta dago; gerra denborara ko eginga da. Aldatu egin beharko litzateke. Beste aldetik, nik uste dut, gartzela hau leku hobeak direla "para una nueva degeneración" hots; hemendik irten diren presoak oso galduta dute gizarte.

Kanpoko egoerari buruz? Bai, badaikit oso burruka gogorra dagoela, eta, herriaren aldetik preso handi bat egiten zaiola gobernuari. Orduan ez zaie gelditzen beste irtenbiderik ziur nago amnistia edo "presoak kalera" ez dela barkapen bat izanen gobernu aldetik, herriak burruka gogor bat daramalako... esperantza bat daukat, zeren, herri burruka ikusiaz ez zaio geldituko beste irtenbiderik. Orain, momentuan, oso itxaropen handia dut. Hemendik azaldu nahi dut, aurrera segitzeko eta ez garelako desanimatuko. Hemendik ere ahalegin guztia herriari laguntzeko. Burruka hontan, bestalde, nahi nuke azaldu, batez ere, gaur egungo oposizio demokratikoa deitzen zaioanaren joera, izan ere haiek dira burgesiari laguntzen ari direnak herria pixkat lasaitzeko.

Nere problemarik handiena, gaur egungo situazioan ze alternatibak eta ze planteamodekin dabilzan talde politikoa da. Adibidez PNV egon dela atzetik burgesiari laguntzen, eta, gaur egun burgesia guztia PNVrekin dabilzela; uste dut, PNV-K eta honekin dabilzan erakundek, bai PSOE bai PCEk ez dutela sekula soluzionatuko Euskadiko problema. Gaurregun komeni dena hau da: alderdi politiko bat egitea. Gauza garbi dago: Euskadiko problema Langileak konponduko du.

NAFARROAKO BATZORDEAREN AMNISTIAREN ALDEKO PRENTSA AURREKOA

Larunbatean egindako prentsa aurrean, bilera batean, Nafarroako amnistiaren aldeko batzordeak gobernariaren dimisioa eskatu du; era berean, amnistiaren alde burrukan segitzea ere eskatu du. Batzorde aldetik J. Otxoa, Elias Anton, Jabier Yaben, J.K. Lasa, Isidoro Oroz, Maite Goñi eta Gloria Bosque joan dira.

Beste aldetik arratsalde berean egindako bilera batean hamabost erakundeek Batzordeak egindako

José Luis
ARISTIZABAL
Gomazko pilota batekin
hilda gertatu dena.

eskaera laguntzea erabaki zuten. Hauk dira: ORT, LCR, MCE, EHAS, ESB, PCU, PTE, PNV, LC, STV, CCOO, sindikato unitario eta IAM.

ORAINDIK EZ DAGO AMNISTIARIK

Gipuzkoako Amnistiaren aldeko Gestorak, hilaren 12ko dekreto-legeari buruz, hauxe azaltzen du hilaren 14ean, astelehenean, eginiko agiri batetan: Dekreto-lege horrek ez diola Euskadik eskatzen duen amnistia orokorraren esijentziari erantzuten. Herri mobilizazioak berriro ere preso asko kaleratzeko bideak egin dituela. Gobernuari, dekreto horren bitartez preso politiko guztiak kaleratu ditzakeela esan duenez gero, hori egin dezala eta atzerriratu guztien itzultzea ere garantiza dezala esaten dio. Liberazio hori atzeratzearen erresponsable gobernua dela dio, eta honela biolentzi giroari eusten diola, azkenengo hildakoek garbi erakusten duten bezala. Azkenean Euskadiko herriari aurrera jarraituko duela agintzen dio, preso eta atzerriratu guztiak askatsun osoa izan arte. Agiri hau, Araba, Bizkaia eta Nafarroako Gestorek eta preso-en senitartekoen elkarteak ere zinatzen dute.

Diego Elorrieta

ASPALDIKO GUDARIA ESPETXEAN

Azkenaldi honetan Carabancheldik irten diren preso guztiek berdin zioten: "Han daudenen artean kasu gogorra Diego Elorrietana da". Izan ere, hau dugu euskal presoen artean behintzat zaharrena-62 urte beteko ditu maiatzean-; oso gaizki egon zen Bilboko La Salve kuartelean ein ziotenaren ondorioz eta abuztuko "amnistia" ukatu egin zitzaion.

Bere emaztea, Juanita Amondarain, esperantza galdu gabe baina ilusio haundirik gabe, noiz aterako duten zain dago. Berarekin mintzatu gara.

Diego Elorrieta -Sondikan jaioa eta Derion bizilekua duena- aspaldiko gudaria da. "Gerra garaian 56 hilabete egin omen zituen preso, Toledon, Madrilén... "trabajadoreekin" dio Juanitak.

Urteak pasa ondoren 1974eko irailaren 15ean harrapatu zuten berriro Diego eta La Salvera eraman, hilaren 19a arte. Bilboko "Juzgado de instrucción de guardia" delakoari aurkezturiko denuntzian dioenez, gorputz guztian eman zizkioten ukabikadak, lurrean ostikoka ibili zuten, oinetan nilonezko sokaz, pistola eskuan hartuta hiltzea amenazatu, leihotik botatzera balihoaz bezala egin, ihes egin zezala esan, iraindu... Guzti hori bospasei interrogatorio egiten zizkioten bitartean. Batipat buruan, betartean eman zioten kolpe bat izan zen oso gogorra: Buru guztia dardaraz utzi zion.

Bere alaba ere -Amagoia, 19 urte- La Salven zegoen. Batak bestearen berririk jakin gabe; aitaren dehiadarrengatik jakin zuen han zeukatela. Jaunitak, berriz, hirugarren egunean esan zioten senarra eta alaba han zeudela, ordurarte, behin eta berriz ukatu ondoren.

Elorrieta, Juzgaturako atera zute-nean, ez zen deklarazioak irakurri eta ulertzeko gauza. Denuntzian esaten denez, Basauriko gartzelaren sarreran gertatu ziren hiru abogaduk "en deplorable estado físico" ikusi zuten. Berarekin gelan sartu zuten Xabier Etxebarriak oheratu behar izan zuen, hain txarra zen bere egoera.

Lehen osasun ona zuen Diego Elorrieta ordutik aurrera buruko minak, lorik ezin egina, ezin ondo ikusi, koxis aldean erabat insensibilizatua... horrela gelditu zen eta azterketa on bat egin gabe, gartzelako medikuak pastilak besterik ematen ez ziola, eduki zuten erabat gaizkitu zen arte. Eta, orduan ere, berarekin preso zeudenen presioa behar izan zen bere osasunaz ardura zitezen.

Emazteak, Juanitak, gartzelara sartu eta hirugarren egunera ikusi ahal izan zuen alaba, Amagoia, barruan 12 egun

egingo zituena. Baina senarra ikusten ez zioten utzi hurrengo asterarte.

"Lehen bixita hartan dena ondo esan zidan, baina igerri nion ez zegoela ondo. Gerora hasi zen zer egin zioten kontatzen. Behin batean esnea, fruta eta budina bakarrik eramateko esan zidan. Egun batean ez zidan esne ontzirik itzuli eta erabat harrিতuta gelditu nintzen. Biharamunen esan zidaten, ospitalean zegoela".

Hau azaroaren 28an gertatu zen. Presa operatu zuten Basauriko ospitalean, "en estado de coma cerebral" zegoelako, burutik, kolpeen ondorioz egin zitzaion odolbildutik sortutako likidoak ateratzeko. Geroago gartzelako zuzendariak aitortu zuen, horrelako kasuetan, "que de mil se salva uno".

"Ospitalean goardiak ikustean, jakin genuen Diego non zegoen, -dio Juanitak-. Mediku batek oso gaizki zegoela esan zigun; poliziek ez ziguten utzi bera ikustera sartzen".

Gerora arratsaldero bi orduko bixita egiten uzten zieten. "Baina ezin ginen euskaraz mintzatu, eta senarra berriz haserretu egiten zitzaidan erdaraz aritzegatik. Hiru goardia zituen egun guztian gainean, metraileta eskuan harturik. Egocera horrekin nazkatutik, handik ateratzeko eskatu zion Diegok medikuari".

Honela, 1974eko abenduaren 19an berriro Basauriko gartzelara itzuli zuten. Juizioan 16 urte ezarri zizkioten: 12 "terrorismoagatik" eta, 4 "asociación ilícita" delakoarengatik. Hauk "amnistia" dekretoaren bitartez kendu zizkioten, baina beste hamabiak ez; Carabancheleko gartzelara ari da zigor hori betetzen. Eguna irakurtzen pasatzen omen du. Bi astez behin bixitatzen du emazteak, eragozten ez badiote behintzat, duela gutxi gertatu zen bezala: hiru egun egon behar izan zuen bixita eman zain, komunen iskanbilak zirela eta inori komunikatzen uzten ez ziotelako. Hemendik Madrilera joatea nahikoa kostako ez balitz bezala.

"Orain txarto dagoz, -dio Juanitak-. amnistia dela eta ez dela, nerbioso, noiz aterako zain". Laster gertatuko ahal da hori.●

TARABUSIko langileen deia

Jakina denez, 18 langile kanpoan gelditu dira. Zortzi gehiago, hilabete batzuetako zigorrez. Hiru hilabetez, borroka gogor batez aritu ondoren langileak esku hutsik gelditu dira. Patronalak berarekin baitu legea, nahi duena egiteko. Langile borrokalariak kalean uzteko.

Izan ere, azken aldiko langilariaren mugimendua, ezin daiteke konprenitu, Gobernuaren neurri ekonomikoak kon-tutan hartuz, ez bada. Bai urrian botatakoak, eta bai otain gutxi agerturikoak, langilearen aukakoak dira. Babesik gabe uzten ditu.

Bi neurrialde hauen ondorioz garbiena, despidoan datza. Patronalak, Tarabusikoa lekuko-, legea bere aldetik du. Honela, edozein langile kaleratzeko eskubide osoa du. Aurrera-ko 190 langile bide horretatik doaz. Tarabusikoa, azaroaren 12ko greba zela eta, bota zuten. Harekin batu zirelako daude beste guztiak kalean, orain. Aurrerako kasuan, "expediente de crisis" eman duelako, entresakoko plantilla eraberrituz botatzen ditu kalera.

Hauk honela, Tarabusiko langileek agiri bat atera dute. Hiru hilabetezko borroka ondoriaz aztertzen dituzte ber-tan.

Beraiek jasan duten derrotaren arazoak aztertzen ditu: "Geure lan postua defendituz 3 hilabetez burrukatuz gero, derrota hau kasualitatezko finitua izan ez dela pentsatzen dugu. Geure erribindikazio inportanteenak lortzeko BATERA burrukatu ahal izan ez badugu, langileen erru ez dela pentsatzen dugu. Errespon-sabilitate guztia geure barru barruan ezarriak ditugun aparatu burokratikoetan da-tza: SINDIKAL ZENTRALETAN ezen patronala eta leku on bat bilatzen beste-rik ez baitira arduratzen. Langileen intere-sak egunez egun defenditu egin baizik es-plosari kapitalisten aurka daramagun bo-rroka traizionatzen dute".

"Arazo hauk ez ditugu konponduko ELA, CCOO, UGT, USO edo honelako zentral sindikaletara afiliatuz".

Dirudienaz, Aurrerako langileek bes-te prozesua daramate. Despidoreen au-rakoa borroka, beste era batera planteatu dute. Aspaldidanik hasi ziren sindikal zentralekin harremanetan, esan digutenez. Langile batek esan bezala, Tarabusiko exenploak adierazten du Patronalaren aurpegia. Guk beste bide batzuek jorratuz hasi gara, zioen.

Lerro hauk egiterakoan, aste-bete da-ramate enpresa barruan sartuta. Astelehe-nerako gainera, ezker bazterreko beste enpresak, jarrera berdina hartzeak zi-ren. denak taller barruan egotea.

Orain, ikusteko dago noraino iristen diren eta zer lortzen duten.

J. L.

EUSKARA BATUA NAHI

Donostiako Asistente Sozialen esko-lan bada arazorik. Otsailaren hamazazpi-tik martxoaren 7ra eskola itxirik izan du-te, otsailaren 10ean hasi zuten huelgaren ondorioz. Iskanbila euskara batua emate-ko eskabideari jaramonik egin ez zitzaio-nean sortu zen.

Hirurogei inguru ikasle dabilta esko-la honetan. Euskara asteen bi ordu eta laurdenez ematen da, hoietatik hiru ordu laurden bakarrik badira ere klase orduak, gainontzeko denbora atsedean aldien ha-rrapatu bait zaie. Iaztik euskara obligato-rioa da eta lau irakasle ematen dute hoietako bat Jon Oñatibia, katedra due-na. Honek alfabetatze mailakoei irakasten die.

Ikasturtearen haseratik eskatu zuten maila hortako ikasleek -15 inguruk- eus-kara batua eman diezaiela, baina irakaslea lehen bezala jarraitu zen, euskara batuzko liburuaren izenak eman zizkien arren. Beste irakasle batekin ere izan da antzeko ara-zorik.

Hau ikusirik ikasleek eskabide hauk aurkeztu zituzten: irakasle hori datorren urtean ez izatea, ekainerako programa no-tekkin ikasleak ados ez egonez gero, tribu-nal bat izendatu ahal izatea. Baita esko-lako gestioan eta estatutoen berrikuntzan -hauk 1958koak dira- parte hartzea.

Eskola itxi aurretik proposamen hau egin zuten zuzendaritzak ikasleei: Oñati-bia irakasle bezala onartzea, baina nahi ez zuena ez zedila klasera joan, nahiz eta ekainean isaminak egin behar. Ikasleek ez zuten hau onartu noski, euskarazko kla-sea izateko duten eskubidea defendatuz.

Ikasleek zuzendaritza eta irakasleekin bilera bat izan nahi zuten, baina ukatu egin zaie.

Bestalde, amnistiaren asteen eskola itxirik zutenaz gero eta beste ekintzarik egiteko biderik ez, hogeita bi ikasle hila-ren 2tik 3ra bitartean entzerraturik egon ziren Asistente Sozialen Elkarteko lokal batean.

IPAR EUSKADITIK ZEHA

A 63 autopista: beti buruhausteak

Joan den ekainaz geroztik autopis-taren obralanak aurrera ari dira. Lehen za-tia arras antzinatuz da, eta, azken lan ti-pietan ari dira. Espero dutenez, aurtengo ekainean irekian izanen da. Bigarren za-tixka aldiz, 1978ko ekainean baizik ez da prest izanen. Acobako nagusien esanen arabera gertatzen bada, esandako epeetan dena eginga litzateke.

Europako autopista garestienetarik bat dugu. Autopista hau 1970ean hasi zu-tenetik obralaren saria doblatuz joan da. Autopista honek beste arazorik ere sortu du: Getaria autopistak gurutzatzen du, eta, hori, ez dute onartu getariarrek. Bes-talde, Bidarten nagusiek pausa-leku bat, hotel, jatetxe eta motel bat eraikitzea hautatua zuten. Biztanleei ez zitzaien hau gustatu. Projektu hau Paueko admi-nistrazioko tribunalak kondenatu du.

Ukitua izan den azken herria: Hiribu-ru (frantsesez St. Pierre d'Irube, Baiona inguruan dago) Acoba sozietateak ez die jendearen solas eta iritziei kasurik egiten. Irube guziaz A 63 horren kontra altxatu da. Arazo hau, ikusten denez, ez da oraingo burutua.

Lan eskasia

Lanik gabe dauden langile batzuei di-rulaguntza ematen dien batasun bat da A.S.E.D.I.C. Hok eginiko txosten batetan xifra batzu ager dira. Otsailaren laguntza honetaz aprobetxatzen ziren langileak 7.168 ziren, hau da ehuneko 14; urtarri-lean baino gehiago.

Bainan laguntza hau eskatzen dute-nak ehuneko 21 gutitzen ari dira. Txosten honek argi erakusten duenez, Pyrénées Atlantiko departamentuan, langabezia la-guntzeko ematen den dirulaguntza fran-tses estatuko haundienetarik da.

Bestalde, estatuak sari berezi bat es-kaintzen die lanpostu berriak sortarazten dituzten lantegiei.

Ithurralde jaunak ihardetsi du: "... beste lantegiek lan gehiago duten bezain laster, hartuak izanen direla! Hitz anitz, baina sindikatoek gauza segururik ez dute atzeman.

"Itsasokoa" Donibaneko lantegia

Itsasoan arrantzaleek sardina frango bildu omen dute Iparreko eta hegoko itsasontziek. Bainan "Itsasokoa" lante-gian duten arazoa horren xamurki ez omen doa. C. G.T. eta C.F.D.T. frantses sindikatoek kanpaina berri bat daramate lantegi hau berriz zabal arazteko eta lan-gabe diren langileei beste lanen bat aurki-tzeko, hots "erreklasatzeko", bereziki la-na behar beharrezko duten 32ak. Sindi-katoek beste kontserba lantegietan har-tuak daitezela eskatzen dute.

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztrak berekin ditu
Fanderla'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

EUSKAL KULTURAREN ALDE

FERMIN CALBETON, 30 - TELEF. 410930

DONOSTIA

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2

(Esquina Zubieta)

DONOSTI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

GURELESAKO huelga delata...

Martxoaren 3an, iluntzean, baserri-zean hedatu zen berria: "hurrengo goi-zean esnerik ez ateratzeko, huelga zela-ta". Holaxe soil-soil, ez zergatik, ez nolaz, ez noiz arte, eskas eta murrizt, ordena bat bezala, etorri zen berria.

Baserritarra bekozkoa ilundu, eta lan-erako gogo haundirik gabe, esneaz zer egingo asmatu eziñik, behiak jezten hasi-ko zen; izan ere, esnea putzura botako bada ere, behiak jetzi beharra baitago, goizero eta iluntzero bezalaxe.

Zenbaitek, baserritarrek huelga egi-tea, esnerik ez ateratzea, erabakia izango zutela, pentsatuko zuen; egun hauetan-txe, urte guztirako esnearen prezioak go-bernuak noiz erabakiko zai-zai gaudeta. Gau hartan, sekula baino arreta haundia-go jarriko zion irratitari, ea esaten ote zi-tuen esnearen prezio berriak. Hortik ere ez zitzaion argitasunik etorri. Beste zen-bait, hurbileneko telefonora joan eta bere ezagunen bati deika hasi zitzaion albiste gehiagoren billa. Eta ondorengo adieraz-pena, soila eta murrizta hau ere: Ez zute-la baserritarrek huelga egiten, Gurelesako langilleek baizik. Goizean bialdu zituzten esneak ere, ez zirela Gurelesako zentra-lean sartu, langileek ez zituztela hartu eta Gazteiz, Iruña edo Bilbora eraman omen zituztela...

Ondorengo bi egunetan, ostegun eta ostiralean, baserritarrek ez zuten esnerik atera, ahal zuenak ahal zuena egin zuen bere esneaz. Holakoetan gerta ohi denez dendetako gatzagi guztiak ere, arrapaz-kan saldu eta izkutatu ziren. Ostiral ilun-tzerako, berriz ere esnea ateratzeko albis-tea, zabaldu zen.

Konpondu al dira ba? galdetzen zuen baserritarrek; baina galdera honi inork ez zion erantzuten. Larunbat goizean, base-rritar mordo bat Gurelesako zentralera abiatu zen zer gertatzen zen jakin nahi-rik...

Langileen gora beherak.

Urtearen haseratik negoziatzen ari zi-ren enpresako langileak eta zuzendariak; izan ere, urtean behin berritzen da langi-leekiko konbenioa.

Akordio hori egiterakoan langilleak beren alde gogor saiatu ohi dira, baita na-gusi jendea ere, noski. Hizka mizkak, lan-

gile batzarreak, geldaldiak, lan uzteak eta holako gauzak, enpresa askotan izaten dira, gaurko egunean akordio hoiek egite-ko garaian.

Gurelesan langileek 10.000 peza jor-nalak jasotzea eskatzen omen zuten hase-ratik. Zuzendariak 5.000 eskaintzen. Lan-gileek ez zuten hori onartzen. Azkenean lanaren eta lan orduen antolaketa berri bat egitera iritxi dira: lehen "egunez" lan egiten zuten; orain bi errelebotan lan egingo dute, batzuek goizetik eta besteak arratsaldetik. Hori delata "komedorea" kendu egiten da, bakoitzak bere etxean lan ordutik kanpora jan baitezake. Orain arte langileek fabrika bazkaltzen zuten, baz-karia eguneko 20 peza ordainduz. Lan-tokira joan etorriak egiteko autobusa ere, enpresak jartzen zuena, kendu egiten da; baina langillei "plus de distancia" paga-tuko zaie.

Hoiak horrela, langillei 10.000 peza pagatuko zitzaie agindu zitzaie baina... eta hontan zegoen eztabaida: 10.000 pe-ta hoietan sartua al dago "antiguedadea"? Zuzendariak baietz, langilleek ezetz. Biga-rreren puntua: urtearen hasera ezkeroko or-duak, urtarrilean eta otsaillean sartu dituztenak orduko zenbatean pagatuko zaizkie? lehen hainbeste edo jornal berria-ren proportzioan? Hortan ez ziren kon-pondu eta langileek berenari eusteagatik huelgara atera.

Orain 10.000 peztako igoera hortaz gainera "antiguedadea" emango zaiela agindu zaie; orduen gora behera hori, be-rriz, magistraturan erabakitzen dutena ameto ematekotan, geratu dira bi aldeak. Beste puntu bat: hemendik aurrera kon-benioa, martxoaren haseran egingo da eta ez urtearen flugan; gobernauak martxo-tik martxora erabakitzen eta ezartzen baititu esnearen prezioak, bai baserritarrei pagatzekoa, bai kalean saltzekoa.

Baserritarren artean sortu diren zen-bait hizpide, huelga hori delata. Hona ba-tzuk: Langileari jornal ona pagatuko ba-zaio, bistan da, lehenaz gainera, baserrita-rrari ordaintzen zaionetik, etxekoandreak pagatzen dutenerako tartea, haundia izan-go dela. Esnea kalean, garesti saldu behar-ko dela; baina horren errua, ez diezagutela guri bakarrik bota. Baserritarrok konfor-me ginateke fabrikako langilleek haina eta haien kondizioetan irabaztearekin.

Baserritarrok langileriaren klaseko, proletargoaren sektore bat omen gara, hiz batean langileak, ez kapitalistak, ez bur-jesak. Oraingoa langileek bizpahiru jor-nal kendu digute. Non dago ba langile kla-searen solidariedade? Ez al genuen, beste-rik ez bada ere, aurretik abixatzea mere-zi? Zergatik ez digute utzi, esnea, gure eguneroko jornaia, alferrik gal ez zekigun, zentraleraino eraman, hoztu eta konser-ban jartzen?

Esnearen prezio berriak

Martxoaren 11n, azkenik, erabaki du gobernauak minstroen batzarrean 1977. urterako esnearen prezio berria. Aurreko urtetik 1,90 peza igoko da; beraz udan 15 peza eta neguan, 16,25. Hortaz gai-nera izango al dira, noski, lehengo eroski-nak; hau eta hori beste peza bat erantsita kobratzen baitute Gipuzkoako baserrita-rrek.

Halere urruti gelditzen gara minis-troei eskatu zitzaie hartatik.

JOXE ALKIZA

BASERRITARRAK MADRIDEN

Orain hurrengoan esan nizuen esnearen prezioa delata, hemengo baserritarrek ze eskabide egin zizkieten nekazaritzako ministroari.

Hori delata Euskal Herriko ganaduzaleen komisio bat Madrideraino joan zen eta martxoaren 2an, astearte eguerdian, Nekazaritzako ministroa den Fernando Abril Mar-torell jaunak hartu zituen.

Baserritarren ordezkariak eraman zuten idazti hori, Euskal Herriko ia ganaduz-a-le guztiak hartzen dituzten 66 elkartek, baserritarren kooperatiba gehienak, firmatua zegoen.

Ganaduzaleok, beren idaztia azaltzeaz gainera, esnearen prezioa erabakitzea atzeratze horrekin ez zeudela konforme esan zioten ministroari, eta honek, bere alde-tik, agindu zien, eskabide hoiek arretaz istudiatuko zituela eta 10-12 egun luzeenera hartuko zela azken erabakia.

Gauden ba, erantzunaren zai.

NAFARROAN LABORARIAK HASERRE

Ia bost mila traktor zeuden bidebaze-
terrean laborarien haserre adierazteko.
Istilu honen iturburua, "union de agri-
cultores" izeneko elkarteari Ministralkoak
emandako ezetzean datzala esan daiteke,
baina edozein modutara, Nafarroan, badu
istilu honek, zenbait berezitasun. Zeha-
tzago esan, hemen kezka guztiak Diputa-
zioaren aurka doaz.

Arbuiatu dutena, batez ere "Progra-
ma de acciones especiales en el sector
agrario, agrícola y ganadero" izeneko da
Diputazioak aurkeztu eta legeztatua. La-
borariak diotenez, egitarau honen lantzea
ez da demokratikoa izan, eta, eskatu dute
beren geroratzera, zeren, hurrengo deputa-
tuak demokratikoak izanen direlakoan
haiek ez egindako egitarau batekin aurki-
tuko baitira eta istilua hasi egingo da be-
rriz.

Arlo hontan ere salatu dute "cáma-
ra"ren joera. Barneko arauak agintzen du-
tenez, urtero bildu behar da, baina, Ca-
rrero hilez geroztik ez da behin ere bildu.

Mugimendu hau hasiera batean He-
rribeheran hasi zen, baina aurretan,
Nafarroa guztian hadaturik dago, eta esan
dezakegu, herrialde bat ere ez dela kan-
poan geratu.

Eskatzen dutena ondoko puntuetan
zehatz dezakegu:

- 1) Antolaturik egoteko eta elkartzeko
libertatea. Zera, sindikato berri bat
eraikitzeke libertatea.
- 2) Beste adarretan —industrian adibi-
dez— duten seguritate soziala lurgintzan
edukitzea.
- 3) 60 urterekin jubilazioa.
- 4) Zahartza erretiroa.
- 5) Langileak konsideraturik izatea
orain dagoen banatzearekin —autonomo-
ak eta besteen kontura...— bukatuz.
- 6) Heziketa eta medikuntzari dago-
kionez herrialdetako zentroen eraikitzea.
- 7) Lurgintzaren planifikatzea.
- 8) Prezioen politika hobetzea.

BASERRITARREK.ESKATZEN DUTENA

- 1.- Elkartzeko libertatea
- 2.- Seguritatea sozial oro eta berdina.
- 3.- Ambulatorioa herrialde bakoit-
tzean eta sendagile asistentzia.
- 4.- Eskola profesionalak eta "EGB"
eta "BUP"-en konzentrazioak.
- 5.- Kanpainaren prezioen tinkatzea
eraintza egin baino lehenago eta baserri-
rrekin ados.

6.- 77eko kanpainarako preziorik ti-
kienak:

Garia: 14,50
Oloa: 11
Garagarra: 11
Esnea: 17,52 eta 20
Mahatsa: 13,25
Patata: 8,10 - 8,40
Esparragoa: 84 (zuria) eta 45 (ber-
dea)

Tomatea: 6,50
Piperra: 15,20
Melokotoia: 16,50
Artoa: 12

NORTON izeneko enpresan lanera
itzuli dira. Azkenean zuzendaritzak onar-
tu zituen 3.800 pezetako igotze bat, eska-
tu zutenaren erdia gutxigorabehera. Uz-
tailean berriz ikusiko alokairu maila eta
holako gauzak. Halarik ere azaroan azal-
dutako beste puntuak negoziatzekotan
gelditzen dira.

LANA

PNNei dagokionez, lanean ari direla
esan daiteke. Iragan astean greban zirenak
lanean hasi dira. Gelditzen direnak Magis-
terioakoak dira, baina Unibertsitateko or-
dezkariekin egon ondoren esaten omen
dute, posibilitate asko dutela lanean ber-
hasteko.

Zardoya eta Aranasan ere bukatu di-
ra grebak. Lehenengoan negoziaketan ari
dira lau probintzietako — Hego Euskadi-
koak alegia— elkar plataforma bat aurkez-
tu eta gero. Eta Aranasan reibindikazio e-
konomikoaz aparte errepresaliarik ez edu-
kitzea eta kanporatuen beronartzea lortu
dituzte.

Villanuevan ere naiz eta kanpoan
egon oraindik, negoziaketan hasi dira, eta
dirudienez, laster akordio bat aurkituko
dute.

VILLANUEVAN beste sanzio berri bat
ezarri diete langileei eta ARANASAn, gre-
balarien jarrera ikusiaz —hots greban jarrai-
tzeke asmoa eskatua lortu arte—, enpresak
kanporatu ditu langile guztiak.

PNN-EN GREBA APURTURIK

Jakina denez, iragan astean Ministralko-
gogak gogortu egin zuen bere jarrera
PNN-ek eskatzen zutenen aurrean, eta,
bortizki amenazatu zituen onartzen ez
bazuten eskeintza ofiziala, arbuiatua, bes-
talde, grebalariek.

Edozein modutara egoera honek
planteamoldetu duen arazoa: ikasleak kla-
serik gabe, denbora eta posibilitateak: iku-
sita gero asanbladan bildurik erabaki zu-
ten lanera ez itzultzea.

Botazioan 141 izanez 85 hautatu zu-
ten alde —jarraitzeko—, 48 sartzeko eta zor-
tzi zurian. Kontu izan behar da 182 direla
orotara.

Hurrengo egunean (ostiralean alegia)
honela zegoen egoera.

INSTITUTO	PNN	GREBAN
XIMENEZ DE RADA	23	—
PRINCIPE DE VIANA	14	—
ERMITAGAINA	43	—
IRUBIDE	24	—
ALTSASU	24	—
LIZARRA	19	12
MARZILLA	14	7
TAFALLA	25	19
TUTERA	25	12

HERRIBERA BURRUKAN

Aste hontako hasieran hasitako base-
rritarren greba (Andosilla eta Valtie-
rran) erdi Nafarroan zabaldurik dago. Isti-
lua hasi zen Andosillan manifestazio ba-
ketsu batekin. Hango plantemolderik fun-
tsezkoena zen, nola haiek izan behar ziren
beren reibindikazioak aurreratu behar zi-
tuztenak eta ez "Hernandades" edo "Ca-
mara Sindical" delakoek. Beste mailan,
greba honen iturburua gauza bitan datza:
alde, exportatzeko kupoen gainditzeke
ezintasuna eta oraindik gelditzen diren
patata kopuruak, eta bestez "Union de A-
gricultores y ganaderos" izeneko elkar-
teari ukatzea Ministralko aldetik.

Hau dela eta asteazkenerako 2.700
traktor zeuden karreteretan istilu honen
garrantzia adierazteko: Tafallan 300, Oli-
te 130, Kaparroso 290, Peralta 350, Lu-
dela 150, Los Arcos 300, Lodosa 150,
Villatuerta 120, Ribaforada 20, Erize 70,
Karraskal 160, Korella 40. Herribeherako
mapa osatzen duena ikus daitekenez.

Traktorearen greba

Iragan hilabeteen bide bazterretan
zeuden traktor guztiak etxeratu dira. Bai-
na ez, problemak jarraitzen du, eta, beste
fase bat sartu delarik beste era batzu hartu
ko ditu hurrengo hilabeteetan.

Etxeratze honen arrazoiak Minis-
troen kontseiluak hartutako erabakiak eta
jarrerak dira. Hoierekin, edo hoiengatik, la-
borariak negoziatzen hasi dira, baina ofi-
zial mailan aldi hontan.

Negoiazioaren aurrebaldintzak

Hortarako bitarteko -Luis Apostua Jauna- sartu zen eta ondoko puntu hau jarri ditu ondo eramateko negoziazioa: negoziatzeko dute gobernuak bere adierazpena aldarrikatu eta gero bakarrik; laborarien koordinadora eta kamara arteko gudu.

bukatzea; ministro eta koordinadora artean hartutako akordio posibleen baliotasuna zehaztea; zera da, ze puntutaraino ordezkatuek onartuko duten akordioa praktikan jarria izanen da; eta batez ere koordinadoraren idatzi baten premia. Dokumentu hontan bereizi behar zen sindikal politik, prezio eta gainerakoen aurrean eskaera konkretuak zeren eta, nabarmena, negoziatio bat hasteko-eta bukatzeko-labora riek gauza garbi garbiak izan behar baitituzte.

Halarik ere Madriletik ekarritako lehenengo zirrara intransijentziarena izan da. Negoziatio oso negoziatio gogorra izanen delakoan, goian aipatzen den premien benetan- zer nahi dutenarena-gero eta garbiago azaltzen zaiei laborariei.

Nafarroako koordinadora

Nafarroako koordinadorak zenbait erabaki hartu zuen, baina, azkenean idarokizun mailan gelditu ziren eta ondorioz eragipenarik gabe praktikan. Hau dira: sei hilabetetan makinariarik ez erostea, banku txetarik dirua kentzea Kamarako lehendakariaren -hots, Fortun Jaunaren dimisioa lortu dutena bestalde) "Hermanidad de Labradores y Ganaderos" delakoaren lehendakariaren Monbiedro da la Torrerena alegia-dimisioa eta laborarien ordezkariek izan daitezen benetako negoziatzaileak.

Beste aldetik Diputazioak aurrean zeukan problema hau konpontzeko merindade bakoitzetik ordezkarik bat sartzea onartu du, honela batzorde mixto bat sortuz. Laborariek baietz esan diote proposamendu honi, baina, baldintza batekin; komisiio honetako partaide guztiak-laborariak- kengarriak izanen dira.

Baztan eta Bidasoan solidaritatea

40 urtetan, lehenengo aldiz bere bizian izan dela esan daiteke, mugimendu reibindikatzaile hau Baztan eta Bidasoa alderaino luzatu da. Hau lortzeko kontzientziazatuenak herriz herri, etxez etxe joan dira. Burruka honen eskakizun zehatzak pixkabat laburtuaz- esan dezagun laborarigizartearen arlo guztiak ukitzen dituela: ekonomikoak (zimaurrea, gasoila, pentsuaren presioak...) kooperatiben sortzea, fiskalak, sanitarioak, sozialak -beste sektorekin pareatzea-, lur komunalak, abeltzantza...

MASTI: Amnistia eta konbenioa

Errenteriako MASTI (Contadores) izan da amnistiaren aldeko ekin-tzak eraman dituen lantegietako bat. Aste honetan bi egunez bertako langileek fabrikako jantokian bazkaldu ordez, lantegi aurrean ogibitarteko bat janda gelditu dira. Horrela bildu den dirua -28.271 pta- presoentzat, e.a. eman dute.

Ogibitartekoa jateko denbora Konbenioaz hitzegiteko aprobetxatu dute. Hori negoziatzeko hiru bide proposatu ziren: zentral sindikalen, hauen eta langile ordezkarien edo-eta langile ordezkarien bitartez bakarrik egitea. Lehen bideak 13 boza jaso zituen, bigarrenak 176 eta hirugarrenak 78. Erabaki honen ondoren talde batek beste bide bat proposatu zuen, alegia, negoziaketa honetarako ordezkarik bereziak aukeratzea, zentral sindikalak eta baita orain dauden langile ordezkariek alde batera utziaz.

Gipuzkoako Metaleko Ordezkarik Batzordeen Batzarraren Agiria

Langile guztiek parte hartuaz, datorren Metaleko Konbenioaren negoziaketa prestatzeko helburuarekin eta eskakizunak negoziatzeko era zein izan behar duen erabakitzeko langileen eginkizuna dela uste izanaz, 23.000 langile biltzen dituzten 54 lantegitako langileen ordezkariek bildurik, lantegi guztietan eztabaidatu eta erabaki dadin, dei egiten dugu:

1- 90.000 langileak baturik, Metaleko konbenio bakar batetara joatearekin ados gauden.

2- Konbenioa nola negoziatua izan behar den.

-UTT (Unión de Técnicos y Trabajadores-

-en) bidez.

- Sindikal Erakunde Demokratikoen bidez.

- Sindikal Erakunde eta Ordezkarik Batzordeen bidez.

- Ordezkarik Batzordeen bidez bakarrik.

- Bakoitzak bere lantegian.

Baita dei egiten dugu, bide batez lantegi guztietan ordezkariek hauta eta berautatzera, Batzarretako erabakiak eramateko herri eta eskualdeetan koordinadorak bultzatzera honela langile guztien eritziz eta jokabideak bateratzeko. Batzarre honen eritziz, langileen jokabideak bateratzeko prozesuan abiatzeko eta probintzia mailako kordinaketa bultzatzeko erarik hoberena, hau delarik.

Gipuzkoan, Otsailaren 26.an.

Basauriko Profesional Eskolaren borroka

Arras ezaguna da Basauri inguruko bazterretan, Profesional Eskolako zuzendaria den Arteta jauna. Eskolako ikasle eta gurasoek bere dimisioa eskatzen dute. Jaun honen dimisioa edo uztea, lehen eskaera da gaur. Edozein batzarretako aurreneko puntua. Manifestapenetan ere, gehien dehiadarkatzen dena da Basauriko kaleetan.

ARTETA KANPORA!

Eskolako Zuzendaritzaz aparte, Basauriko Udaletxean, Inginadore postua du. Bere aitona, gerraosteko lehen alkatea izan zen, Basaurin. "Artetatarrak" oso ezagunak dira inguruan.

Eskolaren egoera ikusirik, Arteta jaunak, idazkaria eta Jefe de Estudios-ekin batera, "nahi duena" egiten du, ikasleen ustetan.

Dirudienez, Ministerioaren aurrean dira bakarrik erresponsable. Ez zaie arduraren beren ghetotik kanpo dauden iritziaik, nolakoak diren ere. Eskola problemarik egon behar duenik ez dute ezagutzen. Azaltzen denean berriz, oraingokoa bezala "politizatua dagoela" diote.

Hertsitasuna eta gogortasuna dira printzipio sakratuenak. Eskolako martxa eramateko era honek esplikaizten du, urtarrilaren 25etik martxoaren 10erainoko borroka luzea. Eta jarraituko duelakoan. Artetaren uztea eskatzen dute kronika hau idazterakoan.

Zuzendari honek bere eskuetan daraman eskola honek, alde askotatik du itukina. Ikaslego aldetik, 50etik gorako klaseak ematen dira. Klase fijoak ez dutelako, batetik bestera ibiltzen dira. Eskola girorik ez dute, eskola gaiak eta lan tresna urriak dituztelako: esaterako, liburutegirako lekua, mekanografiako praktikak egiteko erabiltzen da. Irakasle eta ikasle arteko hostasuna nabari da. Zentroko erabakiak hartzen diren goi mailetara heltzeko biderik ez dute. e. a.

Eskolako garbitasunaz denak bat datozte, "txarri putzu tankera duela" diote. Txixatoki eta komunak infezioak hartzeko modukoak. Lehiro asko dira kristal gabekoak. Laboratorioetako materiala ez da ailegatzen behar minimoentzat. Jantzitokirik ez dute. Deporterako leku egokien falta. Oraingo terrenoak lokatzatekiak bihurtzen dira euri apur egin beste. Aldatzeko gelarik ere ez dute ikasleek.

Zenbait asinaturetako testu libururik ez dute erabiltzen, nahiz eta kalean egokiak egon. Hau gertatzen denean, kanpotik, fotokopiak ateratzen dituzte; eskolatik aparte, eta garesti.

Irakaslegoa berriz, industrian lan egiten duena da. Entrepresa batean lan egin ondoren, klaseak ematera joaten direnak. Pluriempleoa. Legez, 40 orduz egon behar dute Eskolan. Horietatik 21 ordu, klase ematen. Astean 21 ordu hauetara ailegatzeko ez direnak, ba omen dira. Eta ez bat bakarrik. Hau dela eta, beste irakasle batzuek ematen dituzte klaseak "subkontratu" gisako bat eginik. Bere lana, ez da irakaskuntzara mugatzen eta, ikasleen eritziz, ez dira konpetenteak.

Irakasle arteko koordinazio falta ere nabaria da; bakoitza bere aldetik eta ez hain ondo ibiltzen da.

Dato hauk, Eskolan zabaldua izan den informe batetik ateratakoak dira. Garbi gelditzen da, beraz, ezin dela, baldintza honetako eskolan ez gauza egokirik eman eta, pedagogi minimo batez lanean ihardun. Denen kaltetarako. Ikasleentzat, bereziki.

Basauriko Profesional Eskolaren hauzia, urtarrilaren 25ean hasi zen. Erreibindikazio puntu batzuek jarri zituzten eta, zuzendaritzan presentatu. Irakasle eta ikasle baten arteko istilua dela eta, ikasleari espediente zabalitzen diote. Beste ikasle batek, Artetari Eskolaren dirukontua nola zihuan eskatu zionean, Zuzendariak, gartzelara sartuko zuela erantzun zion. Dirudienez, dirukontua ez da gauza garbia eta.

Bi istilu hauk direla, eta egunak galtzen dira, baina laster hasiko ziren berriro ikasleek, bere puntuak negoziatzeko eskatzen. Lehenago, bi amenazoko bazterrean uzteko diote ikasleek, edozein puntu estabaidatu baino lehenago.

Otsailaren 4ean, ikasleek Zuzendari-tzari eta irakasle klanstroari inbitazioa pasatzen die, baina Zuzendariak ez du jatxi nahi eta, irakasleei ez die uzten asanbladara joaten. Hemen hasten da ikaslegoa

Artetaren uztea eskatzen. Ikasleak Komisio bat eratzen dute elkar hizketarako. Artetaren uztea eskatzea ez da negoziatzen irakasle batzuen ustetan eta ikaslegoaren posturak jarraitzen duelarik, ez da ezer lortzen.

Hauk honela, Eskolako Idazkariak Zentroa isten du-Arteta gaixorik omen zegoen-. Manifestapenak egiten dira Zuzendariaren uztea eskatzen. Ingurueta 15 Hauzo Elkarte biltzen dira irakasleekin baina, ez da ezer aurreratzen. Tartean, Artetaren puntua baidago.

Beste aldetik, guraso guztiek, orain arteko Gurasoen Junta ez dute amestzen, Artetak nahi zuen eran manejatzen bai zuen. Beraien kontura, Junta zabalgoa eraikitzen dute. Ordezkariek, esanbladan aukeratzen dira. Hauk ikaslegoaren alde ataratzen dira. Irakasle batzuek ere, ikaslegoaren puntuak onartzen dituzte.

Egoera honetan, martxoaren 9an zabalitzen da Eskola baina, ikasleek ez dute eskoletara sartzerik nahi, Artetak utzi arte.

Denbora honeta, ikasleak asanbladak egin dituzte, Basauriko kaleetan manifestapenak eginez. Bitartean, Hauzo Elkarteekin eta Gurasoekin harremanak izan dituzte eta abokatu bat hartu dute, Eskolaren egoera salatzeko. Bizkaiko Profesional Eskoletakoak ere, Basaurikoekin elkar-tu dira geldierak eta. Asanbladak eginez. Esaten ziguten bezala, Profesional Eskolen egoera berdintsua da toki gehienetan. Basaurikoa, lehena izan da. Problema azpitikoa da. Profesional Eskola guztien planifikazioa jartzen da zalantzan. Hau baina, beste arazoa da. Hurrengo batean aztertzeak.

JOXE LARRAÑAGA

Euskara zapaldua dago, zanpatua ere, eta burua altza ezinik.

Euskararen alde egiten den lan bakarra herri maitasunak eginga da, benetako euskal herrigintzak, hertzaile eta abertzale ekintzak.

Euskal Herriak bere askatasunaren burruka bidean euskararena ere du nabarmenki. Zaharra dugu jadanik esaera: EUSKARA EZ DA DENA EUSKAL HERRIAN, BAINA EUSKARARIK GABE EZ DAGO EUSKAL HERRIRIK.

Horretaz jabeturik eta trabaz eta oztopoz beteak izanik ere aurrera doaz Euskadin euskararen alde diren arazoak oro. Baina, noski, inorengandiko laguntzarik gabe eta, xarrago, euskararentzako askatasunik ezak nekez ete penaz darama gure irakaskuntza osoa. Ikastolek ez digute ematen -ez diezagukete- herri askatu batetan ukan eta lor genezakeen fruiturik, testu faltaz, diru faltaz, estatuaren laguntza faltaz eta abar. Euskaltzaindia xiro eta murriztu dugu geure euskal gobernu batek lagun ez diezaion bitartean, hainbat euskoaldizkari larri dugu beti, gau eskoletan euskara barra-barra irakats ahal dezagun beste giro politiko batek bideratu behar-ko profesionaltza sendo bat eta... zergatik jarrai, ez bait genuke erraz gure zerrenda bukatuko?

Hala ere Herriak kementsu erakutsi du eta erakutsiko, beti, gure problema latza, geurea dena geure eskutan izan dadin artean. Madrileko Gobernuarengandik datozkigun eta letozkigukeen hitz politetz asperturik eta gogaiturik gara. Euskal Herrian hitzak ez baina egintzak nahi ditugu, errealitateak. Martin Villa jaunak ala nor nahik "hay que dar la posibilidad de hacerlo llegar a todos, pero no imponerlo" eta horrelakoak esan ohi dizkigutenean neurturik, ebakirik, moztuz eta murriztuz utziko digutela gure Euskara erakusten digute, halaber beraren erabilkera Euskadiko eskoletan, ikastetxeetan, ofizial tokitan, administrabidean eta, hori, ezin guk onar.

"Pero no de imponerlq"! Horra hor Euskal Herrian hainbeste eta hainbeste urte luzetan Frantziak eta Espainiak egin digutena: erdara indarrez inposatu. Frantsestut eta gaztelaniatu nahi izan gaituzte. Hor, ukan ditugun eskoletako zigorrak euskaraz mintzatzearren, kaletako mehatxuak, uritako bortxakeriak, administraziozagandiko zapalkuntza etabar... Gu, orain, hori esan? Kanpoko hizkuntza arrotzez gure Herrian egin dutena... geure hizkuntzaz jabeturik eta baliatuz ez ote dezakegu pedagogia egoki eta aberats bidez Euskal Herria bir-euskaldun?

Horretarako eskubidea dugula bada-kigu. Euskaldunak bakakite hori.

Gauzak eskura eta lor bitartean aurrera jo beharra dugu. Baina bada piskana piskana zuzen dezakegun okerrik, bada inposatua izanik ere gure Udalek zuzen dezaketetik.

Gaurkoarren bat bakarra aipatuko dut. SOLFA IRAKASKUNTZA.

Horra hor nolako astakeriak egiten

GURE IRAKASKUNTZA

ari zaizkigun zenbait Udaletxetan. Bada, nolabaiteko "Conservatorio de Música del Ayuntamiento de San Sebastian" edo horrelakoren bat. Horren ondorioz Gipuzkoako hainbat Udaletxetan "solfeo" edo solfa irakasten da eta etsaminak egin ere. Erdaraz antolatua da, dakigunez eta, zorioneko ezein uritan euskaraz egin balezate, ala egiten badute.

Eibarkoa konta dezadan besterik gabe. Eibarren, beste zenbait herri gipuzkoarretan bezala solfa irakasten da eta "Conservatorio de Musica" horrek etsaminatu. Erdaraz egin nahi duenarentzat ez da prolemarik, baina zer esan Ikastoletako haurretaz, horiek ere zulo hortatik zehar iragan beharra baitute? Eta, hona hemen bortxakeria lotsagarria.

Ez dut esan nahi solfa edo musika osoa teknikoki euskarara alda edo itzuli beharra dugunik berehalako batetan. Hori noizbat egingo da. Gainera beti izango genituzke italieratik hitz jatorrak mantentzen beharra. Gaur egun hori baino garrantzi gehiago deritzat irakaskuntza era euskaraz emateari, teoria euskara bidez emateari eta praktika bera ere euskaraz egiteari nahiz eta, gaur gaurkoz, tonalitatea, be-

mola, pentagrama, sostenidoa, morden-tea eta abar erdal hitzak erabiliz, baina EUSKARAZ ADIERAZIZ EUSKARAZ AZALDUZ, noski !!!

Mutiko nintzela nire aitak solfa irakatsi zidanean euskaraz irakatsi zidan, bai EUSKARAZ, nahiz eta "Blanka batek bi negra balio ditu" eta horrelakoak esan. Hobeto esan zitezkeela? Bai, baina ez dut inoiz pentsatu euskaraz ez zirenik, eta hor dago euskaldunaren sena euskal irakas-kuntzan.

Begira, Ikastolako zortzi urtetako neskatala bati solfa irakasleak jarritako oharra: "Conducta satisfactoria, Aplicación suficiente. Le cuesta comprender la teoría".

Arraio! "Le cuesta comprender la teoría" Ikastolako ZORTZI urtetako neskatala batez. Erdal testoa BURUZ IKASI BEHARRA DUTE, lerrorik lerro, puntuz puntu eta komarik koma "Conservatorio"ko etsaminetan aproba dezaten honako testo-ingurua:

"Tonalidad es el conjunto de leyes sonora que rigen las escalas diatónicas. Estas leyes surgen de establecer una sucesión de sonidos íntimamente relacionados entre sí y que supeditan a un solo sonido o nota base, a la que llamamos tónica" (TEORIRA DE LA MUSICA, Parte Segunda, 41. orr.,)

"Em los compases de división binaria los grupos de valoración especiales se producen por reducción, excepto en los compases ternarios, cuando el grupo de valoraciones especiales dura todo el compás. En este caso se producen por ampliación" (33. orrialdean). eta abar ...

Guzti hori buruz egin behar izaten dute gure haurrek Donostiako Kontserbatorio delako hortatik etsaminatzaileak datozeneko, baina ez hamalau urtetakoek, esana bezala zortzikoeke ere baizik, dakigunez. Lan bikaina gizon horiena! Lasai itzultzen ahal dira etsaminok egin ondorean?

Gure euskaldun haurrentzako zigorra da hori, kastigua. Ez du honek komentario gehiagorik behar.

Erdararen aurrean euskarak behar lukeen ofizialkidetasuna lor ez dezagun bitartean ere, bihurrikeria hauek zuzendu beharra du Euskadiko irakaskuntzak. Horretarako, Udaletxeek, Euskaltzaindiak, Ikastola Elkarateak, Gau Eskoletako Elkarateak eta beste zenbait euskal elkartek indartsu bultzatu beharra dute inposaketa anker hori gure euskal haurrengandik kendu artean.

Berehala, ken diezaiegun gure haurrei zigor astun eta, euskaldun denari euskaraz irakats. Sinestua naiz, bai, solfa ere euskaraz "emango" dela, euskaraz irakastea lortuko dugula Donostiako Kontsebatario horretan.

EZ GEHIAGO GURE EUSKAL HAURREI HALAKO ZIGORRIK!

IMANOL LASPIUR

GIE-k eratua

Gipuzkoako ikastolen arteko II Kirol txapelketa

Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batzaren ardurapean eratua da aurtengo III Kirol Txapelketa.

Dudarik ez, orain arte behintzat, ikastolen mugimendu barruan kirola izan dela alderdirik ahaztuxeena. Gehienetan, ikastolak gelaz gela barreiatu izan dira gure herrietan, eta sakabanatze honek -eta beronek suposatzen duen instalapenen eskasiak- ez du kiroletarako batere giro eta aukerarik eragin.

Hala ere, kirolak badu zer ikusi askorik haurren heziketarekin, besterik uste izan arren arrazoi fisikoak beti ere garrantzitsuenak ez direlarik. Haurrarentzat horren berezi diren eskola urte hoietan, kirolak borondate indarra finkatu ahal dezake, lorpenak nekearen fruituz bereganatzen direla irakatsiz, eta talde-legeaz jabetzen lagunduz.

Bestalde, lege betekizunen arauera, ikastolak biltzen eta osatzen ari dira, eta zentro berriak gero eta gehiago eraikitzen. Prozedura honek instalapen berrien posibilitatea dakar, eta zenbait urte guti barru, ikastoletako kirol giroa erabat bestelako izango da segurutik.

Tartean, Gipuzkoako Ikastolen Elkarte batza ez dago geldia, eta ezta geroko geroaren zain ere. Zentzu honetan, 1974-75 ikasturtean eratu zen ikastolen arteko lehen kirol txapelketa, eta aurtengo hirugarrena antolatuko.

Felix Etxeberriaren zuzendaritzapean burutua da iadanik programa osoaren araudia. Hogeitaz hamar dossier zehatz bat da, txukuna oso, txapelketa guztiaren ipi-apak azaltzen direlarik.

Joku motak

Lau izango dira aurtengo txapelketa honetan jokatu diren joku motak, hot, pilota, fobaila, igeriketa eta atletismoa. Esku-baloia eta otar-baloia jokuak ere sartukoak ziren aurtengo txapelketa honetan, baina azkenean datorren urterako edo utzi behar izan dira, ez baita oraingoz ikastolarik gehienetan behar bezain indar ikusi.

Hauk honela, neskatilek bi jokutan bakarrik parte hartu ahal izango dute. Dagoeneko kexaren bat edo beste azaldu da diskriminazio honetaz, baina esan bezala, ez da honela antolatzaileek ahaztu egin direlako gertatu, beste aukerarik ez delako egon baizik.

Adin sailkapena

Bederatzia urtetik hamalau urtera arteko neska-mutilek parte hartu ahal izango dute txapelketan, seksu bakoitzeko hiru mailatan sailkatuz, nazioarteko araudi orokorrak erabaki bezala.

Lehen maila, "Benjaminak" izenekoak, 1967-68 urteetan jaiotako osatuko dute. Bigarren maila, "Alevinak", 1965-66 urteetan jaiotako. Hirugarren maila, "Infantilak", 1963-64 urteetan jaiotako.

Lehen bereizkuntzak bailaraka

Ikastolak zortzi bailaratan banatuko dira, herrialde geografikoen arauera edo, honako ikastola hauek bilduz:

- 1.- Errenteria, Hondarrabia, Irun, Donea, Lezo, Oiartzun, Pasai Antxio eta Pasai Donibane.
- 2.- Aiete, Aitor, Añorga, Herrera, Ibaeta, Ikasbide, Intxaurren, Jakintza, Lizeo Barandiarren, Lizeo Sto. Tomas, Loiola, Martutene, Orixe, Trintxerpe eta Zurriola.
- 3.- Andoain, Anoeta, Beasain, Idiazabal, Isasondo, Lazkao, Legorreta, Ordizia, Ormaiztegi, S. Martin, Segura, Tolosa, Zaldibia eta Zegama.
- 4.- Amezketa, Ataun, Beasain, Idiazabal, Isasondo, Lazkao, Legorreta, Ordizia, Ormaiztegi, S. Martin, Segura, Tolosa, Zaldibia eta Zegama.
- 5.- Azkoitia, Azpeitia, Getaria, Loiola, Orrio, Urrestilla, Zarautz, Zestua eta Zumaiia.
- 6.- Deba, Eibar, Elgeta, Elgoibar, Plazentzia eta Mutriku.
- 7.- Almen, Aretxabaleta, Arrasate, Bergara, Eskoriatza, Oiñati eta Oxintxu.

8.- Antzuola, Legazpia, Urretxua eta Zumarraga.

Lehendakik, bailara bakoitzean, bertako ikastolen artean jokatu dute. Sekso, adin eta joku mota bakoitzeko bi txapelkun aterako dira bailara bakoitzean, eta lehen epe hau martxoaren 27an amaituko da.

Gero, seksu, adin eta joku bakoitzeko hamaseiok elkarrekin jokatu dute apirilaren 10ean. Irabazle ateratzen diren zortziok beren artean jokatu dute apirilaren 24ean. Ondoko laurak, maiatzaren 8an, eta azken biak maiatzaren 15ean Zarautzen, seksu, adin eta joku bakoitzeko txapelkunak aterako direlarik.

Geroari begira

Aurtengo antolatzaileek, III Kirol Txapelketa honen montaita burutzeaz gainera, geroago ere balio dezakeen azpiegitura bat egokitu nahi izan dute. Gipuzkoako ikastolen artean zein gainerako euskal herrialdeetan kirol mugimendu baten premia eragin nahirik.

Zentzu honetan, Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroako irabazleen arteko txapelketa bat egiteko posibilitatea markatzen da, baita noizbait Baxenabarre, Lapurdi eta Zuberoan egitekoa ere, Hego eta Ipar aldeetako txapelkunak artean Euskadiko Txapelkun Nagusia ateraraziz.

KANTARIAK BILTZEN

Azken bolada honetan euskal kantari bilerak batzuek aritu dira egiten, beren egoera eta problematika eta kantaldiak euskal kulturaren inguruan, aztertze.

Hauk izan dira lehengo igandean (6) sortu diren erabakiak:

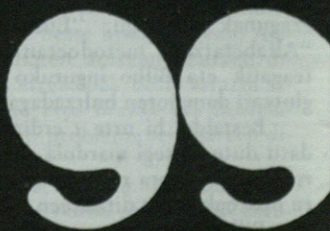
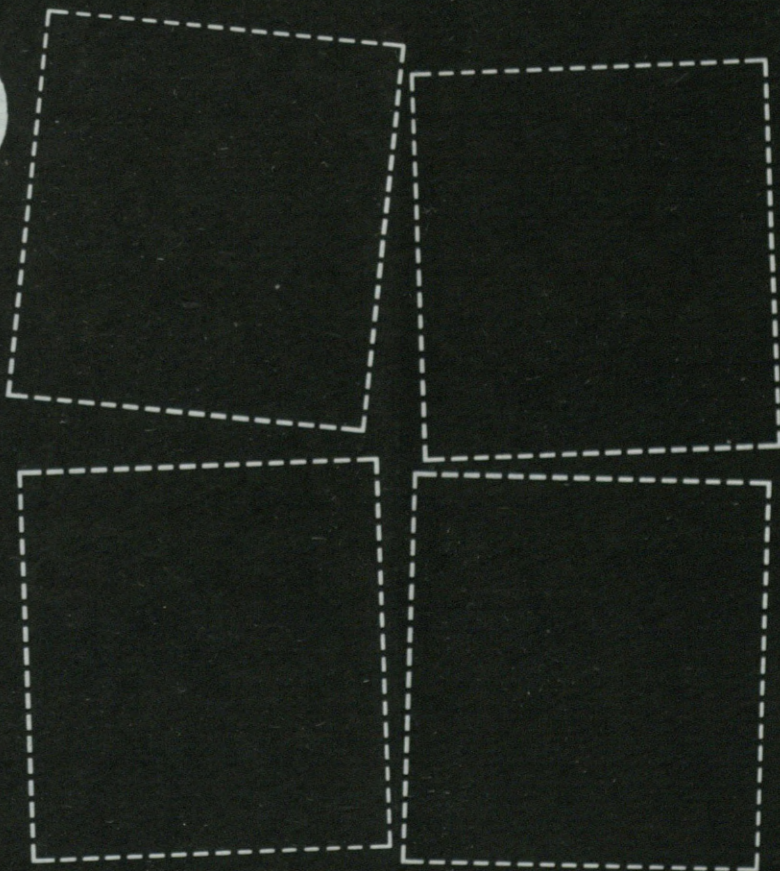
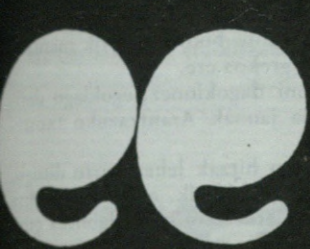
- idazkaritza baten sortzea, kantarien biltzarra osatua.
- hauen errepresentatzaile den erabaki batzorde bat,
- eta ekipo kudeatzaile bat.

Biltzarra, idazkaritzaren biltzarra bilakatu zen eta haren biltzarkideen artean, erabaki-batzordea osatuko duten hauk, hautatuak izan ziren: Manex Pagola, Maite Idirin, Urko, Patxi Vllamor, Xeberri eta Josu Goia.

Ekipo kudeatzailezat "Agerki" hautatu zen telefono hauek dituenak: (94) 433 16 25 eta 433 71 69;

Erabaki-batzordea azken erakuntze-hazkizunak lantzea bereganatu zuen, urrengo biltzarrean azaltzeko, laster egingen dena eta zinean sendoturik geldidakin idazkari-tza.

Gure prentsa behar dugulako

Gure lurraren deia

EUSKAL HIZTEGI MODERNOA DELA ETA

Hona hemen irakasle talde batek egindako Euskal Hiztegi Modernoa. Lan bikaina eta txalogarria da. Gaur gaurkoz euskal hiztegirik praktikoa eta erabilgarriena dateke. Baditu, hala ere, zenbait alderdi eztabaidagarri euskaltzaleen artean txinparta eta zer esana aterako dutenak. Dena den, hor dago lan eskerga baten fruitua. Ea nork ematen duen gehiago.

1. Lan bikaina eta baliotsua

Eskuartearen dugu, azkenik, biziro espero genuen hiztegia. Izan ere, euskal kulturgingintzan dabilzanetarik, zeinek ez du sumatu azken urteotan hiztegi praktikoa baten premia? Hutsunea larriena zen horretaz ez konturatzeko. Hor genituen Azkuerena eta Lhande-rena (fidagarrienak aipatzearren), baina gaurko lehen premietarako ez ziren oso erabilgarriak. Hortaz, guztiz nabaria zen hutsunea betetzera dator Euskal Hiztegi Modernoa betetzera dator Euskal Hiztegi Modernoa.

Erat bat jota, lan ederra eta bikaina dela esan behar aho betean. Txaloak eta laudorioak merezi dituzte noski lan eskerga hori burutu dutenak. Bejondeizuela. Gaur gaurkoz haxe dugu, dudarik gabe, euskal hiztegirik praktikoa eta erabilgarriena.

2. Ekipo lana

Ez da lagun bakarraren emaitza, talde batena baizik. Talde hortako lagunak nahiko ezagunak zaizkigu, "Euskalduntzen" eta "Alfabetatzen" metodoetan izan duten parteagatik eta Bilbo inguruko euskal kulturgingintzari damaioten bultzadagatik.

Bestalde, bi urte t'erdiren buruan moldatu dute hiztegi mardula. Ez da marka txarra. Hortik atera talde lanak zernolako fruitu oparoak eman ditzakeen.

Bilbo inguru hortan badira noski euskal kulturgingintzaren dinamizari indar berezia damaioten talde azkarrak. Bada horrelakoen beharra gure hirietan. Iritziak iritzi, hor daude talde horien lanak eta fruituak: ANAITA-SUNA aldizkaria, SAIOKA testuak, IKER elkarteak, etab. Ibiliz eta ihardunez egiten da bidea eta ez lantu merkeak joz edota mai-seaketa errazetan arituz.

3. Hitzaurrea

A Aipamen berezia merezi du hitzaurre mamitsuak. Hor ageri dira, puntuz puntu, la-

na burutzeko erabili dituzten kriterio eta irizpideak. Batz bestea, kriterio zuzenak eta sendoak, batez ere hitzen "jatoriasunari" dagokionez. Kriterio nagusia haxe da: "guk literaturan eta usario zaharreen oinarrituriko hitz guztiak ontzat eman ditugu" (12 orr.). Irizpide jator hau Euskaltzaindiak 1959. urtean hartu zuen erabakiarekin batera dator.

Erabili dituzten kriterioak azaltzerakoan (eta hiztegi osoan zehar) gogor erasotzen diote azken mende hontan euskal literaturak nozitu duen purismoaren izurriteari. Arrazoi osoz, ustez.

Aiputan darabilgun hitzaurrea guztiz irakurgarria da. Hona hemen, zerrenda gisan, bertako puntuak:

1. Hiztegi honen historia zerbait.
2. Hiztegiaren eratzeaz
3. Euskera batua eta euskalkiak
4. Euskal hitzak zeintzu diren
5. Hitz berrien arazoa
6. Hitz internazionalen idazkeraz
7. Modako hitz pasakor batzu
8. Aditzak adierazteko moduez
9. Moldatzaileen azken oharrak

Esan beharra dago, baita ere, hiztegi honek badituela han eta hemen halako umore tantak. Honela dio hitzaurreak: "Bistakoa denez, bi urte t'erditan euskal hiztegi hone-tan ahalegindu garenok, lan hau burutzeko, euskarari eta Euskal Herriari kalte egiteko gogoak ez bestek bultzatu gaituzkete" (11 orr.).

4. Puntu diskutigarriak

Badira zenbait puntu diskutigarri, jende askorentzat hiztegi osoa baztertera uzteko atxakia ederra izanen direnak. Goazen puntuz puntu.

4.1. Ortografiaren arazoa. Haxe dateke denetan diskutigarriena eta arbuigarriena. Esan dezadan garbi, ni neu ez nagoela kon-forme zenbait hitz teknikoren grafiaz. Ikus, adibidez: Mythologia, teknika, philosophia, phase, khimika, eta horrelakoak.

Hortarako ematen diren arrazoiak, hain tzakotzat harturik ere, ez dut uste merke duenik kontsonante bikoitz horik mantentzeak, ez eta y grekoa ere.

Puntu honi dagokionez, egokiago den-tzat Mitxelena jaunak Arantzazuko txost-nean dioenari:

"Bestetariko hitzak lehen hartu ditugu, eta ez dago beste biderik, aurrera ere. Hitz horien itxuraz, ordea, bi iritzi dabilta gure artean: itxura hori, etorkizkoa alegia, gorde nahi lukete batzuek eginahalean, frantsesaren arabera edo, eta itxura aldatzea, ximpletzea, gogokoago dute besteek, gaztelaniaren arabera.

Nik, egia esan, lehen bidea hartuko nuke arras ikasientzat ari bagina, baina ez da hori gertatzen. Ximpletasunera joko nuke areago, edo bide erdira behintzat, y, kh, th (psykhologia, etc) eta gisa horretako idazkerak baztertuz" (Mitxelenaren idazlan hautatuak, 110 orr.).

Argitara berria den Natur Zientziak deritzan hiztegiak ere Mitxelenak proposaturiko bideari jarraitzen dio. Eta gaurregun zientzi mailan argitaratzen diren euskal liburu eta aldizkari gehientsuek bide hortatik jotzen dute. Beraz, badirudi horixe dela gaur-koz biderik egokiena. Gainera, operazio go-gorregia eta arriskutsuegia litzateke euskara-rentzat hauzi hortan sartzea. Bada eskarmen-tatzeko eta zentzatzeko garaia!

Hemen aipatu berri dugun hauzia da, agian, hiztegi honi egotziko zaion hanka sar-terik larriena. Okerrena, hala ere, zera litza-teke, puntu hori medio delarik hiztegiaren balio handiak gutiastea. Ez dut uste jendea hainbestearino iritsiko denik.

Bestalde, esan behar da, hemen hauzitan darabiltzagun hitzak, espainiera-euskara par-tean idazkera bikoitzaz ageri direla (telegra-phia, telegrafia, teknika, teknika; etb). sal-buespen bakarra y grekoaz egiten dutelarik.

Begira zer dioten hitzaurrean puntu honi buruz: "Dena den, zenbait mailatan-haurrrentzako lehen textuetan kasu-ba li-teke, irakaskuntzan autonomia handiago bat-lortu arte behintzat, orthographia sinpleago-bat, besterako bide gisa, oraino komeni-ga-

ri izatea" (15. or.)

Egia esan, ez dut ulertzen (hobeki, ez diot taxurik hartzen) arrazoiketa modu honi. Dena den, badirudi hiztegiaren autoreek ez dutela oraingoz idazkera hori inposatu nahi, batez ere ikastoletan. Guk haxe erantsiko genuke: ez ikastolan eta ez beste inon!

Hortaz, hemen kritikatzan ari garen puntua talde horren iritzi eta proposamendu bezala geratzen da, Euskaltzaindiak besterik erabaki arte, eta bada ordua horrelako nahaspilei aurrea hartzen ikasteko. Dena den, nork bere iritzia ematea libre da eta errespetagarria gainera. Hala eta guztiz ere, gaur jenderik gehiena beste bidetik dabil.

4.2. Beste puntu diskutigarri bat zenbait neologismoaren izan daiteke. Ados nator horietako asko eta asko garbizalekeriaren fruitu gaiztoak besterik ez direla. Halaz ere, problema gaur besterik da, ene iritziz. Alegia, nahiz eta kriterio oker baten eraginez sortuak izan hitz horik, zertarako hasi behar dugu horien kontra, herrian aski zabalduek eta errotuak baldin badaude? Hizkuntza gehienetan izaten dira gisa hortako fosilak eta hala ere herriak lasai erabiltzen dituenak. Hontan

4.3. Beste puntu diskutigarri bat H letrarena litzateke. Praktikan erakutsi dudanez, ez dut ezertxo ere letra horren kontra, ez bokalen artean jartzeko eta ez hitzen haseran ipintzeko (behar den kasutan, noski) Baina hontan ere badira maximalistak eta hainbeste ez direnak. Hiztegi honen egileak, nire ustez, maximalistegiak ere badira eta hori ez zait ongi iduritzen. Hontan ere Euskaltzaindiak muga batzu ipini beharko litzuzke lehenbailehen. Hortarako, eta luzaro baino lehen, H letra duten hitzen zerrenda erabaki beharko luke. Bestela, anarkia gailenduko da.

Garbi gera bedi (hemen dena esan behar baita, badaezpada) ez diedala, inolaz ere, heldulekurik eta arrazoirik eman nahi H-ren etsai amorratuei. Bakar-bakarrik maximalismoaren zenbait arbitrariedade salatu nahi nituzke.

4.4. Zenbait hitz mailebatu eta beste zenbait hitz berri asmatuak ere eztabaidagarri gerta daitezke. Dena den, ez naiz hortan luzatuko. Hor daude proposamendu gisara eta herriak esanen du (idazle eta irakasleek batipat) onartzen dituen ala ez.

5. Euskaltzaindiaren hiztegia noizko?

Urte asko da jadanik Euskaltzaindiak hiztegi handi bat egiteari ekin ziola. Ez dakigu zertan den lan hori.

Mitxelena jauna ere aspaldidanik ari da Azkueren hiztegia garu da Azkueren hiztegia gaurkotzen eta puntuan jartzen. Ez dakigu zer asmotan den.

Esan beharrik ez da, Euskaltzaindiaren hiztegi ofizial eta normatiboa ederki baino ederkiago etorriko litzatekeela. Hori ez dugun bitartean, beti zalantzan eta zabuka ibiliko gara zenbait puntutan.

Gaurko esperientziak eta saioak bideratu eta finkatu arte hortan sartzea, azkaregi jokatzea litzateke, agian. Baina, bestalde, horrelako zerbaiten premia nabaria da. Besterik ez bada ere, zalantzan dauden zenbait puntu nagusi erabakitzea guztiz egokia litzateke, aurrera egingo diren lanek garrantziak izan dezaten. Hemen sartzen dira lehen aipaturiko zientzi hitzen grafia, etab.

6. Azken gogoetak

Hiztegi hau, beste edozein bezala, ez da hartu behar itsu-itsuan, azken hitza bailitzen. Talde konkretu baten emaitza delarik, bertako partaideen fruitu eta iritzi bilduma da eta zenbait puntu bereziki proposamendu gisa hartzea onena. Herriari eta batipat espezialistei dagokie orain beren iritzi kritikoak ematea.

Dela dela, hiztegiak erabiltzen jakin behar da eta hortarako hizkuntzaren eza-gutza eta sena aski landuak eta sakonak behar dira. Bestela, hiztegi oro aldrebes eta kontrako gerta daiteke. Haxe berau

diote autoreek hitzaurrean: "Zer esanik ez, hiztegi honetaz baliatzeak, beharrezkoa da euskara, maila batetaraino jakitea" (16.or.). Esango nuke, euskal hiztegi bat behar bezala erabiltzeko euskararen sena eduki behar dela nolabait. Sen berezi hori duenak jakingo du hiztegi baliatzen eta era berean hiztegi hori erlatibizatzen.

Izan ere, horrelako hiztegi bat garrantzizkoa izanik ere, ez da pentsatu behar dena hor dagoenik. Esango nuke, hizkuntza baten muin eta mamia hiztegietatik kanpo dagoela, hizkuntza bizian, alegia. Horregatik hizkuntza ez da hiztegiaren ikasi behar. Hiztegiak (era hontakoak behintzat) konsulta liburuak dira gehienbat. Hortaz, euskara taxuz menderatzeko hizkuntza bizira jo behar da, eta hizkuntza bizi horrek bi maila ditu gutienez: alde batetik, gaurko gure herriaren mintzaera eta, bestetik, tradizio literarioa, hots, literatur hizkuntza, lehen liburutik gaurdaino datorren haria bezala hartuz.

Nolanahi ere, euskara trebeki menderatu nahi duenak euskara biziaren bi itsaso horietan murgilduta bizi beharko du..

Horrela bakarrik proposa daitezke bide fidagarriak etorkizunerako.

Nik neuk Euskal Hiztegi Modernoa oso lan baliotsu eta praktikotzat jotzen dut. Hala ere, kritikaren arragotik pasa beharrean dagoela uste dut, lehen aipaturiko puntuetan eta beharbada beste zenbaitetan.

Azken finean, hauzia ez datza puntu batetan ala bestetan. Horrelako hiztegi zabala baten hauzi nagusia eta eredu gisa proposatzen den edozein liburuarena beste hau da, ene irudiko: ea hizkuntzaren sena behar bezala jasotzen duen ala gehiegi murrizten eta bihurritzen duen. Hortxe datza gakoa.

Horixe bera da, ene ustez euskara batuaren zenbait esperientziaren aurrean planteatzen den problema nagusia, asko-

tan erasoak beste alderditatik etortzen badira ere. Ortografiaren hauzia, esaterako, oso axalekoa da beste honen aldean. Alabaina, ortografiaren aurrean azaltzen diren susmo eta errezeloak beste arrazoi sakonagotatik ere etor litezke eta horrela koetan benetako problema seinalatzen digute.

Honenbestez, beude hortan beste munduko pretentsiorik gabe eman ditudan neure iritziak. Ni baino kritiko hobetarik eta zorrotzagorik izango ahal du hiztegi honek, merezi ere merezi baitu horrela-ko lan eskergak.●

Irunen, martxoak 13

JOXE LIZARRALDE

ere kriterio etimologikoak ez du gauza handirik balio. Hauzia beste hau da: ea zenbataraino hedatuak eta errotuak dauden herrian.

Beraz, ez dut uste zenbait neologismoen kontra gurutza bat muntatzea merezi duenik. Gainera, herrian nolabait finkatu diren hitz berri horik ez dira dozena pare batetik pasatzen. Hortaz, ezin hasiko gara hortan geure burua eta indarrak galtzen. Beste kontu bat da ez herrian eta ez literaturan errotu ez diren neologismoen.

Neologismo errotuei gagozkielarik, zera esanen nuke, bi hitzak ("garbia" eta "mordoiola") lasai eta aurreiritzirik gabe erabiltzea dela onena, beti ere (eta hori da garrantzizkoa) textuinguruak agintzen duen erara jokatuz. Esate baterako, paisajearen literaturazko deskribaketa batean "orlegi" eta "margo" erabiltzeak ez du niretzako zentzu handirik.

ZERUKO ARGIAK 14 URTE BETE DITU

AGUSTIN EZEIZA 9 URTETAN GIDARI

1919. hilabetekari bezala sortu zen ZERUKO ARGIA, isilaldi eta izkualdiak izan ondotik, astekari bilakatu zen 1963. Martxoaren 3an. Euskaldungoaren zuzpergarri eta lokarri izan da 14 urtetan.

1976. haseran "euskal aldizkarien urtea" oihuz ekin zion azal eta mami berritzeari. Aurreko 13 urte zail eta neketsuei esker ausartu zen oihu hori egitera. Haserako urte hoietan Zeruko Argia astekariaren sortzaile, zuzpertztaile, gidatzaile eta lekuko Agustin Ezeiza dugu.

Isilean eta izkutuan lan eskerga hau egin zuen gizona dugu elkarriketan.

- 14 urte ezer ez dira, baina Euskal Herrian gauza asko gertatu da geroztik. Zein premiak eraginik berpiztu zenuten Zeruko Argia?

- Gizona, Herria eta beroien balioak zeharo bazterturik eta menperatuak ikusten nituen: ez kulturarik, ez jakintzarik, ez arterik; ez izpirituzko kezkarik; gizona eta Herria alienaturik, desherriatuak, nortasunaren faltaz eta hutsaren hurrengo ikusten nituen.

Bestalde Herriarekin eta Herriaren zerbitzuan ihardun behar zuen Eliza ofiziala Estatuari uztarturik zegoen. Nola bait ere herriaren alde hasi beharra zegoen. Baina astekari bat ateratzen hasteko garai egokia behar zen: Fragaren prentsako lege berriak eman zigun aukera hori.

Legearen baimenak ez dira aski, ordea, astekari bat aurrera ateratzeko: dirua eta idazleak behar dira besteak beste. Zenbait euskaltzalerekin mintzatu nintzen.

Euskarazko astekari baten premia haundia zuen Euskal Herriak. Lan hori lotu nintzaion, kezka eta ikaraz batearik.

- Laguntzailerik gabe ezin zitekeen hone-lako gauza bat martxan jarri. Hasera hartan lanik gehiena egin zutenak zein izan ziren?

- Zeruko Argia finantziatzeko abalista euskaltzaleena jo nuen. Nere gogoz herriari eskatuko nion laguntza, elkarte bat sortuz. Baina hori arrisku haundia zen, dena isilka eta izkutuka egin behar bait zen orduan etsaien atzaparretatik libratzeko. Bestela jaio baino lehen hilkor zen haurra.

Hemen ezin dezaket abalista bakoitza banan banan aipatu. Ezta Zeruko Argiari lagundu zion askoren izenik ere. Norbaitena ahaztu egingo litzaidake gainera. Hori ez litzateke zuzena. Halere izen bat aipatu nahi nuke: Joseba Salegi. Abalista eta abalista biltzaile ez ezik adminis-

trazioko planteamendu zuzen eta argi baten asmatzaile ere izan zen. Beronen lanari eta gidaritzari esker jarri genuen diru azpiegitura. Ugarteburu familia osoaren lan isil eta iraunkorra ere ezin dezaket baztertu.

Legearen aldetik Espartzak, informazioko sekretarioak, asko lagundu zigun. Legearen galbahe estu hartan gidari eta babesle izan nuen.

Idazleen artean Nemesio Etxanizek eraman zuen, behar bada, zamarik haundiena. Rikardo Arregi eta beronen inguruan sortu ziren taldeek ere lan izugarria egin zuten. Ezin denak banan banan aipatu. Herrietako berriemalerei ere asko zor die Zeruko Argiak: albisteak bidaltzen, harpidedunak egiten, publizitatea bilatzen eta abarretan lan haundia egin zuten.

- Zailtasun eta nekez betetako lana noski.

- Urte haiek ezagutu ez dituenak ez dezake suma ere nolako eragozpenak gainditu behar izaten genituen. Poliziak ondo zaintzen gintuean. Donostiako Informazioko Delegazioa ere ez zen lo egoten; Iruñekotik Donostiakora ekarri arteko onik ez zuen izaten. Iruñekoa bere txarrean Donostikoa baino hobea zen. Orduan Donostiakora aldatu izan baginen gaur ez zen Zeruko Argiarik. Zentsuraren aldetik zer-nolako estualdiak ematen zizkiguten ez dago pentsatzerik ere. Hitzez-hitz neurtu behar izaten zen artikulua bakoitza, halere istilurik eta komeriarik franko ikusten genuen. Adibidez, ABERRI hitza ezin zitekeen idatzi.

Garbizale eta eskuindarrek marxistatzat jotzen gintuzten. Beroientzat euskara ez bait zen politika gaiak erabiltzeko, kutsu "herrikoi" puritanista bat gordetzeko baizik.

Gazteek, berriz, egun batean iritsi nahi izaten zuten denera: zer eratako Estatauaren mendean bizi ginenik gogoan hartu gabe. Neurria beharrezkoa zen. Aitzaki bat aski bait zuen Estatuak baimen

Agustin Ezeiza, 1963an Z. Argia astekari bihurtu zuena.

guztiak ukatzeko.

Diruak ere ematen zigun buruko min larririk. Urteko zorrak ordaintzeko hurrengo harpide sarien zai egoten ginen.

Ordenako nagusi batek oztoporik jarri zuen, baina Kaputxinoak emandako babesa, lekua eta laguntza eskergarri izan dira. Dena den jende gutxirekin egin behar izaten zen lan.

Haserako asmo eta helburuen berri jakitea interesgarri zaigu.

- Informazioaren indarra garbi ikusi nuen haseratik. Herria elkarriketan jarri nahi izan nuen, beraz. Elkarriketarako bide bat eskaini nahi nion Herriari. Informabideentzat hain zentsura gogorra zen garaian ezer gutxi esan zitekeela esan dezake norbaitek. Baina halere gauza asko esaten bazekien idazlerik bazen: sinboloz, ironiaz, beste naziotan gertatzen zenaz hemengo adieraziz...

Eusdaldunak elkarbideratzeko eta elkarriketatzeko alderdikeriari muzin egin behar zion. Askatasuna gorde behar zuen, inoren mende bere bururik jarri gabe. Ez zuen ez politik, ez ekonomik eta ez eliz talde baten morroi izan behar. Irizpide zabal eta irekiz jokatu behar zuen. Bide zabal hori hartzearen idazle eta lagun asko galdu zuen, pertsona gehienen arriskua alderdikeria bait da. Bestalde, ordea, zabal jokatzeko horrek lagunak ugaltu eta euskaldun irekien errespetoa eta maitasuna bereganatu dizkio.

Zeruko Argiaren asmoa ez zen bizpahiru zalaparta nabarmen atera eta hiltzea. Iraupena zen bere helburuetako bat. Astekari sakonagoa, zabalagoa eta pluralistagoa izateko garaia helduko zitzaion Francoren garai beltz eta trumoiatsu hartan irauten baldin bazuen, Udaberriaren itxaropenez bizi izan zen negu luze eta beltz hartan.

Denen gainetik Euskal Herrairen nortasuna, hizkuntza, kultur eta izpiritu balioak zuzpertztea zen gure asmorik eta hel-

bururik sendoena.

Urte haietako Zeruko Argiaz zer iritzi duzu?

Garai hartako Zeruko Argia gutxietsi egin dezake norbaitek, hura ez bait zen erdal astekariaren parera iristen, inolaz ere. Euskal Herriko komunikabideak sortzea ez zen berriketa. Zorotzat hartu gintuzten. Halakotzat hartzekoak ginen: ez ofizina, ez idazlanik, ez harpidedunik, hurrengo asterako ezer izango genuen arrastorik gabe.

Baina errauspean zegoen sugarra piztu zuen zezakeen neurrian. Euskal Herriko antzerki talde, abeslari, bertsolari, arte lan, kultur mugimendu eta abarren berri Zeruko Argiak ematen zuen. Erdal komunikabideek isiltzen, baztertzen eta gorrotatzen zituzten euskal lanak ezagutzera eman zituen. Euskal Herriko politik eta ekonomik pentsamoldeak ere hemen plazaratzen ziren, ahal ziren neurrian.

Zer aztertutik eta zer erakutsirik badutela uste dut Zeruko Argiaren lehen garaiako ale haiek. Tesina bat egiteko gairik badela deritzat.

Zeruko Argiak bost urte egin ditu zu gabe. Jakinarri zaigu zure iritzia barruan lanean ari garenoi.

Askatasuna hartu genuen xede eta helburutzat. Bide horri eusten diola ikustea da nere pozik haundiena.

Kazetariaren ikuspegi, sentipen eta pentsamoldearen kutsurik badu noski informazioak. Pentsamolde desberdineko idazleei eta iritzi zabaleko kazetariak leku emanaz zuzentzen da, nahitaezko, oker hori. Irizpide desberdinen lehiak aberasten ditu gizonak eta herriak. Alderdikeria eta taldekeria guztietatik gorde behar du Zeruko Argiaren zuzendaritzak, beraz. Konforme ez dagoena joan dadila, lehen ere hamaikak aldegin zuen bere gustoko lanak argitaratzen ez zirelako. Etorri ere hamaika etorri da zabaltasun horrek poztutik.

Zeruko Argiak 1976garrenetik hona hartu duen abiadari oso interesgarria deritzat. Ale bikain asko argitara eman du geroztik. Euskal Herriko euskal eta erdal astekarietan barau da neri iritzi onena.

Aurrera jotzeko, ordea, finantziabideak sendotu behar ditu. Publizitatea lortu behar du. Bestela hortxe itoko da. Hondorik gabeko lurrean ez daiteke ezer jaso. Orrialdez ugaltzeko kezka gehiegirik ez nuke izango nik.

Harpidedun berrien kanpaina noiz egin behar du Zeruko Argiak? Eta bazkide laguntzaileak noizko? Israeldik asko ikasi behar dugu. Ipar Ameriketako Unibertsitate partikularrek ere aspaldian egin zuten esperientzi hori.

Zer opa diozu Zeruko Argiari?

Komunikabide hori eskuartearen duntenez gero lagundu diezaiotzela euskal indar guztiei. Besterik ez.

HERRIALDE

SINDIKAL KEZKAK, LITERATUR JOKAERAK, POLITIK HELBURUAK

Azken garaietan Euskal Herriko zenbait tokitan zabaldu den idazkera bereizi batez gogoeta batzu egin nahi nituzke. Neu ere orain arte askotan baliatu naiz idazkera honetaz. Moldiztegia dagoen nire liburu bat ager dadinean, berehala aipatuko ditudan akatsetan sarri baino sarriago erori naizela ikusiko du irakurleak. Ez nabil, bada, inor salatu nahaiaz jokaera baten oinarriak aztertzen baizik.

Nire idazkietan holako esakerak irakur daitezke:

1. sindikal kezka, nazional arazoak, espainol instituzgoak.

2. literatur ikuspegi, kultur mintegia natur goraberak

3. politik helburuak, fisik legeak, mekanik adierazpena.

Ongi al daude esakera hauk? Hona hemen aspaldi neure buruari egiten nion galdera. Ikasiago eta gaizkiago iruditzen zaizkit esakerok.

Arrazoiak emanen ditut. Lehendabizikoa: beharriaren goxotasunaren arazoia. "Politik helburuak", "fisik legeak" e.a. entzuteak beharriko mina ematen die euskara hutsetan jaio eta hazi direnei. Hamaika baserriar jatorri egin diot galde puntu honetaz eta denek aho batez oso bitxia bilatzen dutela erantzun izan didate.

Musikaren goxotasuna sumatzeko gauza ez diren pertsonak badira. Bai eta euskal senaren aztarrenik ez dutenak ere. Hiruzpalau bertsolariri ere itaundu egin diot "politik asmoak" eta horren antzeko erasiak ongi esanak ote zeuden.

Bik hauxe erantzun zidaten, beste gauza batzuren artean: "Zuek kasteilanoz eta beste lengüajez ongi dakizue. Euskaraz gaizki. "Hirugarrenak aldrebeskeria hutsak zirela ihardetsi zidan.

"Politik eskutitzak", "kultur lanak" sindikal buruzagiak" eta hauen antzeko

esakerek ez dute euskaldun jatorren beharriaren doinu goxorik sortzen.

Bigarren arazoia. Tradizioa. Tradizioak ez digu horren exenplurik ematen. Nik dakidanek, behintzat. Horrela idazten dugunok, beraz, denbora guztietako euskal idazle eta bertsolari jatorren kontra ari gara.

Hirugarren arazoia. Gramatikaren legeak.

Has gaitzen "sindikal kezka" esakerarekin. "Sindikal" adjetibo da. Adjetiboak gehienetan sustantiboaren atzetik jartzen dira euskaraz. Badira aurrean jartzen diren "euskal", "nekazal" eta horren antzeko hitzak.

Hitzok, ordea, euskal sustantibo bereizi batzutatik sortuak dira: "euskara", "nekazari"-tik. "Sindikal", "nazional". "espainol" eta horien antzeko hitzak, ostera, erdaratik zuzen zuzenean hartu eta sustantiboaren aintzinean jarritako hitzak ditugu: euskal gramatikaren eta euskal senaren kontra jarriak jarri ere.

Are okerrago gertatzen da "politik helburuak" eta "natur gorabeherak" esaldiak. Hitz horiek adjetiboaren funtzioa betetzen dutenez, gero, aurrean jartzekotan, "politika" eta "natura" idatz behar litezke.

Bukatzeko, nola idatzi behar ditugu esakera horik? Aintzinako eta gaurko idazle eta bertsolari jatorrek erakusten ditugun bezla:

1- "sindikato-kezkak", "sindikatotzko kezka"; "kezka sindikalak"... Kasu bakoitzean aukera egokia.

2- "kultura-jokaerak", "kulturazko jokaerak", "jokaera kulturalak"...

3- "politika-helburuak", "politikazko helburuak", "helburu politikoak"...

GOTZON GARATE

MARTXOA 20 - 27

DISKOAK

Manex Pagola

**HERRIKO
1977
BOZAK..**

ELKAR 52, Pannecau Karrika
64100 BAIONA ☎ (59) 25.43.90

HERRIKO 1977 BOZAK..., Manex Pagola. **ELKAR**. Kaseta. 550 pta.

Ezin garai hobean dator Manex Pagolaren kaseta hau, laster izango bait dira Iparraldean udal-letxetarako hauteskundeak.

JOSU LOROÑO. COLUMBIA. L.P.

Bere akordeoiaz, hainbat euskal doinu eskaintzen dizkigu Josu Loroñok; "Mendi mendian", "mirentxu"... Biribilketa, arin-arin eta fandangoak... Gainera "Eusko erai"en transicord-ek lagun-tzen dio bere seme Asierrek.

ZUTIK, Quique Ugarte. **PHILIPS. L.P.**

Azkenaldian gehienik entzun diren kantak: "Askatasuna", "Euzko gudariak gera", "Le-poan hartu", e.a. Esku soinuaz eman dira, hitzik gabe.

LIBURUAK

LA UNIBERSIDAD VASCA, José Luis Orella. Ed. **ITXARO-PENA-EREIN**. 241 orr.

Sarreraren euskal unibertsitatea, nazionalitatea eta politika aztertutako ondoren, joan zen mendetik hasi eta gaur egunera arteko Euskal Unibertsitatearen historia

ematen da hemen, azkenean Euskal Herriko inibertsital arazoaren soluziobiderako oinarri batzu proposatuz. Egilea EUTGko histori irakasle eta Donostiako Deretxo Fakultateko Deretxoaren historiko katedran laguntzaile da.

GIPIZCOA EN LA EDAD ANTIGUA, Ignacio Barandiarán. **CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GIPIZCOA**, Col. **DOCUMENTO**. 126 orr, 125 pta.

Zaragozako Unibertsitateko irakasle, Aintzinateko historiaren departamenduko zuzendari, garai horretako ikerketan aritzen da, "Aranzadi"ko partaide izanik, Ignacio Barandiarán. Liburu honetan Gipuzkoaren protohistoria eta erromatarkuntza eskaintzen digu, bigarren aldiz argitaratzen delarik.

DESARROLLO, CRECIMIENTO Y DIVERSIFICACION EN EL PAIS VASCO, Inventica/70. **CAMARA DE COMERCIO, INDUSTRIA Y NAVEGACION DE GIPIZCOA**. 325 pta.

Bi urtez behin ematen den "Patricio Echeverría" sariaren irazle ateratakoa da Hego Euskal Herriaren hazkundeari eskainitako lan hau. Gai hauetan ohiturik daudenentzat da liburua.

IHARDUNAK

Zornotzako **UDABARRI** dantzari taldeak, bere sorreraren 10. urtea dela eta, ospakizun batzu antolatu ditu, martxoaren 20ra; taldeko haur eta gazte-txoentzat jolasak marrazkietara olerki sariketak; martxoaren 18-an gaueko 10etan Xabier Lete, Antton Valverde eta Pantxo eta Peioaren kantaldia, "Zelaieta" antzokian; 20an, goizeko 11etan, meza Larran; ondoren sari banaketa eta bazkaria "Propi" jatetxean.

Irun eta Ondarrabiako gau-eskolek antolatutako, kultur astea; martxoaren 21ean Xabier Kintanaren hitzaldia "Israelgo esperientzia"z; 22an bertsoari buruz Juan Mari Lekuonak; 23an Txillardegi "Euskal alderdi politikoak eta gaurko egoera" aztertuko du; 24ean "Euskal Unibertsitatea", Mikel Zalbidek; 25ean "Herri zapalduen egoera" Balere Bakaikoak; 26an Irungo "Uranzu" pelotalekuan, gaueko 10etan, kantaldia: Oskarbi, Koxka, Benito Lerrtundi eta Miren Aranburu; 27an, gaueko 8etan, Uranzu pelotalekuan, In-txixu taldearen antzerkia. Hitzaldiak Irungo OARGIn izanen dira, gaueko 8,30etan.

ALDIZKARIAK

TXALUPA, Elgoibarko P.M. Urruzuno ikastolako aldizkaria. Dagoeneko 12. zenbakia ateratu duen aldizkari hau ikasleek egina da, irakasleek lanak orrazten, ez bestetan, parte hartzen dutelarik. Kantak, ipuiak, asmakizunak, marrazki ugari... azaltzen dira, oso era txukunean gainera.

HITZALDIAK

Erreterian hauteskudeez hitzaldi saila; hilaren 22an "Euskal politik instituzioak kandaian zehar", Patxi Zabaletak, 23an, "Euskadi eta hauteskundeak II Errepublikan, 1931-36", Jose Manuel Castellsek; 24ean "Euskadi datozen hauteskundearen aurrean", mahain-ingurua zenbait euskal politikok parte hartuz, "Alamaeda" zineman, iluntzeko 8etan; inbitazioak "Ereintza" elkartearen jaso daitezke -Beheko kale, 12-.

IKASTALDIAK

Gernikan euskal Kultur ikastaroa; martxoaren 23an abertzale-tasunaz mintzatuko da Juan S. Martin; 27an musikaldia izango da Andra Mari elizan, arratsaldeko 7etan; 30ean, "Gizaldi berri bat" gaiar arituko da Luñ V. lasante. Hauen aurretik J.A. Arana, F. Zabala eta M. Ugalderen hitzaldiak zeuden programaturik.

Tolosan, kultur ikastaroaren barnean, martxoaren 22an "Gure musikaren historia laburra" gaiar mintzatuko da euskaraz Jose Antonio Arana Martija; 24ean berriz Juan Antonio Urbeltezek hitzgingo du, gaztelaniaz, euskal dantzaz.

Zarautzen haurzaindegiaz hitzaldiak; martxoaren 15ean landetxeko zuzendariak hitzgingo du beren funtzionamenduz; 16an haurzaindegia eta higieña, janariak, e.a. gaiar mintzatuko da Mikel Barriola medikua eta, 17an, Lontxo Oiarzabal sikologoa, haurzaindegia eta hizkuntza, sikomotrizidadea... gaiar. Hitzaldi hauk Parrokiako gela nagusian izango dira, gueko 9etan.

KANTALDIAK

Donostiako Deretxo fakultatean martxoaren 24ean, iluntzeko 8etan, Mikel Laboaren kantaldia; E.K.M.-ek antolatua.

Donibane Lohitzuneko kasi-noan, martxoaren 25ean, gaueko 9etan, kantaldia: ELTZEGOR, ERROBI eta OIHARTZUNAK taldeek parte hartuko dute.

LEHIAKETAK

ARRANTZALE ABESTIEN II LEHIAKETA. Bermeoko Abesbatza; Donibaneko ikastola, Ondarrabiko Amuitza, Ondarroako Kresala eta Zarauzko Euskalza-leak elkarteek antolaturiko lehiaketa horratarako, abestiok aukeratu dituzte epaimahai-koek: "Eskilantxarri", Xabier Azurmendi eta J. M. Iturbururena; "Itxasoan preso", Jesus Mari Esnaola eta Imanol Gogorzarena; "Atsedean ta pakea", Zipriano Larrañaga Juaristirena; "Gure esperantza", Koldo Izagierre eta Iñaki Gurrutxagarena; "Atunetara" Joxe Koldo Zurutarena; "Euskal arrantzale", Arenduiren. Abestiok apirilaren 23tik maiatzaren 21era bitartean aukeztuko dira, lehiaketa antolatzen duten herrietan. Zehaztasun gehiago emango dugu, honetaz, bere garaian. Epaimahai Patxi Eskudero, Andoni Larrauri, Joxe Imanol Aginagalde eta Gotzon Aulestia musikagileek eta Xabier Kintana, Martin Ugande, Fernando Artola eta Joxe Martin Apalategi idazleek osatuko dute epaimahai.

JOXE MIGEL BARANDIARAN saria. Gaia: Euskal Herriko etnologia eta prehistoriaren azterketa. Lanak euskaraz, orriaren alde batetik bakarrik idatziak, makinaz tarte bika izan behar dute, eta hiru kopia bidali behar dira, izenordez, beste sobre batean izen-deiturak ipiniaz. Lanak igortzeko epea: apirilaren 30a arte. helbidea: CAJA LABORAL POPULAR, Ladera de Olandiano, s/n, MONDRAGON (Gipuzkoa). Saria 100.000 pezetakoa izanen da.

ETA BESTE

Hazparneko Aterbe Berrian izanen da Euskaltzaindiaren hurrengo bilera, martxoaren 27an, goizeko 11etan. J. Hiriart-Urrutiren sarrera ospatuko da bertan, kasu hauetan ohiden egitarauaz.

UDALEKUA. Iparraldeko ikastolak biltzen dituen SEASKA elkarteak antolatu du, euskaraz dakiten haurrentzat, ikastoletan dabilzanak izan ala ez; Bidarraiko trinket-etxean izanen da, uztailearen 4etik 30era, 6 urtetik 13 urte arteko haurrentzat; prezioa: 648 libera; laguntza nahi dutenek "Allocations familiales", "Caisse Agricole", "Caisse complémentaire" edo horrelako diru-kutxei eskatu dezaioke. Izenak emateko epea martxoaren 26ean bukatuko da. Horretarako eta xehetasun gehiago jakiteko hots egin SEASKAra, Musée Basque, BAIONA, tfnoa: 256426.

STOP. Eranskailu hau Iruineko Parte Zaharreko erregalatzeko asmoa genuen, han bait zebiltzan azkenaldian gaizki, "Ordenazaintzaileak" zirela-eta. Baina Donostiako Parte Zaharrean berriro agertu direnez gero aste honetan hemen utziko dugu.

ESKER ONEZ

1

Gutxien uste nuan garaian
ernia txar bat atera
amabi egun gaixo egon da
etorria naiz etxera.
alperkeriak utzi ta artu
ditut luma ta papera
eskertu nairik residentziko
Mediku ta enfermera.

2

Len bigarrena zan bezelaxe
orain irugarren planta
gaixo artean ari da artzen
danean fama galanta
ni naiko triste etorria naiz
residentzia laga ta
ia etxean baiño obeto
bat bertan egoten da ta

3

Eskarrikasko Fani ta Misen
eskerrikasko Loreto
aingeru batzuk zerate danok
ori ba-dakit zierto
marmarka iñoiz jardunagatik
bi edo iru paletu
zuek gaixoa zaintzen dezute
etxean baiño obeto

4

Zuek lanean ba daukazute
jakinduria ta maiña
orratz batekin egoki asko
zultatzen dezute zaiña
farmako eta penizilinak
oso onak dira baiña
oiek ez dute balio zuen
irripar goxoak aiña

5

Lagun urkoa zuek maitatzen
dezute noski benetan
bere ondoan zintzo egonaz
egunan ordu danetan.
Mediku jaunak lasai lo egin
dezateke bai gauetan
beren gaixoak dauzkatelako
zearo esku onetan.

6

Perez Iñigo daukate buru
gizon jakintsua bera
ni lau alditan egona naiz ta
ondo ezagutzen gera
beretzat berdin, gibel da saiets
ernia edo ultzera
egun gutxian sendatu eta
bialtzen ditu etxera.

7

Perez Iñigok ba-ditu noski
prueba ederrak emanak,
zer egin ondo jakiten baitu
talentuz osatzen danak.
Arrigarriak dira askotan
egin izan ditun lanak
ori ederki dakigu bere
eskutan jarri geranak.

8

Bildurrik gabe eltzen diozu
Iñigo jauna lanari
zure laguntza eskeiñi nairik
premier dagon danari.
Zure labanak egiñak ditu
emen zientoka mirari
gure Jainkoak gorde dezala
luzaroan esku ori !

9

Bere laguna lanerako da
Bereziartua jauna
Euskalerrian zear au ere
degu oso ezaguna.
Donosti, kosta, eta Azpeiti
aldean oso entzuna
berari esker lortua baitu
gaixo askok osasuna.

10

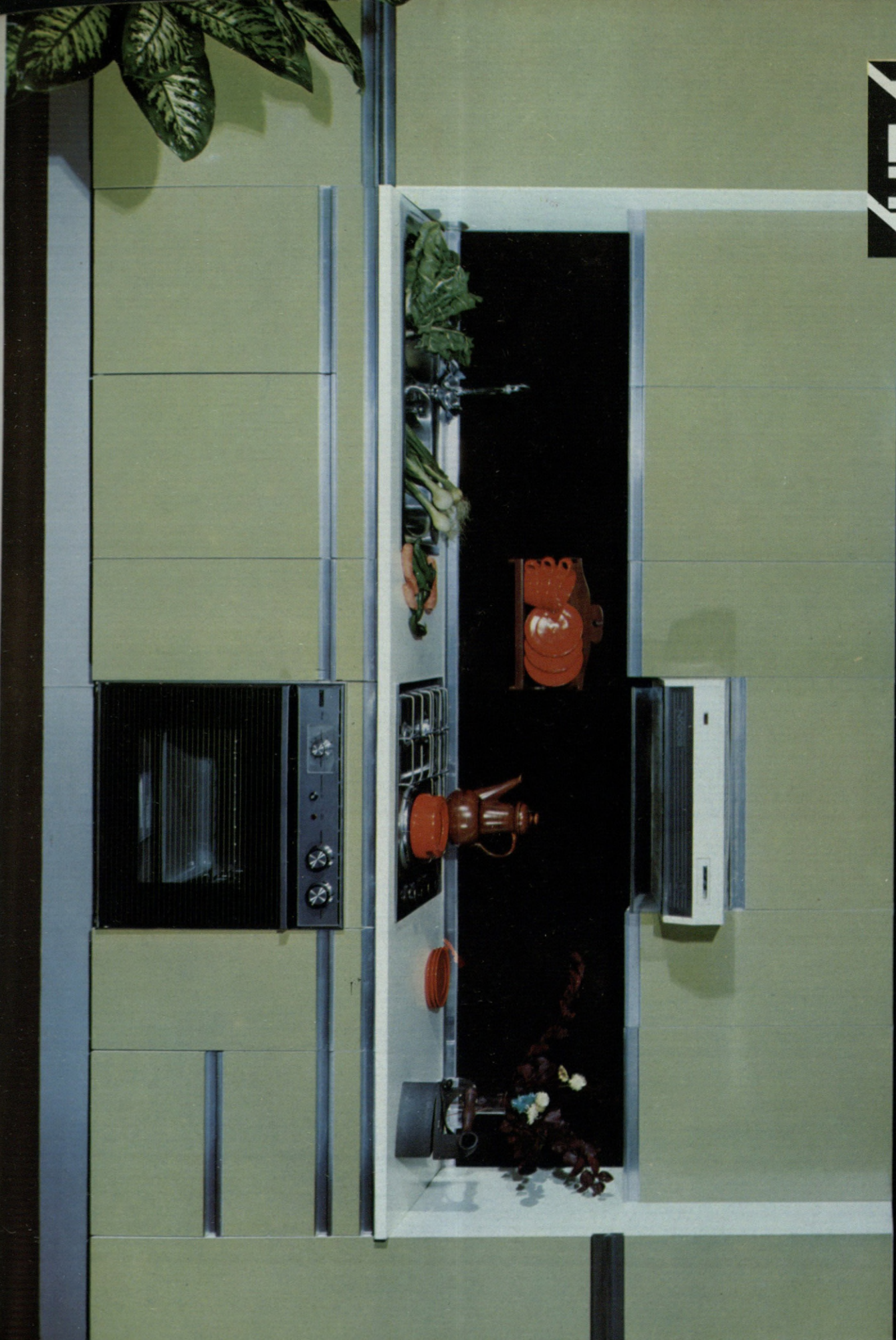
Biak mediku apartak dira
arrigarriak lanean
bat trankil egon ditek oien
eskutan jartzen danean,
berdin gaitzikan ariñenean
edo ta gogorrean.
itxu itxuan joan oiengana
zedozer datorrenean.

MATXAIN

bertso
tan

Yany

Gipuzkoan, nor gu baiño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzakazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazolrik, beraz, gurekin elkaturik jarrai dezazun.

Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

